

אספקלריה

גליין פ"ב | תשרי תשפ"ו

ראי מבין כותלי המכון מדעי טכנולוגי להלכה

עורך אחראי: הרב אברהם דיקמן

באספקלריית השעה

מאוצרותיו של ראש המכון הגאון הגדול רבי אברהם משה הלפרין שליט"א

בתוכן

- באספקלריית השעה**..... 1
מאוצרותיו של ראש המכון
הגאון רבי אברהם משה הלפרין שליט"א
- מבעד לאספקלריה**..... 11
מהנעשה והנשמע בין כותלי המכון ומחוצה לו
- בראי ההלכה**..... 14
שאלות נבחרות משולחן רבני המכון
הוספת מים למיחם חשמלי ביום-טוב / ענידת צמיד רפואי בשבת /
מצלמה בעינית הדלת בשבת / אוטומציה עסקית בשבתות ובחגים
/ איפור לשבת / עליה וירידה במעלון מדרגות בשבת ויו"ט ע"י נכרי
/ שימוש במזגן גלאקסי בשבת / מאפים מקמח טטול גלוטן / פאנל
סולארי בשבת / הכשרת מכשיר נינג'ה / מעבר דרך תאורה אוטומטית
ביום-הכיפורים / שימוש ב'שעון חכם' בשבתות וחגים למעקב אחר
שיחות טלפון בתפקיד חיוני / החלפת סוללות בשבת שכלול בשבת
ובחג / מערכת מזגני אינוורטר בביהמ"ד בשבת / שימוש בשבת בשעון
שבת לניתוח והפעלת מטען המצברים / שליפת ברו והעברת מצבי
זרימה בשבת / 'שעון חכם' בשבת / עדיפות לנסיעה בשבת ברכב
חשמלי לצורך הצלה ופק"נ / אתרים וסחר מקוון בשבת / מיכלי קידור
והימום מים בימי ר"ה
- על משמר השבת**..... 27
מכשור למוגבלי תנועה
מנופי הרמה, כורסאות מיטות ומזרונים חשמליים
- באספקלריית העבר - ורפואה קרובה לבוא (14)..... 31**
עשרות שנות פעילות בכל תחומי שמירת ההלכה
במרכזים רפואיים ובתי-חולים
- באספקלריית העתיד**..... 38
שחזור בעלי-חיים
- לשאלת רבים**..... 43
מודעה מתוקנת ומעודכנת
- רשימת מקררים באישור המכון**..... 44
מעודכנת לחודש תשרי תשפ"ו
- רשימת מקפאים באישור המכון**..... 46
מעודכנת לחודש תשרי תשפ"ו
- רשימת תנורים באישור המכון**..... 47
מעודכנת לחודש תשרי תשפ"ו

"וימינו תחבקני" הוא בימי חג הסוכות.² כלומר, שימי ראש-השנה ויום-הכיפורים הם בהנהגה של בחינת שמאל, ואילו ההנהגה בחג הסוכות היא בבחינת ימין, וע"ד שאמרו חז"ל (סוטה מז.): "לעולם תהא שמאל דוחה וימין מקרבת", ועוד

כי יצפנני בסוכה

הימים הנוראים הם ימי תשובה מיראה וימי סוכות הם ימי תשובה מאהבה

הימים הגדולים והקדושים הללו שאנו בעיצומם, המתחילים בחודש אלול,

חודש הסליחות והרחמים, כאשר לאחריהם מגיעים ימי ראש-השנה, היום הרת עולם, יום הדין לכל באי עולם, וממשיכים בעשרת ימי תשובה, שמסתיימים ביום הכיפורים, קץ ומחילה וסליחה על כל עוונותינו, ומשם יוצאים לימי חג הסוכות, זמן שמחתנו, עד ליום הושענא-רבה, יום חיתום הדין, ולאחר מכן יום

שמיני-עצרת ושמחת-תורה, הם כולם ימי תשובה, בהם אנו חוזרים בתשובה ושבים באמת ובתמים אל אבינו שבשמים.

אך בעוד שהימים הנוראים, ימי הדין, של ראש-השנה ויום-הכיפורים, הם ימי תשובה מיראה, מתוך אימת הדין וחרדת המשפט¹, הרי שלעומתם ימי השמחה של חג הסוכות, הימים בהם אנו מסתופפים בצל הסוכה, ב'צילא דמהימנותא', הם ימים שבהם זוכים בני-ישראל למדרגת תשובה מאהבה, לשוב לחיק אביהם שבשמים מתוך אהבה, מתוך תחושת עונג עילאית של 'ואני קרבת אלוקים לי טוב'.

וכבר דרשו חז"ל (זוה"ק ח"ג ריד: ; וראה גם בפע"ח, שער הסוכות פ"א, ובשעה"כ, עניין סוכות, דרוש ג, שנתבאר כן בהרחבה; ועי' בס' דגמח"א, סו"פ אמור, שהביא דאיתא כן בכתבים) את הכתוב (שה"ש ב, ו): "שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני", כי "שמאלו תחת לראשי" הוא בימי ראש-השנה ויום-הכיפורים, ואילו

2. ומדברי מהר"ו (בפע"ח שם ובשעה"כ שם) מובאר שבחי' "וימינו תחבקני" מתחיל כבר מיד במוצאי יוה"כ פ, וז"ל: "ובימים שבין מוצאי יוה"כ עד ח' עצרת ולא עד בכלל הכל הוא עניין חיבוק ימין".
וראה עוד מש"כ הרב בעל התניא (לקו"ת, דרושים לסוכות, ד"ה ושאתם מים (הראשון), אות ב): "ובימים שבין יום-כיפור לסוכות הוא בחי' הצמיחה, עד שביום הראשון של חג הסוכות נגדל ונצמח בחי' אברהם חסד עליון, בחינת וימינו תחבקני הנ"ל וכו'.

1. כלשון הרמב"ם (בפיה"מ פ"ד דר"ה): "לפי שלא היו קורין הלל לא בר"ה ולא ביוה"כ פ, לפי שהם ימי עבודה והכנעה ופחד מהשם ויראה ממנו ומברח ומנוס אליו ותשובה ותחנונים ובקשה כפרה וסליחה, ובכל אלו הענינים אינו הגון השחוק והשמחה". וכ"כ הרמב"ם (פ"ג מה' תנוכה ה"ו): "אבל ר"ה ויוה"כ פ אין בהן הלל, לפי שהן ימי תשובה ויראה ופחד לא שמחה יתירה".

מערבת בטאון 'אספקלריה' מאחלת לרבבות הקוראים בארץ ובתפוצות
ברבת גמר חתימה טובה וברבת חג שמח לרגל זמן שמחתנו

בארבעים של לוחות אחרונות ואנוכי עמדי בהר כימים הראשונים, מה הראשונים ברצון אף האחרונים ברצון, אמור מעתה אמצעים היו בכעס".

אשר מכח זה מובא בספרי הקדמונים (ראה: רוקח, שה"ש שם; אבודרהם, סדר תפילות ר"ה, שכן אומרים הדרשנים; פע"ח, שער ר"ה, פ"א; ב"ח, או"ח ס"י תקפא; שלה"ק, ריש מס' ר"ה; והובא כן גם במס' א"ש, באל"מ ס"א, ובמ"ב שם בריש הסימן) כי שם החודש אלול רומז לראשי-התיבות של הפסוק (שה"ש ו, א): "א'ני ל'דודי ו'דודי ל'י".

אך לאידך גיסא, הימים הללו הם במקביל גם ימי תשובה ותחנונים, כמו שעולה מדברי חז"ל (פדר"א, פמ"ו) שאמרו: "ובר"ח אלול אמר הקב"ה למשה עלה אלי ההרה, והעבירו שופר בכל המחנה, שהרי משה עלה להר, שלא יטעו עוד אחר עבודה-זרה וכו', ועל-כן התקינו חכמים שיהיו תוקעין בשופר בר"ח אלול בכל שנה ושנה". ודברי חז"ל הללו הובאו בדברי הרא"ש (שלהי מס' ר"ה) שהוסיף עליהם: "ולכן התקינו חכמים שיהיו תוקעין שופר בר"ח אלול בכל שנה ושנה, כדי להזהיר את ישראל שישובו בתשובה".

מקור קדום נוסף להיותם של ימי המקור הקדום להיות ימי חודש אלול ימי תשובה ותחנונים

במה שמובא בדברי חז"ל (זו"ח פר' כי-תצא, נח:) בדרך רמז על פרשת יפת תואר שבתורה בר"פ כי-תצא, דקאי על מלחמת היצר ותיקוני תשובה, כמו שאמרו: "כי תצא למלחמה על אויבך, ר"ש פתח זנח ישראל טוב אויב ירדפו, מאי זנח ישראל טוב, דא יצר הטוב וכו', אויב ירדפו, דא יצר הרע, דאיהו שנאיה דבר-נש, דשלמה מלכא קרייה שונא וכו', ועל דא כי תצא למלחמה על אויבך, דא איהו יצה"ר, דאנן צריכין למיפק לקבליה במילין דאורייתא ולקטרגא ליה, וכדין יתמסר בידיה דבר-נש, כמא דאתמר ונתנו ה"א בידך ושבית שביו וכו', אשת יפת תואר, דא היא נשמתא, כד"א אשה יראת ה' תתהלל וכו', והבאתה אל תוך ביתך, דאתנרכת מתמן ושפחה כי תירש גבירתה וכו', וגלחה את ראשה ועשתה את צפרניה, ותדכי מההוא זוהמא דאטיל בה נחש, והסירה את שמלת שביה, מאינון כסא דמסאבא וזינן בישין מחובא דעגלא וכו', ובכתה את אביה ואת אמה ירח ימים, דא היא ירחא דאלול, דביה סליק משה לטורא למבעי רחמין קמיה קב"ה בגין דישתביק לישראל על [חובא] דעגלא, ובגין דא ובכתה את אביה ואת אמה ירח ימים,

6. וריבנו הטור בנו של הרא"ש (או"ח, ר"ס תקפא) הוסיף על כך עוד: "לכן התקינו חז"ל שיהיו תוקעין בר"ח אלול בכל שנה ושנה וכל החודש, כדי להזהיר את ישראל שישעו תשובה" וכו'.

וע"ג בפ"י הרמב"ן עה"ת בפר' כי-תשא (שמות לג, ז) שהביא גם הוא לדברי חז"ל הללו.

7. וצע"ק בזה, דהא בפשטות נראה מתוך המקראות ומדברי חז"ל שבארבעים יום אמצעים ביקש משה רחמים על ישראל למחול להם על מעשה העגל, כדכתיב בפר' כי-תשא (שמות לב, ל-ל): "וייה ממחרת ויאמר משה אל העם אתם חטאתם חטאה גדולה

מצינו (הקדמת תקו"ז יז. בפתיחת אליהו): "חסד דרועא ימינא גבורה דרועא שמאלא".³

כך שבימי חג הסוכות, בהם מתגלית הנהגת החסד של "וימינו תחבקני", של "ימין מקרבת", כאשר כולנו נמצאים חבוקים בצילו של הקב"ה, בצל הסוכה, כדרך שאמר הכתוב (תהילים כז, ה): "כי יצפני בסוכה ביום רעה יסתירני בסתר אהלו בצור ירוממני",⁵ או אז 'נפשי חמדה בצל ידיך', ומתעוררת במקביל אהבת ישראל לאביהם שבשמים, לשוב אליו בתשובה שלמה מאהבה.

ימי חודש אלול הם מצד אחד ימי רצון ורחמים ומצד שני הם גם ימי תשובה ותחנונים

תחילת עבודת ימי התשובה היא בחודש אלול, אשר מחד גיסא הם ימי רצון ורחמים, כפי שהובא בדברי התוס' (ב"ק פב. ד"ה כדי) מדברי חז"ל (סע"ד, פ"ו) לגבי סדר עליותיו של משה רבינו למרום מיום מתן-תורה ועד למתן הלוחות האחרונות: "דתניא בסדר עולם, נמצא עלה בו' בסיון וירד בי"ז בתמוז ושבר הלוחות, ובי"ח בתמוז עלה ובקש רחמים עליהם שנא' ואתנפל לפני ה' מ' יום וגו', ובכ"ט באב נתרצה המקום וירד משה לפסול הלוחות, ועשה עוד מ' יום מל' באב עד י' בתשרי, ונתרצה המקום וירד משה בי' בתשרי והלוחות בידו וכו'. ועד"ז מובא גם בפירש"י עה"ת בפר' עקב (דברים ט, יח) עה"פ "ואתנפל לפני ה' כראשונה ארבעים יום וארבעים לילה" וגו', שפ"י שם: "באותה עלייה נתעכבתי ארבעים יום, נמצאו כלים בכ"ט אב, שהוא עלה בי"ח בתמוז, בו ביום נתרצה הקב"ה לישראל ואמר למשה פסל לך שני לוחות, עשה עוד מ' יום, נמצאו כלים ביוה"כ פ, בו ביום נתרצה הקב"ה לישראל בשמחה וא"ל למשה סלחתי כדברך, לכן הוקבע לסליחה ומחילה, ומנין שנתרצה ברצון שלם, שנא'

3. ולהשלמת הדברים מן הראוי להעתיק את לשונו הזהב של הרב בעל התניא (לקו"ת, פר' נצבים, ד"ה שוש אישי, אות ה): "כי בר"ה החרדה היא בחי' שמאל דוחה, ולא דוחה לגמרי ח"ו, אלא כמ"ש שמאלו תחת לראשי, שבחי' שמאל דוחה גורם לנשיאות ראש, להתגלות בחג הסוכות בחי' וימינו תחבקני, כאדם החובק את חברו מאהבה ואינו מניחו להפרד ממנו, כך בחג הסוכות הסכך וג' דפנות הן בחי' חיבוק וקרבת ה' ממש, שסובבו ומקיפו מכל צד, ואינו מניחו להיות בבחי' נפרד ח"ו וכו'.

4. וכבר נתבאר עוד בכתבי האריז"ל (פע"ח, שער הסוכות פ"ד; שעה"כ, ענין סוכות, דרוש ד) כי צורת דפנות הסוכה הנדרשות להכשר סוכה, שהן שתיים כהלכתן ושלישית אפי' טפח, כדנתיא בברייתא (סוכה ו:), היא צורה של חיבוק, שהוא באמצעות שני פרקי הזרוע וכן היד, ושתי הדפנות שהן כהלכתן הן כדוגמת שני פרקי הזרוע, והדופן השלישית ששיעורה טפח היא כדוגמת כף היד שמשלים את החיבוק, דהיינו שהסוכה מורה על החיבוק שהקב"ה מחבק כביכול בימינו את עמו ישראל.

5. וע"י במס' א"ס (ס' תקפא ס"ו) שנוהגין במדינות אלו מר"ח אלול ואילך עד י"ז לומר בכל יום בוקר וערב אחר גמר התפילה מזמור כ"ז בתהילים לדוד ה' אורי וישיעי, ואנו נוהגין לאומרו עד שמ"ע ועד כלל, ובאל"מ (שם סק"ו) כתב שיסוד המנהג הוא עפ"י המדרש (משוח"ט תהילים שם; ויק"ר פר' כא, ד) דאורי' בר"ה רישעי' ביוה"כ פ, דלפ"ז הא דכתיב אח"כ "כי יצפני בסוכה" הוא רמז לסוכות.

מתנבאים בסגנון אחד הרי שתוכן ותמצית הדברים העולים מדברי כולם הוא זהה למדי.

ועפ"י העולה מבין כולם יש מקום לפרש הפסוקים כדלהלן: **כי תהינה לאיש שתי נשים** - הכוונה היא לשתי נשמות¹⁰ שיש לכל יהודי, נפש אלוקית, שהיא חלק אל-זה ממעל, ונפש בהמית, שלגביה מותר האדם מן הבהמה אין¹¹, ולכשתמצי לומר במילים אחרות קצת אלו שני היצרים, היצר-הטוב והיצר-הרע, **האחת אהובה** - זו הנפש האלוקית והיצה"ט, **והאחת שנואה** - זו הנפש הבהמית והיצה"ר, **וילדו לו בנים** - אלו המעשים, שנקראים תולדות, כמשאחז"ל (ב"ר, פ"ל, ו): "אלה תולדות נח, הה"ד פרי צדיק עץ חיים, מה הן פירותיו של צדיק, מצוות ומעשים טובים"¹², **האהובה והשנואה** - שהאהובה יולדת מצוות ומעשים טובים מכח יצה"ט והשנואה יולדת רח"ל חטאים עוונות ופשעים מכח היצה"ר, **והיה הבן הבכור לשנייה** - והיינו שכשזוכים למעלת תשובה מאהבה מתעלים לדרגה גבוהה יותר, ע"ד שאחז"ל (ברכות לד): "דא"ר אבהו: מקום שבעלי תשובה עומדין צדיקים גמורים אינם עומדין, שנא' שלום שלום לרחוק ולקרוב, לרחוק ברישא והדר לקרוב", ועפ"י המבואר בדברי השל"ה הק' (שער הגדול, ד"ה הה"ן חית"ן חית"ן הה"ן) דמיירי במי ששב מאהבה, ועי"ז מהפכים הכל למצוות ומעשים טובים, כדברי חז"ל (יומא פו): "אמר ר' ל: גדולה תשובה שזדונות נעשות לו כשגגות וכו', איני והאמר ר' ל: גדולה תשובה שזדונות נעשות לו כזכויות וכו', ל"ק, כאן מאהבה כאן מיראה", **והיה וגו' לא יוכל לבכר את בן האהובה על פני בן השנואה הבכור, כי את הבכור בן השנואה כייר לתת לו פי שנים בכל אשר ימצא לו" וגו'.**

10. ועי' במש"כ בס' נועם-אלימלך (פר' וישלח, ד"ה ויקח את שתי נשיו ואת שתי שפחותיו כו').

11. וכמש"כ הרב בעל התניא בספרו (תניא, פרקים א-ב): "אך ביאור הענין עפ"י מ"ש הר"ח ז"ל בשער הקדושה [ובע"ח שער נ' פ"ב] דלכל איש ישראל אחד צדיק ואחד רשע יש שתי נשמות, דכתיב ונשמות אני עשיתי, שהן שתי נפשות, נפש אחת מצד הקליפה וס"ט, והיא המתלבשת בדם האדם להחיות הגוף, וכדכתיב כי נפש הבשר בדם היא, וממנה באות כל המידות הרעות מארבע יסודות רעים שבה וכו', ונפש השנית בישראל היא חלק אל-זה ממעל ממש, כמ"ש ויפח באפיו נשמת חיים, ואתה נפחת בך, וכמ"ש בזוהר מאן דנפח מותוכיה נפח" וכו'.

12. שעל יסוד זה פירש"י בר"פ נח (בראשית ו, ט): "אלה תולדות נח נח איש צדיק וכו', ד"א: לימד שעיקר תולדותיהם של צדיקים מעשים טובים".

וראה עוד משאחז"ל (שהש"ר, פ"ד, ד, ו): "א"ר לוי: אמר הקב"ה בחורבנה העמידה לי צדיקים ובבניינה העמידה לי רשעים וכו', ר' אבא בר כהנא בשם ר' יוחנן על הדא דר' לוי אמר: כי רבים בני שוממה מבני בעולה, הוי צדיקים העמידה לי בחורבנה יותר מצדיקים שהעמידה לי בבניינה". ועי' בס' פרי-צדיק (פר' כי-תצא, אות יב) שביאר בזה דהיינו שבדור יתום של הסתר פנים חשוב אצל השי"ת אפי' דבר קטן שישראל עושה ככוונה לש"ש הרבה יותר ממה שהיו עושים גדולות בדורות הראשונים כאשר היה גילוי שכינה, וכמו שמובא (שער הגלגולים, הקדמה לח, בהקדמה הרביעית) שכך אמר האריז"ל לתלמידו הר"ח וי, ועיי"ש בדבריו.

בגין דגלי ערייתא דקב"ה וערייתא דאורייתא וכו', ועל דא אמר פלגי ירדו עיני על לא שמרו תורתך, והוו ישראל רחיקין ממלכא כל ההוא זמנא עד יומא דכפורי דנחית משה מן טורא" וכו'⁸.

פרשת הבכור בן השנואה
רומזת על תשובה מאהבה

והנה כבר רמזו לנו חז"ל על סמיכות הפרשיות שבר"פ כי-תצא, שהראשונה היא פרשת יפת-תואר והשניה היא פרשת הבכור בן השנואה, כפי שהובא בפירש"י (דברים כא, יא; אשר יסודו במשאחז"ל בתנחומא ר"פ כי-תצא): "ולקחת לך לאשה, לא דיברה תורה אלא כנגד יצה"ר, שאם אין הקב"ה מתירה ישאנה באיסור, אבל אם נשאה סופו להיות שנואה, שנאמר אחריו כי תהיין לאיש וכו', לכך נסמכו פרשיות הללו".

מכאן נפתח לנו פתח לדרוש את סמיכות הפרשיות גם ע"ד הרמז לענין עבודת התשובה, כפי שאכן מצינו בהרבה מן הספרים הקדושים (ראה: לקו"ת, להרב בעל התניא, פר' כי-תצא, ד"ה כי תהיין לאיש שתי נשים וגו'; ח"י חת"ס עה"ת, פר' כי-תצא, תקס"א; בן איש חי, דרשות⁹) שדרשו את פסוקי התורה (שם, טו-טז) בפרשת הבכור בן השנואה לגבי תשובה מאהבה, כמבואר בדבריהם כל אחד לפי דרכו, בקצרה או בארוכה, ולמרות שאין שני נביאים

ועתה אעלה אל ה' אולי אכפרה בעד חטאתכם, וישב משה אל ה' ויאמר אנא חטא העם הזה חטאה גדולה וישו להם אלוהי זהב, ועתה אם תשא חטאתם" וגו', וכן כתיב בפר' עקב (דברים ט, יח): "ואתנפל לפני ה' כראשונה ארבעים יום וארבעים לילה לחם לא אכלתי ומים לא שתיתי על כל חטאתכם אשר חטאתם לעשות הרע בעיני ה' להכעיסו" וכו', ופירש"י (שם): "ואתנפל לפני ה' כראשונה ארבעים יום, שנא' ועתה אעלה אל ה' אולי אכפרה, באותה עלייה נתעכבתי ארבעים יום" וכו', וכתיב עוד (שם, כה-כו): "ואתנפל לפני ה' את ארבעים ואת ארבעים הלילה אשר התנפלתי כי אמר ה' להשמיד אתכם, ואתפלל אל ה' ואומר ה' אלוקים אל תשחת עמך ונחלתך אשר פדית בגדלך אשר הוצאת ממצרים ביד חזקה" וגו', ופירש"י (שם, כה): "ואתנפל וגו', אלו הן עצמם ארבעים יום האמורים למעלה, וכפלן כאן לפי שכתוב כאן סדר תפילתו שנא' ה"א אל תשחת עמך וגו', ואילו ארבעים יום האחרונים שעלה משה לקבל את הלוחות האחרונות כבר היו ברצון כמו ארבעים ימים הראשונים, כמו שהבאנו לעיל.

ומ"מ חזין מזה דגם בארבעים יום האחרונים המשיך משה בתחנונים ובבקשת רחמים עד ליוה"כ שבו א"ל הקב"ה "סלחתי כדברך", כמבואר גם מהמשך הדברים.

8. ומובא כן מגורי האריז"ל (נגיד ומצוה, אלול): "ובכתה את אביה, זה הקב"ה, ואת אמה, זה כנסת-ישראל, בענין כי אחרי שובי נחמתי, ותבכה על עוונותיך ירח ימים, שהוא חודש אלול, שהם ימים של שנה שהוא זמן תשובה". וכבר הביא בס' יסוד ושורש העבודה (שער י, פ"א) לדברי חז"ל הללו, והוסיף ע"ז מש"כ האריז"ל, יעוי"ש.

וגם נתפרש כן באוה"ח הק' (דברים כא, יג): "והוא אומרו והסירה את שמלת שביה מעליה וכו', וזה יהיה ע"י מירוק החטאים ודרכי התשובה והכנת הדעת מול א-להי ישראל ב"ה, ויבחר מקום מושב לה בית המיוחד לישראל שהוא ביהמ"ד, והוא אמרו וישבה בביתך, ותתוודה בבכי על אשר מעלה באביה ואמה ועל פרידתה מהם, אביה זה הקב"ה, אמה היא כנסת-ישראל, ירח ימים, זה שיעור המספיק לשב, או ירמוז לחודש המיוחד לתשובה, שהוא חודש אלול".

וראה עוד בזה בס' עבודת-ישראל להגה"ק המגיד מקאז'ניץ (ר"פ כי-תצא) ובס' 'מאור-ושמש' (שם) ובס' 'פרי-צדיק' (כי-תצא, אותיות א-ב).

9. וראה עוד בס' דגמ"חא (פר' כי-תצא, ד"ה כי תהיין) באופן אחר קצת.

בשעה שהקדימו לפניך נעשה לנשמע קראת להם בני בכורי (שהיה גלוי לפניך שהן עתידין לומר לפניך בסיני נעשה ונשמע לקבל עולך מאהבה כבנים¹⁷ - רש"י), עכשיו בני ולא בניך וכו', פתחו ואמרו (כי) אתה אבינו, אמר להם יצחק עד שאתם מקלסין לי קלסו להקב"ה, ומחוי להו יצחק בעינייהו להקב"ה, מיד נשאו עיניהם למרום ואומרים אתה ה' אבינו גואלנו מעולם שמך".

ראש המכון הגרש"ז הלפרין שליט"א נושא דברים בערב עיון במשנתו של מרן הגרש"ז אויערבאך זצ"ל והענקת מלגות לבירורי הלכה לזכרו מטעם המכון, נראים לצידו רבה של ירושלים הגאון הגדול רבי שלום מנחם זצ"ל ואביו הגאון הגדול רבי לוי יצחק זצ"ל

יסודם של דברים הוא, כי טענתו כביכול של יצחק כלפי הקב"ה היא מכוחה של אותה קריאה-הבטחה אלוקית "בני בכורי ישראל". כאשר חטאו ישראל, ומידת הדין מקטרגת בראש, לקרונם בני אברהם יצחק ויעקב, אבל לא בניו אהוביו של מקום, בטענה כי כבר פסקו "לקבל עולך מאהבה כבנים", וממילא איבדו כביכול את זכות הבכורה שלהם, באותה שעה חובה לחדש ולעורר שוב את הקריאה וההבטחה הנצחית של "בני בכורי ישראל". הדרך לכך היא להאיר את עיני ישראל, לשאת עיניהם למרום בקריאה "אתה ה' אבינו". קריאה זו מציגנו, מעומק

מ"מ כבר פירשו בזה יודעי ח"ן, כי לעת"ל כשתבוא מידת הדין ותקטרג על עם ישראל יפנה הקב"ה בתחילה לאברהם אבינו, שהוא ממידת החסד, הטוב ומטיב לרעים ולטובים, שילמד זכות עליהם, ומשואו רואה שגם מידת החסד מסכמת כביכול למידת הדין אינו פונה ליצחק בנו, שהוא ממידת הגבורה והדין, אלא הוא פונה ליעקב אבינו, שהוא ממידת הרחמים, ו"אפשר דבעי רחמי עלייהו". ורק כשהוא נוכח לדעת שגם מידת הרחמים מסכימה כביכול למידת הדין (וכלשון הגמ' שם: "אמר לא בסבי טעמא ולא בדרדקי עצה") הוא פונה ליצחק אבינו, ודווקא יצחק נאזר במידת הגבורה שבו להשיבו דבר ולבטל מעליהם את מידת הדין, ואכמ"ל.

17. אשר גם מדקדק דברי רש"י נראה כיסודו של המש"ח, דמאחר שהיה גלוי לפניו שהם עתידין "לקבל עולך מאהבה כבנים" הקדים לקרונם בשם "בני בכורי ישראל". ועוד נראה לכאורה מתו"ד רש"י, שיש קבלת עול מיראה, שזו קבלת עבדים של עול אדוניהם, ויש קבלת עול מאהבה, שזו קבלת בנים, ודו"ק בזה.

וכבר הובא בדברי הראשונים (רוקח, פר' כי-תצא; בעל-הטורים דברים שם, יז; וראה בס' 'המאור

הגדול' שם, דיש דמטו הכי משם הגר"א) דשם בכור שנכתב חסר בתורה בפרשה ז¹³ מורה על כך שהוא נוטל פי שנים, שהרי שלושת אותיותיו הם אותיות שניות, הב' מן היחידות, הכ' מן העשירות, והר' מן המאות.

ונראה שאין זה סתם רמז בעלמא, אלא שעומק הדברים הוא שהבכור הוא כולו ב' ושני. דהנה בלה"ק נקרא אבי המשפחה בשם "אב", שהן שתי האותיות הראשונות בסדר הא-ב, והיינו שהא' מורה על היותו של האב ראש וראשון בכל בית ומשפחה, והב' מורה על היותו אב לבנים, שיש ממנו המשך שמשתלשל הלאה, דבלא"ה אינו אב כלל. ואילו שם "בן" מתחיל באות ב', להורות שהוא הב' וההמשך לאביו. אמנם הבכור הוא המחבר והממוצע שבין האב לשאר הבנים, כעין משנה לאביו, ולכן כל שמו מורכב כאמור מאותיות שניות, להורות שכל מקומו ותפקידו הוא במקום הב', בין האב לכל יתר הבנים.

כאשר 'הוא יקראני אבי אתה' בהקשר לזה ידוע מאד ביאורו של בעל אזי 'אף אני בכור אתנהו' (פר' שמות עה"פ "בני בכורי

ישראל): "שבן בכור נוטל פי שנים משום שהוא עשה אותו לאב, כן ישראל עשו כביכול להשי"ת לאב להעולם, שהם הכירו השגחתו ויחודו בתבל, ופשוט". אשר לדבריו עיקר מעלתו של הבכור בכך שהוא עשה את אביו לאב, ולכן זכה עם ישראל להיקרא "בני בכורי ישראל".

לאמיתו של דבר, יסוד זה כבר נאמר לכאורה ע"י דוד המלך¹⁴ (תהלים פט, כז-כח): "הוא יקראני אבי אתה א-לי וצור ישועתי, אף אני בכור אתנהו עליון למלכי ארץ", שכאשר עם ישראל יקרא להקב"ה "אבי אתה", הרי שהקב"ה מבטיח להם "אף אני בכור אתנהו"¹⁵.

הוא אשר אמרו חז"ל (שבת פט): "א"ר שמואל בר נחמני א"ר יונתן: מאי דכתיב כי אתה אבינו כי אברהם לא ידענו וישראל לא יכירנו אתה ה' אבינו גואלנו מעולם שמך, לעתיד לבוא יאמר לו הקב"ה לאברהם בניך חטאו לי, אמר לפניו רבש"ע ימחו על קדושת שמך (הואיל שחטאו, ויתקדש שמך בעולם כשתעשה דין בעוברין על דברך - רש"י), אמר אימר ליה ליעקב דהוה ליה צער גידול בנים, אפשר דבעי רחמי עליהו, אמר ליה בניך חטאו, אמר לפניו רבש"ע ימחו על קדושת שמך וכו', אמר לו ליצחק בניך חטאו ל¹⁶, אמר לפניו רבש"ע בני ולא בניך,

13. וקצ"ע שבעה"ט (שם) הוצרך לפרש שגם הו"ו נכתבת כפולה עיי"ש, והלא בפרשה זו נכתב ג"פ בכור חסר ללא ו"ו.

14. אשר באמת ייפלא בעיני קצת מפני מה לא הזכיר כלל המש"ח כתוב זה ולא נסתייע ממנו.

15. ועי' בפ' המצודות דוד (שם): "בכור אתנהו, להיות גדול על כל, כמו הבכור על שאר הבנים".

16. ואע"ג שהדברים הללו הם ללא שום ספק בהדי כבשי דרחמנא, מכבשונו של עולם,

אחד מיסודות העבודה, בימי התשובה והרחמים שבכל שנה ושנה, הוא לעורר מחדש את אישורו והסכמתו של הקב"ה על מכירת הבכורה ליעקב, באמירת "בני בכורי ישראל", ולבטל בכך את כל הערעורים והקטרוגים המתחדשים על הבכורה ועל הברכות.

פ' המגלה-עמוקות כי ה' אלוקיו עמו' הוא בחודש אלול אשר תרועת מלך ב'
 פירוש מופלא ומחדש מצינו בדברי בעל המגלה-עמוקות (פר' בלק) על הכתוב (במדבר כג, כא): "לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל ה' אלקיו עמו ותרועת מלך ב'". הוא מפרש זאת על יסוד המבואר בדברי חז"ל (זוה"ק פר' יתרו עח): כי יעקב אבינו נטל בחלקו את שלושת חודשי הקיץ הראשונים, ניסן, אייר וסיון, ואילו עשו הרשע היה צריך לכאורה ליטול בחלקו את שלושת החודשים האחרונים, תמוז, אב ואלול, אלא שחודש אלול אינו שלוש²¹, ולא נותרו לו אלא רק חודשי תמוז ואב²², אשר לאור זאת נמצא כי חודשי תמוז ואב,

וראה גם משאחז"ל (שמו"ר פר' מו, ד): "כך אמר הקב"ה לישראל עתה אתם קוראים אותי אבי, אתמול הייתם עובדים עבודת כוכבים וקוראים אותה אבי, שנא' אומרים לעץ אבי אתה ובעת רעתם יאמרו וגו', לכך נאמר ועתה ה' אבינו אתה". והדברים משתלבים היטב עם מה שהערנו לעיל בהע' 7 שימי התחנונים ובקשת הרחמים של משה רבינו היו בארבעים יום אמצעים שרובם הם בחודש אב, דבאמת גם לדורות תחילת עבודת קבלת אבהותו וקריאת "הלא מעתה קראת לי אבי" היא כבר בחודש אב' ונמשכת אח"כ בחודש אלול.

ועוד יש לציין בהקשר זה למה שאחז"ל (ספרי פר' כ"י-תצא, פ"ס ג): "ובכתה את אביה ואת אמה ירח ימים, אביה ואמה ממש, בדרי ר"א, ר"ע אומר: אין אביה ואמה אלא ע"ז, שנא' אומרים לעץ אבי אתה", ודו"ק היטב.

21. והנה נתבאר עוד בדברי המג"ע במק"א (פר' תולדות ופר' בחוקות) לגבי שמוותיהם של יעקב ועשו, כי יעקב נקרא בשם זה, כדכתיב (בראשית כה, כו): "ואחרי כן יצא אחיו וידו אוחזת בעקב עשו ויקרא שמו יעקב", ולאורה היה ראוי לקרותו בשם עקב, ואילו עשו נקרא בשם זה מאחר שהיה גמור ועשוי כולו, וכמו שפירש"י (שם, כה): "ויקראו שמו עשו, הכל קראו לו כן, לפי שהיה נעשה ונגמר בשערו כבן שנים הרבה", וא"כ ראוי היה לקרותו בשם עשוי, אלא שיעקב שהיתה ידו אוחזת בעקב עשו הוציא ממנו את אות ה'יד" שבעקבו, והיינו בסוף שמו, ונטלו לעצמו. וראה בס' אגרא-דכלה (פר' פינחס) שהוסיף לבאר עפ"י שבכך נטל יעקב ממנו בחזקה את חודש אלול, שהוא מכון כנגד האות י', כמבואר בספר-יצירה (פ"ה, ח), אשר חודש זה היה צריך ליפול לחלקו של עשו, והוציאו מידו כדי שיהיה בחלקם של ישראל, להכנה נכונה לתשובה שלמה קודם ימי הדין. ופי' עוד שזה נרמז בכתוב "וידו אוחזת בעקב עשו", דיד"ו היינו אותיות וי"ד, שחטף ממנו את האות י' והוסיפו לשמו, והוא כנגד חודש אלול שהוציא מידו.

22. ומבואר שם בדברי הזוה"ק שגם בחודש אב אין לו שליטה אלא רק עד תשעה בו ותו לא. ועי' בק"נ (על הרא"ש פ"ד דתענית סי' לה, באות ה) שכתב לפ"י דהא דאמרין בגמ' (שם כט): דבר ישראל דאית ליה דינא בהדי נכרי לישתמיט מיניה באב דריע מזליה היינו עד לאחר ת"ב, ודלא כמש"כ המג"א (סי' תקנא סק"ב) בשם רי"ו דהיינו עד ר"ח אלול, והו"ד הק"נ בשעה צ"ש (שם סק"ב).

ליבנו, מביאה במקביל באופן מיידי לחידוש הבטחת הקב"ה "בני בכורי ישראל". - "הוא יקראני אבי אתה וגו' אף אני בכור אתנהו" וגו'.

עבודת התשובה היא לעורר זכות 'בני בכורי ישראל'
 זו גם עבודתנו שלנו בימים אלו, ימי התשובה והרחמים, לעורר מחדש את זכות "בני בכורי ישראל". איננו מסתפקים רק בקבלת מלכותו יתברך, שהיא עיקר עבודת ימי ראש-השנה ותמצית מהותם, כמו שאמרו חז"ל (ר"ה טו): "אמר הקב"ה וכו', ואמרו לפני בר"ה מלכיות זכרונות ושופרות, מלכיות כדי שתמליכוני עליכם" וכו'¹⁸, אלא שאנו מוסיפים גם להכיר כביכול באבהותו עלינו ולקרוא לו אבינו אתה. ולכן תיקנו בימים אלו להתפלל בלשון 'אבינו מלכנו', כפי שמוזב בדברי הטור (או"ח, סי' תרב): "ובכל הימים שבין ר"ה ליוה"כ פ מרבין בתפילות ובתחנונים וכו', ובאשכנז נהגין לומר בוקר וערב אחר סיום שמונה-עשרה אבינו מלכנו על אלפא ביתא".

למעשה, כך אנו נוהגים יום ביום בתפילות שמונה-עשרה, שבשתי הברכות העוסקות ישירות בתשובה ובבקשת סליחה אנו פונים אל הקב"ה בתואר 'אבינו' - "השיבנו אבינו לתורתך", "סלח לנו אבינו כי חטאנו"¹⁹. שכן חלק מהותי מעבודת התשובה ובקשת הסליחה הוא ההכרה והקריאה המיוחדת של 'אבינו'²⁰.

18. ונמשכת עבודה זו במשך כל עשי"ת, שחותמים בהם 'המלך הקדוש' ו'המלך המשפט'. ועי' במש"כ הטור (או"ח, סי' תקפב): "ואדרבה תמהתי מעולם למה אין אומרים ובכן תן פחדך כל עשי"ת, דמ"ש זה התוספת שבברכת קדושת השם ממה שמוסיפין באבות וגבורות, ושמעתי שיש מקומות שנוהגין לאומרו".

19. ועי' בדברי הטור (או"ח, סי' קטו) שכבר עמד בזה, ומש"כ ע"ז.

20. מקור לכך אנו מוצאים כבר בנבואת הנביא ירמיהו, שנקראת בהפטרת "שמעו דבר ה'", ההפטרה השניה מתוך שלושת ההפטרות - 'תלתא דפורענותא' - הנקראות בימי בין המצרים קודם תשעה-באב, ששם נאמר (ירמיה ב, כז): "אומרים לעץ אבי אתה ולאבן את ילדינו" וגו', ובהמשך נאמר (שם ד, ד): "הלאו מעתה קראת לי אבי אלוף נעורי אתה", אשר משמעות הדברים היא כי התיקון והתשובה לעזב את ה', "אומרים לעץ אבי אתה ולאבן אתה ילדינו" היא לכשיחזרו להכיר כי הוא אבינו, "הלאו מעתה קראת לי אבי".

לאור האמור, נראה לומר דבר חדש, כי שמו של חודש אב מורה על שם 'אב' של אבינו שבשמים. עבודתו של חודש זה, המקדים את חודש הרחמים והסליחות, חודש אלול, הוא לחזור ולהכיר באבינו שבשמים, בקריאת שם 'אב' ובהכרזת 'אבינו אתה', ע"מ לזכות בחודש אלול שלאחריו לביטול הערעורים והקטרוגים מצידו של עשו ושלוחיו על הבכורה ועל הברכות, ולחדש עלינו את הבטחת הקב"ה כי "בני בכורי ישראל", כאשר יתבאר להלן.

כאשר אנו קוראים "הוא יקראני אבי אתה" אנו זוכים להבטחה "אף אני בכור אתנהו". כשאנו חוזרים להכריז "הלאו מעתה קראת לי אבי" אנו זוכים לחדש את ההבטחה הנצחית של "בני בכורי ישראל". לשם כך עבודתנו המוקדמת בחודש 'אב' היא להכיר שוב כי 'אבינו אתה', ומכאן אנו זוכים לאחר מכן להארת חודש אלול, המרומזת בראשי-תיבות של א"ני ל'דודי ו'דודי ל'י, שמשמעות התיבות הללו היא שכאשר אנחנו נחזור ונשוב לחיק דודנו, אבינו שבשמים, ישוב הוא ויפנה אלינו כ"בני בכורי ישראל". ועוד אפ"ל בדרך נוספת, דכאשר זוכים ל"אני לדוד" כבר בחודש אב, בקריאת "הוא יקראני אבי אתה" ו"הלאו מעתה קראת לי אבי אתה", אזי זוכים ל"דודי ל'י", בשונו אלינו בחודשי "ל"י", שהם חודשי אלול ותשרי, המכוונים כנגד האותיות ל' וי', כאשר יתבאר להלן בהרחבה.

של עשו, אלא שזכו בו ישראל²⁷, "ותרועת מלך בו" - שבאותו החודש תוקעים בשופר ומבלבלים אותו²⁸.

ומסתבר כי כוונתם גם לרמז בזאת, כי בחודש תשרי, ירח האיתנים, ימי הדין והרחמים, עשרת ימי תשובה, ולאחריהם חג הסוכות ושמני-עצרת זמן שמחתנו, על כל יהודי ויהודי להיות "עם ה' אלוך", כאשר ניתן לפרש זאת, כאמור, כציווי להיות "עם ה' אלוך", וניתן לפרש זאת גם כהבטחה לכל יהודי ויהודי וציון עובדה קיימת, שבחודש זה "תהיה עם ה' אלוך". בדרך שונה קצת מפרש הגה"ק מהרצ"א מדינוב, בעל בני-ישיב (בספרו אגרא-דכלה שם), בדרך רמז, את הכתוב האמור: "ירמוז על הימים שמן ראש-השנה עד הושענא-רבה באשמורת, שתי שעות קודם היום, שאז היא עת רצון לגמור החתימה לטובה, ויש בהן ארבע מאות ותשעים שעות, מנן תמי"ם, תהיה עם ה' אלוך".

דלפי²⁹ הרי לנו, ששני חודשי התשובה הסליחות והרחמים, חודש אלול החותם את השנה החולפת וחודש תשרי הפותח את השנה החדשה, הם חודשים עליליים של קרבת ה', של ה' אלוך עמו" ושל "עם ה' אלוך". ולכשת"ל אולי ה"ז קצת גם בבחינת "אני לדודי ודודי לי", שכאשר מצידנו "תהיה עם ה' אלוך" מובטחים לנו כי "ה' אלוך עמו".

27. ולפי דרכו אולי אפשר להוסיף עוד, בדרך רמז, שמאחר ששלושת חודשי הקיץ הראשונים, ניסן, אייר וסיון, שהם מכוונים כנגד אותיות ה' ו' ו' אותיות הא-ב, נפלו בחלקו של יעקב, הרי כבר היו בידו שלוש אותיות מאותיות שם הקדוש ה"ה, שהן האותיות ה', ו', והיתה חסרה לו האות הרביעית, שהיא אות י', וכשנשל מעשו בחזקה את חודש אלול הוציא מידו את האות י', והשלים בכך לחלקו את אותיות השם הקדוש כולו, שע"ז נאמר "ה' אלוך עמו".

עוד אפ"ל בדרך רמז, בפסוק "אני לדודי ודודי לי", שהוא ר"ת של חודש אלול, שנרמז בו שהתגלות של "דודי לי", דהיינו קרבת אלקים הבאה מכוחה של "אני לדודי", היא בחודשי ל"י, שהם חודשי אלול ותשרי המכוונים כנגד אותיות י' ו'ל. ועי' במש"כ בלקו"ת להגה"ק הרב בעל התניא זי"ע (פר' ראה, ד"ה אני לדודי, הראשון, בראשון) שבחודש אלול מתחיל בחי' "אני לדודי" ובר"ה ויהי"פ הוא "דודי לי", ובדומה לזה כתב גם השפ"א (לחודש אלול, תר"מ): "ובחודש אלול (הזה) מתקיים אני לדודי, ועי' כן מתקיים בחודש תשרי ודודי לי, שהוא השפעת חיים וקדושה על כל השנה". וראה עוד מה שכתבנו בזה לעיל בהע' 20 בדרך אחרת קצת.

28. והוא חידוש גדול מאד, שכן רש"י עה"ת (במדבר שם) פי' ש"ותרועת מלך בו" הוא לשון חיבה וריעות, ואילו האב"ע (שם) פי' שהכוונה לתרועת החצוצרות שהיו תוקעים במחנה ישראל בהיותם במדבר. והנה בגמ' (ר"ה לב:) תניא לגבי פסוקי מלכיות וזכרונות ושופרות: "מלכות שיש עמו תרועה כגון ה' אלקי עמו ותרועת מלך בו אומרה עם המלכות ואומרה עם השופרות דברי ר' יוסי, ר' יהודה אומר אינה אומרה אלא עם המלכות בלבד". ומשמע אליבא דר' יוסי ש"ותרועת מלך בו" היינו מלשון תרועה ממש. דלפי האב"ע שפיר י"ל דגם תרועת חצוצרות שבמחנה ישראל יכולה לעלות למנין פסוקי השופרות, ויש לתלות זאת במה שדנו הראשונים (רא"ש שם פ"ד ס' ג, ור"ן שם בדף ט. מדפי הרי"ף) לגבי הזכרת תקיעה בחצוצרות ולא בשופר, ואכמ"ל. ואילו לפי פירש"י עה"ת אפשר דבהא גופא פליגי ר' יוסי ור' יהודה בביריתא, דאליבא דר' יהודה אינה אומרה אלא עם המלכות בלבד משום שאין במשמעה לשון תרועה כלל אלא לשון חיבה וריעות, ולפי"ז א"צ לענין זה למה שפירש"י בביריתא דלעיל מינה (שם, ד"ה אינה אומרה אלא עם הזכרונות) בהא דא"ר יהודה דקרא דשבתון זכרון תרועה מקרא קודש אינה אומרה אלא עם הזכרונות בלבד, וז"ל: "תרועה לאו לשון שופרות הוא עד דמזכיר שופר בהדיא", דלגבי קרא דתרועת מלך שפיר איכא למימר דס"ל לר' יהודה שאינו לשון תרועה כלל.

אולם עיינין בחי' הריטב"א (ר"ה שם) שכתב בתו"ד: "ויש מרז"ל אומרים... דאפי' ר' יוסי אינו אומר אלא בתרועה שאין עמה כלום שנאמרה בענין היום, כגון יום תרועה או תרועת מלך בו", וכו', שנראה מדבריו שהוא מפרש שהפסוק של תרועת מלך בו מיידי במצות תקיעת שופר של ר"ה, וכפ"ל דהיינו שנשתבחו ישראל שנצטוו במצווה זו והם זוכים להריע לפני המלך ה' בר"ה.

ואילו מתוך דברי המג"ע עולה חידוש גדול יותר, דבהך קרא נרמזו התקיעות שתוקעים במשך כל חודש אלול.

שמכוונים כנגד האותיות ח' וט' מאותיות הא-ב, כפי שמבואר ב'ספר-יצירה' (פ"ה, ח)²³, אינם בשליטתם של עם ישראל. כיוצא בזה גם לא נמצאות האותיות ח' וט' בתוך שמותיהם של שבטי ישראל²⁴. ולדבריו הדבר מרומז בפסוק זה: "לא הביט און ביעקב" - זה חודש תמוז שנטל עשו בחלקו, והוא מכוון כנגד האות ח', שלא נמצא בשמות שבטי ישראל, "ולא ראה עמל בישראל" - זה חודש אב שנטל עשו בחלקו²⁵, והוא מכוון כנגד האות ט', שגם היא לא נמצאת בשמות שבטי ישראל, "ה' אלוך עמו" - זה חודש אלול²⁶ שגם הוא היה ראוי ליפול בחלקו

23. וראה בס' בני-ישיב (מאמרי תמוז-אב, מ"א, אות ב) שזה נרמז בכתוב (איכה א, ח): "חטא חטאה ירושלים על-כן לנידה היתה", שרומז על אותיות ח' וט' השולטים בב' חדשים הללו, וכמו שציין לדברי בעה"ט בפר' ויחי, המובאים בהערה הבאה, שנראה מדבריו שתיבת 'חטא' שרשה באותיות ח' וט', ללא אות א' שאינה נהגית. ויש לציין עוד למש"כ הרמ"א (או"ח, סי' תקפ"ט ס"ב) בשם מהרי"ל: "יש מדקדקים שלא לאכול [בר"ה] אגוזים, שאגוז בגימטריא ח"ט".

וראה עוד מה שהביא בסה"ק דגמח"א (פר' עקב, בתו"ד) בשם זקנו הבעש"ט הק': "וטו"ב היא מספר י"ז כידוע, וזכור"ב היא ג"כ ג' הנ"ל, והיא בגי' חט"א ר"ל, וא' מובלע בתוכו, כמו ששמעתי מאא"ז זללה"ה שלכן מובלע א' בתוכו להודיע ששם ג"כ שורה אלופו של עולם מובלע ומכוסה, כי מבלעדו לא ירים איש את ידו לעשות קטן וגדול" וכו'.

24. ועי' במש"כ בעל-הטורים (בראשית מט, א): "ויקרא יעקב אל בניו, שביקש לגלות להם הקץ ונסתם ממנו, אמר יעקב שמא יש בכס חטא, אמרו לו תדקדק בשמותינו ולא תמצא בהם אותיות ח"ט, ואמר להם גם אין בהם אותיות ק"ץ". ובאופן אחר קצת מובא גם בפ' דעת-זקנים' מבעלי התוספות (שם).

25. ואולי אפשר להוסיף עפ"י המבואר בכתבי האריז"ל (ראה: בס' משנת-חסידיים, מסכת תמוז אב, פ"א, ופ"ב א) כי חודשי תמוז ואב הם כנגד שני העיניים, עין ימין ועין שמאל, שהם בבחינת 'עיינין דמטרוניתא', שלכן נרמזו החודשים הללו בלשון "לא הביט" "ולא ראה". וראה עוד בס' אגרא דכלה (פר' מסעי) שכתב: "לשכים בעיניכם, יש לרמז הכוונה שישגו אתכם ביותר ב' החודשים שהם תרין עיינין דשיעור קומת כנסת-ישראל, דהיינו תמוז אב, עיני עיני יורדה וכו', ואומרו לשכים היינו בעוה"ד התעוררות הדינים על שונאי ישראל, שהוא סוד הדמעות, מים מלוחים, והכוונה לשכי"ם היינו הש"ך דינים וכו', והוא לשכים לשון רבים, הש"י יהפכם לרחמים בחס"ד אברה"ם".

וכבר מובא גם מהגה"ק המגיד מקאדניץ (בספרו עבודת ישראל, לט"ו באב; ועד"ז מובא בס' דברי-שמואל מהגה"ק מניקלשבורג, פר' קרח, מדברי תורת ודרשותיו שנכתבו ע"י תלמידיו, והיו טמונים וספונים באוצרותיו של המגיד מקאדניץ) מה ששמע בעצמו מפיו של הגה"ק מהר"ש מניקלשבורג, שפי' בדרך רמז את הכתוב (איוב לא, א): "ברית כרתי לעיני ומה אתבונן על בתולה", על יסוד האמור כי חודשי תמוז ואב הם כנגד שני העינים, שהם בבחינת 'עיינין דמטרוניתא', וכלשונו: "כי מדרך העולם להתבונן ולשוב אל ה' בחודש אלול המוכן לתשובה, אבל מי שמשכיל ועיניו פקוחות הוא עובד ה' יתברך כל השנה, ושומר את עצמו אפילו בחודש תמוז ואב שלא ליפול ממדרגתו, וכורת ברית עם ה', ואז ממילא אין לו להתבונן יותר בחודש אלול, כי הוא מוכן ומחונן לעבודת ה' מקדם וכו', וזה רמז הכתוב ברית כרתי לעיני, פי' שאני כורת ברית לעיני, הם החדשים שנקראו עיינין וכו', לכן מה אתבונן על בתולה, שהוא אלול במזל בתולה, כי אני מוכן לעבודת ה' מלפנים".

26. והנה על הכתוב בפרשת שופטים (דברים יח, יג) שנקראת בכל שנה במהלך חודש אלול: "תמים תהיה עם ה' אלוך" מביא הגה"ק הרחיד"א (בספרו נחל-קדומים עה"ת שם), בשם רבינו אפרים, מרבותינו הראשונים כמלאכים בעלי התוספות, כי מניינם המספרי של התיבות 'תמים' (490) 'תהיה' (420) עולה בגימטריה 910, כמניין תיבת 'תשרי', ללמדנו "שצריך לשוב ולתקן שיהיה תמים בחודש תשרי".

במערת המכפלה, כמו שנאמר (שם ג, ה): "אבי השביעיני לאמור הנה אנכי מת בקברי אשר כריתי לי בארץ כנען שמה תקברני" ופירש"י (שם): "אשר כריתי לי וכו', ועוד מדרשו לשון כרי, דגור, שנטל יעקב כל כסף וזהב שהביא מבית לבן ועשה אותו כרי, ואמר לעשו טול זה בשביל חלקך במערה". עם כל זאת, בהגיע עת קבורתו של יעקב במערת המכפלה, הגיע לשם עשו וניסה לערער על כך ולעכב את הקבורה, עד שחוששים בן דן נאלץ להורגו, כפי שמובא בדברי חז"ל (סוטה יג).³⁰

למעשה, עשו לא השלים מעולם עם מכירת הבכורה ליעקב ועם הברכות שנתן יצחק ליעקב, אשר כאמור הן שלובות וקשורות זו בזו. מיד לאחר ששמע כי יעקב זכה לקבל את הברכות מיצחק כבר החליט לנקום בו, כמו שנאמר (שם כז, מא): "וישטום עשו את יעקב על הברכה אשר ברכו אביו ויאמר עשו בלבו יקרבו ימי אבל אבי ואהרגה את יעקב אחי".

והכל, כאמור, מכח טענתו, ערעורו ואי ויתורו של עשו על הבכורה שמכר ליעקב, וכתוצאה מכך על הברכות בהן זכה יעקב.

מן השמים הוצרכו לסובב את הודאת כל הנוגעים בדבר על מכירת הבכורה
לכשנתבונן נגלה כי ערעורו של עשו על כך הוא משמעותי כל-כך, עד כדי שמן השמים הוצרכו לסובב שכל הגורמים הנוגעים בדבר, כולל עשו בעצמו, יודו על כך בסופו של דבר ויביעו בפירוש את הסכמתם, הן על הבכורה והן על הברכות, אשר שורשן אחד הוא, כאמור לעיל.

הראשון הוא המברך בעצמו, יצחק אבינו, כמו שנאמר (שם כז, לג): "גם ברוך יהיה", ופירש"י (שם): "שלא תאמר אילולי שרימה יעקב לאביו לא נטל הברכות, לכך הסכים ובירכו מדעתו". כיוצא בזה מפרש רש"י (שם, לו): "למה חרד יצחק, אמר שמא עוון יש בי שברכתי הקטן לפני הגדול ושיניתי סדר היחס, התחיל עשו מצעק ויעקבני זה פעמים, אמר לו אביו מה עשה לך, אמר לו את בכורתי לקח, אמר בכך הייתי מיצר וחרד שמא עברתי על שורת הדין, עכשיו לבכור ברכתי, גם ברוך יהיה".

אחריו היה זה המלאך, שרו של עשו, שנאבק עם יעקב אבינו בעובור את נחל יבוק, כמו שנאמר (שם לב, כז): "ויאמר שלחני כי עלה השחר ויאמר לא אשלחך כי אם ברכתני", ופירש"י (שם): "ברכתי, הודה לי על הברכות שברכני אבי, שעשו מערער עליהן", שע"ז נאמר (שם, כט-ל):

³⁰ וכפי המבואר שם, שמתחילה ערער עשו לגמרי על זכותו של יעקב להיקבר שם, בטענה שכבר ניצל את זכותו לקבורת לאה, וממילא הקבר היחיד שנותר שם הוא שלו, ומשהשיבו לו שכבר מכר את בכורתו (כמש"נ מפירש"י שם ד"ה זכיניה) טען שאף שמכר את חלק הבכורה עדיין נותר לו חלק כפשוטו, וע"ז השיבו לו כי גם את החלק הזה רכש ממנו יעקב מאוחר יותר, "עוויש"ה. ועי' גם במש"כ המהרש"א בחדא"ג (שם, ד"ה והאי דפייש ידידי הוא).

מאחר שדבריו הם בבחינת מועט המחזיק את המרובה, מן הראוי להרחיב קצת את היריעה כדי לבארם מעט.

מאבקם של יעקב ועשו מימות עולם על הבכורה ועל הברכות ועל כל היתר
מימות עולם נאבקים יעקב ועשו זה בזה. עוד בהיותם ברחם אמם הם כבר מנהלים ביניהם את המלחמה הנצחית שבין קודש לחול בין אור לחושך ובין ישראל לעמים, כמו שאחז"ל (ב"ר פר' סג ו): "ויתרוצצו הבנים בקרבה וכו', ר' יוחנן אמר: זה רץ להרוג את זה וזה רץ להרוג את זה וכו', ר' ברכיה בשם ר' לוי: שלא תאמר משיצא ממעי אמו נזדווג לו, אלא עד שהוא במעי אמו זירתיה מתוחה לקבלה (אגרופו משוך כנגדו)". יתרה על זו פירש"י בפר' תולדות (בראשית כה, כב): "ויתרוצצו... דבר-אחר מתרוצצים זה עם זה ומריבים בנחלת שני עולמות", כלומר שהיו רבים ביניהם הן על נחלת העוה"ז והן על נחלת העוה"ב.

בשעת לידתם כבר נאבקו על זכות הבכורה, כמו שפירש"י (שם, כו): "ואחרי כן יצא אחיו וידו אוחת בעקב עשו, שמעתי מדרש אגדה הדורשו לפי פשוטו, בדן היה אוחז בו לעכבו, יעקב נוצר מטיפה ראשונה ועשו מן השניה וכו', ויעקב בא לעכבו, שיהא ראשון ללידה כראשון ליצירה, ויפטור את רחמה, ויטול את הבכורה מן הדין".

בהמשך קנה יעקב מעשו את הבכורה בנזיד עדשים, כמו שנאמר (שם, לו): "וימכור את בכורתו ליעקב". כתוצאה ישירה מכך גם נטל לאחר מכן את הברכות מיצחק אביו, כמו שנראה מדברי הרמב"ן (שם כז, ד וטו) שהברכות היו מיועדות עבור הבכור.

על כך היה עשו מיצר, כמו שנאמר (שם כז, לו): "ויאמר הכי קרא שמו יעקב ויעקבני זה פעמים את בכרתי לקח והנה עתה לקח ברכתי", וכמו שנראה מדברי חז"ל (זוה"ק פר' תולדות, קמה). שאותיותיהן של התיבות 'בכרתי' ו'ברכתי' הן שוות ומתחלפות, ללמדנו ששורש אחד לשתייהן.

עוד מבואר בדברי חז"ל (זוה"ק שם, קמג): "תא חזי, בשעתא דשרו לנטלא ברכאן דלהון יעקב ועשו, יעקב נטל חולקיה דלעילא ועשו נטיל לתתא", כלומר, שבעקבות הברכות השונות שבירך יצחק את כל אחד מהם, זכה יעקב בעולם-הבא, בעוד שעשו קיבל את חלקו בעולם-הזה.²⁹

לאחר מכן אנו מוצאים שוב כי יעקב קנה מידו של עשו את חלקו

²⁹ ועד"ז אחז"ל (זוה"ק פר' משפטים קיא): "אמר יעקב לעשו טול אתה האי עלמא בקדמיתא ואנא לבתר, ת"ח מה כתיב ואחרי כן יצא אחיו וידו אוחת בעקב עשו".

והנה פירש"י (בראשית כה, כו): "בעקב עשו, סימן שאין זה מספיק לגמור מלכותו עד שזה עומד ונוטלה ממנו". ומובא בשם הגר"א (בח"א אגדות שבת עז: ובפי' ע"ד רמז למגילת אסתר א, א) כי אע"פ שחלקו של יעקב הוא לעוה"ב מ"מ ידו אוחת בעקב עשו, דהיינו בסוף חלקו בעוה"ז, והם ימות המשיח, שנקראים 'בעקבות משיחא'.

"ותרועת מלך בו" - בחודש אלול נוהגים לתקוע בשופר יום יום, לפי פירושו של בעל המגלה-עמוקות, כדי לבלבל את המקטרגים והמטשטשים מכוחו של עשו, המתעוררים, כאמור, בחודש זה דווקא, להכניע אותם ולבטל את הקטרגים.

המאבק נמשך הלאה עד ליוהכ"פ בשעת נעילה ימי הדין. הוא מתעצם מאוד בימי ראש-

השנה בשעת תקיעת שופר, שאז מתחדש בכל תוקפו המאבק הקדום והבלתי נגמר על ברכותיו של יצחק אבינו, כפי שגילו לנו חז"ל (רע"מ פר' אמור צט:). רזין דרזין, מהדברים שבכבשונו של עולם, על המאבק המתחולל באותה שעה בעולמות העליונים בין מידת הדין למידת הרחמים: "ביומא דר"ה נפיק יצחק בלחודי, וקרי לעשו לאטעמא ליה תבשילין דכל עלמא כל חד כפום ארחי וכו', ושכיב על ערסיה דדינא, וקרי לעשו ואמר וצודה לי ציד ועשה לי מטעמים והביאה לי, ורבקה אמרה אל יעקב בנה רחימא דנפשה, בנה רחימא דאתמסר לה מיומא דאתברי עלמא, ופקידת ליה לאתעדא איהו באינון מטעמים דילה, ויעקב אתער מתתא מתלבש בצלותין ובעותין, והקול קול יעקב בההוא שופר דקא סליק וכו', וישראל נפקין מן דינא בחדווה ובברכאן".

עוד מבואר שם, כי בכל שנה ושנה מחדש עשו אינו משלים עם הברכות שזוכים בהן זרעו של יעקב, אשר מכוחן הם גם זוכים בדין, והוא ממשיך לערער עליהן בכל תוקף במשך כל עשרת-ימי-תשובה, כפי שאמרו חז"ל (רע"מ שם, ק:). "וישטום עשו ליעקב למיזל אבתריה ולקטרגא ליה תדיר, ויעקב אזיל באינון יומין דבין ר"ה ליוהכ"פ עריק לאשתזבא מיניה, תב בתיובתא, שוי גרמא בתעניתא, עד דאתי ר"ה ויוהכ"פ, כדין ידעי ישראל דעשו בא ועמו ארבע מאות איש, כולו מקטרגי זמין לקטרגא לון, מיד ויירא יעקב מאד ויצר לו ואסגי בצלותין ובעותין".

לשיאו מגיע המאבק השנתי, החוזר על עצמו בכל שנה ושנה, ביום הקדוש, יום הכפורים. ביום זה ציוותה התורה להביא שני שעירי עיזים, אחד לה' ואחד לעזאזל, אשר השעיר לעזאזל הוא כביכול המנחה לעשו, להשקיט את זעמו ולבטל את קטרגו, כדרך שעשה יעקב אבינו בשעתו, בשובו מבית לבן, כשעשו הלך לקראתו וארבע מאות איש עמו.

כבר רמזו לנו על כך חז"ל (ב"ר פר' סה, טו): "אלא ונשא השעיר עליו, זה עשו, שנאמר הן עשו אחי איש שעיר, את כל עוונותם, עוונות תם, שנאמר ויעקב איש תם"³¹.

"ויאמר לא יעקב יאמר עוד שמך כי אם ישראל וגו' ויברך אותו שם", ופירש"י (שם ט): "לא יאמר עוד שהברכות באו לך בעקבה וברמיה, כי אם בשררה ובגילוי פנים" וכו'.

בהמשך היה זה גם עשו בעצמו, כמו שנאמר (שם לג, ט): "ויאמר עשו יש לי רב אחי יהי לך אשר לך", ופירש"י (שם): "כאן הודה לו על הברכות". ועל כולנה, בעל הברכות הקב"ה בכבודו ובעצמו, כמו שנאמר (שמות ד, כב): "ואמרת אל פרעה כה אמר ה' בני בכורי ישראל", ופירש"י (שם): "ומדרשו כאן חתם הקב"ה על מכירת הבכורה שלקח יעקב מעשו".

מאז והלאה נקרא אכן יעקב אבינו בשם בנו בכורו של הקב"ה, כפי שאנו אומרים בתפילת שחרית (קודם סדר הקרבנות שלפני תפילת השחר): "עדת יעקב בנך בכורך", ובעקבותיו נקראים כן כל בני-ישראל זרע יעקב, כפי שאנו אומרים בהמשך התפילה (בברכה שלאחר ק"ש של שחרית): "ובכורך ישראל גאלת".

עשו הרשע אינו משלים - 'ועברתו שמרה נצח' למרות כל זאת, עשו הרשע אינו משלים עם זה. הוא חוזר ומערער ללא הרף ורודף על כך

את יעקב וזרעו במשך כל הדורות, בתואנה כי הוציאו ממנו במרמה את הבכורה ואת הברכות ואת כל מה שנגזר מהן, כפי שכבר התנבא הנביא עמוס (עמוס א, יא): "כה אמר ה' על שלושה פשעי אדום ועל ארבעה לא אשיבנו על דפנו בחרב אחיו ושחת רחמיו ויטרוף לעד אפו ועברתו שמרה נצח".

על כך מספרים לנו חז"ל (ע"ז יא:). "א"ר יהודה אמר שמואל: עוד אחרת יש [להם] ברומי, אחת לשבעים שנה מביאין אדם שלם ומרכיבין אותו על אדם חגור ומלבישין אותו בגדי אדם הראשון וכו', ומכריזין לפניו סך קירי פלסתר (חשבון הקיצין כזב הוא, נבואת יעקב שקרא לבניו לאחרית הימים שסופן ליגאל כזב הוא - רש"י), אחוה דמרנא זייפנא הוא (אחיו של אדוננו עשו זייפן הוא, יעקב שרימה לעשו וחשב ליטול ברכה להיות גביר לאחיו - רש"י) וכו', מאי אהני לרמאה ברמאותיה ולזייפנא בזייפנותיה" וכו'.

תמצית הדברים מופיעה בפירושו של בעל הכלי-יקר (דברים ב, ג, בתו"ד): "כי אין לך אומה שמתקנאת בישראל כמו עשו, כי לדעתם הכל גזולה בידם מהם מן ברכת יעקב אבינו שלקח ברכותיו של עשו במרמה".

אחד מערעוריו על חודש אלול שחטף יעקב מידו אחד מטענותיו וערעוריו של עשו הרשע הוא על חודש אלול, שהיה אמור ליפול

בחלקו, ונלקח ממנו ע"י יעקב אבינו. מידי שנה בשנה, בהגיע חודש אלול, חוזר עשו לערער על הבכורה והברכות שהוצאו ממנו כביכול במרמה. הוא וכל הפמליה שלו, כוחות הטומאה, מנסים לנצל חודש זה, שהוצא מידו, לעורר קטרגים על עם ישראל, זרע יעקב אשר במ בחרת, לקראת ימי הדין הממששים ובאים.

31. ובאמת מצינו השוואות רבות בין מאבקם של יעקב ועשו על ברכותיו של יצחק אבינו לבין שני שעירי יוהכ"פ, דכבר אחז"ל (ויק"ר פר' כב, יא; ובדומה לזה גם בב"ר שם, יד): "עז בזכותו של יעקב, דכתבי וקח לי משם שני גדיי עזים טובים, ר' ברכיה בשם ר' לוי אמר

"כי יצפני בסוכה ביום רעה יסתירני בסתר אהלו בצור ירוממני", שכן הסוכה היא המקום בו בני ישראל שמורים ומוגנים היטב³⁴, כאשר הם נמצאים לבד³⁵ בצילו של הקב"ה, ב'צילא דמהימנותא'.

נראה, כי מלבד עצם ההגנה והשמירה העליונה שב'צילא דמהימנותא', הרי מצוות הסוכה היא שמביאה לביטול ערעוריו הבלתי פוסקים של עשו על הבכורה שכביכול ניטלה ממנה שלא כדין, ועל כל יתר הטענות והערעורים שבעקבות זה.

שכן כבר נתבאר בדברי רבותינו הקדמונים לדורותיהם (ראה: פ' רשב"ם, בראשית כה, לד; ספורנו שם; פ' האלשיך הק' שם; מלבי"ם שם) כל אחד לפי דרכו, כי על מכירת הבכורה כשלעצמה אכן היה לו לעשו מקום לערער, שכן מכר זאת לאונסו, כדכתיב (בראשית שם, לב): "ויאמר עשו הנני הולך למות וגו'", וגם לא קיבל בעדה כל תמורה אמיתית, ולא הפסיד אותה אלא משום שזלזל בה ולא היתה חשובה כלום בעיניו, כפי שנאמר (שם, לד): "ויבז עשו את הבכורה".

ומצינו בדברי חז"ל (זוה"ק פר' תולדות, קלט): "ת"ח, זמנא חדא הוה יתיב ר"ש ושאר חברייא, עאל קמיה ר"א בריה, אמרו ליה לר"ש מילתא רבתא בעינן למבעי קמך בעניינא דיעקב ועשו, איך לא בעא יעקב למיהב לעשו תבשיל דטלופחין עד דזבין ליה בכירותא דיליה, ועוד דאמר עשו ליצחק אבוי ויעקבני זה פעמיים, אמר לון בהדין שעתא אתון חייבים לקבלא מלקות, דהאמנתון לפתגמי דעשו ושקרתון לפתגמי דיעקב, דהא קרא אסדה עליה ויעקב איש תם, ותו כתיב תתן אמת ליעקב, אלא כך הוא עניינה דיעקב עם עשו, בגין דעשו הוה הסני לבכירותא בקדמינתא והוה בעי מיניה דיעקב דלסבה ליה אפי' בלא כסף, הוה ד"ד ויאכל וישת ויקם וילך ויבז עשו את הבכורה".

34. וכפי שמצינו גם בפסוקים נוספים, שסוכה מעצם טבעה ומהותה היא מקום שמור ומוגן, כדכתיב (ישעיה ד, ו): "וסוכה תהיה לצל יומם מחורב ולמחסה מזרם וממטר", וכן כתיב (תהילים לא, כא): "תסתירם בסתר פניך מרוכסי איש תצפנם בסוכה מריב לשונות", וכתוב עוד (שם קמ, ח): "ה"א עוז ישועתי סכותה לראשי ביום נשק".

וראה משאחז"ל (יל"ש, פר אמור, רמז תרג): "בסוכות תשבו שבעת ימים, זהו שאמר הכתוב וסוכה תהיה לצל יומם, א"ר לוי כל מי שמקיים מצות סוכה בעוה"ז אומר הקב"ה הוא קיים מצות סוכה אני מסך עליו של יום הבא, ר' ינאי ור"ל אמרי אין גהינם לעת"ל, אלא היום הבא הוא מלהט את כל הרשעים וכו', באותה שעה הקב"ה עושה סוכה לצדיקים ומטמין אותה לתוכה, שנא' כי יצפני בסוכה ביום רעה וגו', ה"א עוז ישועתי סכותה לראשי ביום נשק".

35. וראה מש"כ בס' 'שפתי-כהן' עה"ת (פר' אמור) על קדושת מצות ישיבת סוכה: "על-כן צריך לשבת בה באימה ויראה וכו', ולא יכניס לתוכה ע"ג, שהסוכה היא צילא דמהימנותא, וע"ג לית ליה מהימנותא, ואז בורחת הקדושה ושבעה הצדיקים מקללים אותם קללות נמרצות וכו', כ"ש אם בא כותי, ובפרט שהוא ע"ג, שהוא א-ל קנא וכו'".

סופו של המאבק השנתי הוא בשעת נעילה של יוהכ"פ, כפי שאמרו חז"ל (רע"מ שם): "כדין וישב ביום ההוא עשו לדרכו, אימתי בשעת נעילה, דהא אתפרש מעמא קדישא, וקוב"ה שביק לחוביהון וכפר עליהו, כיון דההוא מקטרגא אזל בההוא דורונא ואתפרש מינייהו בעי קוב"ה למחדי בבנוי, מה כתיב ויעקב נסע סוכותה ויבן לו בית וגו' על כן קרא שם המקום סוכות, כיון דיתבי בסוכות הא אישתזבו מן מקטרגא וקודשא-ברוך-הוא חדי בבנוי".

מאותה שעה, שעת נעילה, והלאה נכנסים כביכול מיד לתוך הסוכה³², ללא שום הפסקה של ארבעת הימים שביניהם³³.

שם, בצל הסוכה, הוא מקום של שמירה והגנה, בבטחון גמור מערעוריו של עשו הרשע ומפני כל המזיקים והמקטרגים, ככתוב (תהילים כז, ה):

טובים לך טובים לבניך, טובים לך שעליהם תקבל הברכות, טובים לבניך שעליהם מתכפר להם ביוהכ"פ, הוה ד"ד כי ביום הזה יכפר עליכם". וכן אחז"ל (רע"מ פר' תולדות קמב): "ר' יהודה אמר רמז הכא דזמנין בנוי דיעקב לקרבא שני שעירים חד לה' וחד לעזאזל ביומא דכפורי, ובגין כך קריבת שני גדיי עזים, חד בגין דרגא דלעילא וחד בגין לכפייא דרגיה דעשו דלא ישלט עליה דיעקב, ועל דא שני גדיי עזים, ומתרווייהו טעים יצחק ואכיל".

וראה מש"כ האוה"ח הק' בפר' וישלח (בראשית לב, טו) בשם זקנו, שהמנחה ששלח יעקב לעשו אחיו כללה תק"פ בעלי-חיים (כשמונים ל"גמלים מניקות ובניהם שלושים" דהיינו שהגמלים היו שלושים וגם בניהם היו שלושים, וביחד היו ששים), ונתכוון בחשבון זה שיעלה כמנין 'שעיר', וכן כמנין 'תקף' לשבר תקפו. ועי' גם בבני"ש (מאמרי כסלו-טבת, מאמר י, אות ד בסופו) שכתב: "ומזה תתבונן ג"כ מנין המנחה ששלח יעקב לעשו תק"ף בהמות כמנין שעיר הנשלח לעזאזל ביוה"כ קודם שנאבק עמו המלאך והקב"ה קרא ליעקב א-ל".

ועוד כתב בס' אגרא-דכלה (פר' וישלח, עה"פ "ויעקב נסע סוכותה") לפרש הכתוב (שם לג, י): "ויאמר יעקב אל נא אם נא מצאתי חן בעיניך ולקחת מנחתי מידי כי על כן ראיתי פניך כראות פני אלקים ותרגני", שהוא נראה תמוה לכאורה, שאמר יעקב לעשו "כי על כן ראיתי פניך כראות פני אלקים" (ועי' במס' סוטה מא: דרשב"ל יליף מהכא דמותר להחניף לרשעים בעוה"ז, ואילו ר' לוי מפרש דנתכוון לאיים עליו), דר"ל בזה כי בעבור המנחה הזאת אזכה לראות פניך בכל שנה בעת אשר אראה פני אלקים ביום הנבחר לבוא לבית קדשי הקדשים, שאז אראה גם את פניך ליתן לך מנחה של השעיר לעזאזל ותתהפך לעבד לי, יעו"ל ש בדבריו.

32. וראה מה שהביא בס' בני-יששכר (מאמרי תשרי, מ"ח, אות ח): "נוהגין לומר בתפילת נעילה וכו', יחביאנו צל ידו תחת כנפי השכינה, והוא לפלא בעיני, כי תחת כנפי השכינה הוא רק נשמות הגרים, משא"כ נשמות ישראל על כנפי השכינה, ושאלתי את פי מחו' הרב הקדוש המקובל מהרצ"ה [מזידיטשוב] זצוק"ל, ואמר שנוכל לפרש הכוונה על צל הסוכה, אשר מצוותה אחר יום הקדוש, צילא דמהימנותא" וכו'.

33. וכל זאת גם בכלל מש"כ הרמ"א (או"ח, סו"ס תרכד): "והמדקדקים מתחילים מיד במוצאי יום כיפור בעשיית הסוכה, כדי לצאת ממצוה אל מצוה (מהרי"ל, ומונהגים, והג"מ פ"ב דברכות, מהרי"ו). ועד"ז כתב עוד הרמ"א (שם, סו"ס תרכה): "ומצוה לתקן הסוכה מיד לאחר יום כיפור, דמצוה הבאה לידו אל יחמיצנה (מהרי"ל):. ועי' במג"א (ס' תרכה סק"א) שכתב בשם מהרי"ל דלתקן הסוכה היינו לבנותה כולה, ובמה שכתבו בזה הפמ"ג (בא"א שם) ובמ"ב (ס' תרכד סק"ט וס' תרכה סק"ב). וראה עוד מה שהוסיף בשו"ע הרב (סו"ס תרכה): "ומצוה לתקן הסוכה ולבנותה כולה מיד למחרת יוה"כ אחר יציאה מביהכ"נ וכו'".

וניסוך מוי ארום כדין עתידין בנוי למעבד בחגא דמטליא ואריק עליה משח זיתא".

פירוש זה שבתרגום יונתן הוא פירוש מחודש ומפליא, שדורש את כפל הלשון שנאמר "ויסך עליה נסך" לשני ניסוכים, האחד לניסוך היין והשני לניסוך המים, כדרך שמנסכים על-גבי המזבח בחג הסוכות ניסוך המים, נוסף על ניסוך היין שבכל ימות השנה³⁶.

אך כמובן, שהשאלה נשאלת מאליה: מה עניינם של שני ניסוכים אלו, שזמנם בחג הסוכות, לנסך שניסך יעקב על מצבת האבן שהציב? התשובה לכך היא, ככל הנראה, כי זו היתה עבודתו של יעקב אבינו, להמשיך את אור חג הסוכות בעולם ולהטביע את קדושתו לדורות, גם בדרך של שני ניסוכים, ניסוך היין וניסוך המים, כדרך שמנסכים בחג הסוכות³⁷.

והכל, מכח היותו של חג הסוכות החג שבו ניצל יעקב לגמרי מידו של עשו, כאשר בו מתבטלים כל הקטרוגים וכל הערעורים על מכירת הבכורה וכל מה שבעקבותיה, ויוצא לאור צדקו אשר "בני בכורי ישראל".

תשובה ניצחת זו על ערעוריו של עשו גלומה במצוות סוכה, אותה מקיימים בני-ישראל באהבה ובשמחה רבה מידי שנה בשנה, כמשאחז"ל (ע"ז ג.) כי לעתיד לבוא יבקשו גם אומות העולם לקבל שכרן: "אמרו לפניו רבש"ע תנה לנו מראש ונעשנה, אמר להן הקב"ה שוטים שבעולם מי שטרח בע"ש יאכל בשבת מי שלא טרח בע"ש מהיכן יאכל בשבת, אלא אעפ"כ מצווה קלה יש לי וסוכה שמה לכו ועשו אותה וכו', מיד כל אחד [ואחד] נוטל ועושה סוכה בראש גגו, והקב"ה מקדיר עליהם חמה בתקופת תמוז, וכאז"ל מבעט בסוכתו ויוצא, שנא' ננתקה את מוסרותימו ונשליכה ממנו עבותימו וכו', והאמר רבא מצטער פטור מן הסוכה, נהי דפטור בעוטי מי מבעטי, מיד הקב"ה יושב ומשחק עליהן, שנא' יושב בשמים ישחק", אשר מבואר מזה שאינם מפסידים את שכרם על שאינם מקיימים מצוות סוכה, שהרי המצטער פטור מן הסוכה, אלא על שהם מבעטים בה ומזלזלים במצווה, שלא כבני-ישראל שגם כאשר הם נאלצים לצאת מן הסוכה בשל צער הם עושים זאת, בצער, בכאב לב ובתחושה של החמצה גדולה.

חג הסוכות הוא חגו של יעקב אבינו שניצל מעשו
הבדל מהותי זה שבין ישראל לעמים הוא שמחדש תמיד את הפסד הבכורה של עשו ונותן משנה תוקף למכירתה ליעקב, מכח "ויבז עשו את הבכורה", כאשר בכך מתבטלים לחלוטין כל ערעוריו של עשו, ומתחדשת שוב ההבטחה האלוקית כי "בני בכורי ישראל".

לא בכדי חג הסוכות הוא חגו של יעקב אבינו, אשר על כך נאמר בכתוב (בראשית לג, טז-יז): "וישב ביום ההוא עשו לדרכו שעירה, ויעקב נסע סוכותה" וגו', וכפי שמובא גם בדברי רבינו הטור (או"ח, סי' תיז): "ושמעת מאחי הרב רבי יהודה טעם לדבר, לפי שהמועדים נתקנו כנגד אבות, פסח כנגד אברהם, דכתיב לושי ועשי עוגות, ופסח היה, שבועות כנגד יצחק, שתקיעת שופר של מתן-תורה היה בשופר מאילו של יצחק, סוכות כנגד יעקב, דכתיב ולמקנהו עשה סוכות" וכו'.

יעקב אבינו קיים מצוות ניסוך המים שבחג הסוכות
עומק הכוונה בכך ששלושת הרגלים נתקנו כנגד שלושת האבות הוא מן הסתם שכל אחד משלושת האבות הקדושים הטביע והשריש את תוקף קדושתו של אחד משלושת הרגלים.

לענייננו, יש להסמיק לזאת את הכתוב בפרשת וישלח (שם לה, יד): "ויצב יעקב מצבה במקום אשר דבר אתו מצבת אבן ויסך עליה נסך ויצוק עליה שמן", שעל כך מתרגם בתיב"ע (שם): "ואקים תמן קמא באתרא דמליל עימיה קמא דאבנא ונסיק עליה ניסוך חמר

36. והוא ע"ד שאחז"ל (תענית ג.): "תניא ר' נתן אומר בקדוש הסך נסך שכר לה', בשני ניסוכין הכתוב מדבר, אחד ניסוך המים ואחד ניסוך היין, אימא תריוהו דחמרא, א"כ לכתוב קרא או הסך הסך או נסך נסך, מאי הסך נסך, שמעת מינה חד דמיא וחד דחמרא". ובאמת שגם בתרגום אונקלוס בפר' וישלח (שם) תרגם: "ונסך עליה ניסוכין", בלשון רבים, ולא תרגם תיבת 'נסך' בלשון 'ניסוך' יחיד כמו במקומות אחרים, והלא דבר הוא.

37. ויש להוסיף עוד בדרך רמז עפ"י המבואר בכ"מ בזוה"ק (פר' ויקרא ד. ברע"מ; פר' שמיני לט.; שם מ.; פר' קרח קעז.) דין הוא מסטרא דשמאלא, ממידת הגבורה, שהוא מידת הלוויים, והעולה מן הדברים שם דמים הם מסטרא דימינא, שהיא מידת החסד, מידתם של הכהנים. ועי' במש"כ הרב בעל התניא בסידורו (סדר תשל"ך): "אחר מנחה יום א' דר"ה קודם שקיעת-החמה טוב לילך מחוץ לעיר אל באר המים או מעיין, כי מים מורים על החסדים" וכו'. וראה גם מש"כ רבינו בחיי בפר' נח (בראשית ט, כ, בתו"ד): "לפי שהיין רומז למידת הדין, כמו שידעת, וע"ז אמרו חז"ל אין מברכין על היין עד שיתן לתוכו מים".

דלפי"ז י"ל שזו דרך עבודתו של יעקב אבינו, שהוא כידוע מידת תפארת, שהיא מיזוג של מידת החסד עם מידת הגבורה, ולו נאה לעסוק בשני ניסוכים כאחד, של יין ושל מים, כדרך שמנסכים לדורות בחג הסוכות, החג שנתקן כנגד יעקב, וכדתנן (סוכה מח.): "שני ספלים של כסף היו שם... ומנוקבין כמין שני חוטמין דקין, אחד מעובה ואחד דק, כדי שיהיו שניהם כלין בבת-אחת", שזהו ממש חיבור ומיזוג של מידת החסד עם מידת הגבורה, בבחינת מידת תפארת.

ובאמת שגם לפי פשוטו של מקרא דמייירי לכאורה רק בניסוך של יין יש לפנינו שילוב ומיזוג של חסד עם גבורה, ד"ויסך עליה נסך" היינו ניסוך יין, ממידת הגבורה, ואילו "ויצוק עליה שמן" היינו ממידת החסד, וכמבואר בדברי הזוה"ק דגם שמן הוא מסטרא דימינא, דשייכא לכהנים, כדכתיב (תהילים קלג, ב): "כשמן הטוב על הראש היורד על הזקן זקן אהרן וגו'". אך לפי מה שתרגם בת"י היו שם שני ניסוכים הבאים כאחד, של יין ממידת הגבורה ושל מים ממידת החסד.

ברוב יועץ

מועצת הרבנות הראשית לישראל, שהתכנסה בירושלים ביום ראשון של סליחות למנהג האשכנזים, בראשותם של כב' הרבנים הראשיים לישראל, הגאון רבי קלמן מאיר בר שליט"א, נשיא המועצה, והראש"צ הגאון רבי דוד יוסף שליט"א, הזמינה לשיבתה המיוחדת את ראש המכון המדעי טכנולוגי להלכה, הגאון רבי אברהם משה הלפרין שליט"א, יחד עם צוות רבני המכון, להציג בפני חברי המועצה את ה'בישולית', הפתרון הגלובלי והמקיף לבעיית בישולי נכרים במטבחים ציבוריים, מסעדות, מלונות ובתי הארחה, כמו גם במוסדות ציבור, מפעלי מזון ובתים פרטיים המעסיקים עובדים נכרים, בתכלית ההידור לפי דעות כל הפוסקים.

לאחר שנים ממושכות של מחקר ופיתוח, לצד ניסיונות לא מעטים במקומות ציבוריים שונים, הצליחו אנשי המכון המדעי טכנולוגי להלכה להוציא מתחת ידם פתרון מלא, שייתן מענה מושלם וגם יעיל לבעיה החמורה של בישולי נכרים, לכל הדעות והשיטות, למהדרין מן המהדרין.

כב' הרב הראשי לישראל הגר"מ בר שליט"א שנחשף לפתרון זה וגילה בו ענין רב, נפגש כבר בחודש מנחם-אב האחרון עם ראש המכון שליט"א ועם צוות רבני המכון על-מנת לשמוע

מפיהם הסברים מלאים על כל פרטי הפתרון המקיף, ולבדוק יחד עמם אם אכן נתנו את דעתם על כל תרחיש וסיטואציה וכי יש באמתחתם תשובות מוכנות ומענה מושלם לכל שאלה שעשויה להתעורר, כאשר בסופה של הפגישה הוא הביע את התפעלותו הרבה מן הפתרון המושלם כל-כך למהדרין מן המהדרין, אשר אמור ללא כל ספק לחולל מהפכה של ממש בעולם הכשרות.

בעקבות פגישה זו הוזמנו כאמור ראש המכון, הגר"מ הלפרין שליט"א, יחד עם צוות רבני המכון, הרבנים הגאונים רבי יעקב לוריא, רבי יוסף הילדסהיימר ורבי אליעזר לאבנשטיין, להציג זאת בפני כל חברי מועצת הרבנות הראשית לישראל, שקיבלו לידם עוד קודם פתיחת הישיבה קלסר עם כל החומרים הרלוונטיים.

לאחר דברי פתיחה מפי כב' הרבנים הראשיים לישראל שליט"א, שהסבירו כל אחד בתורו, באופן נחרץ וחד-משמעי, כי זה צו השעה למצוא פתרון מקיף לבעיה האמורה לפי דעות כל הפוסקים, הציג הגאון רבי אברהם משה הלפרין שליט"א, ראש המכון, בפני כלל חברי המועצה את עיקרי הפתרון, בצורה תמציתית וברורה, כאשר לאחר מכן גם השיב לשאלותיהם של כב' הרבנים הראשיים לישראל ושל כל יתר הרבנים הגאונים שליט"א חברי המועצה.

אחריו נשא דברים הר"ג ר' אליעזר לאבנשטיין שליט"א, מרבני המכון, המרכז בידיו את פרויקט פתרון ה'בישולית', שהסביר את כל מבנה הפתרון לפרטיו, והשיב על כל השאלות שנשאלו.

בו במקום הוקראה ההחלטה שהתקבלה על-ידי מועצת הרבנות הראשית לישראל לאמץ באופן עקרוני את הרעיון, כאשר לאחר פיילוט ניסיוני שיערך בתיאום עם הרבנות הראשית יוחלט על דרכי ההטמעה במערכות הכשרות השונות.

הרה"ג ר' אליעזר לאבנשטיין שליט"א מרבני המכון מציג את המצגת בפני חברי מועצת הרבנות ומשיב לשאלותיהם של חברי המועצה

ראש המכון הגר"מ הלפרין שליט"א מציג בפני מועצת הרבנות הראשית לישראל את הפתרון המקיף של מערכת 'בישולית'

ראש המכון הגר"מ הלפרין שליט"א משיב לשאלות כב' הרבנים הראשיים לישראל שליט"א

לבלי יחסר המזג

זו תקופה ארוכה שצוות מהנדסי המכון, בהנחייתו של המהנדס הר"ר דוד אברהמס, עורכים בדיקות מקיפות וקפדניות, חוזרות ונשנות, לסדרות חדישות של מזגנים חדשניים ומערכות מיזוג מתקדמות מתוצרת חברת 'תדיראן', הן במעבדת המכון, והן במפעלי המזגנים של 'תדיראן' בעפולה

מהנדס המכון הר"ר דוד אברהמס במהלך בדיקות המזגנים החדשים במפעל המזגנים של 'תדיראן' בעפולה יחד עם מהנדס החברה

ובפתח-תקוה יחד עם מהנדסי החברה, במטרה להטמיע בהן התקני שבת מהודרים, אשר מצד אחד ינטרלו בשבתות ובחגים את כל ההשפעות הישירות והעקיפות של המשתמשים במזגנים, ויאפשרו את השימוש בהם לכתחילה ללא כל חשש, ומצד שני לא יפגעו בפעילותם הסדירה וביעילות תפוקתם.

לאחר סיכום כל תוצאות הבדיקות, הגיעו מר משה ברמן, ממנה תקינה ואנרגיה בחב' 'תדיראן' מזגנים, יחד עם מר מוטי ג'רבי, מנהל טכני במפעל המזגנים, לפגישה בין כותלי המכון המדעי טכנולוגי להלכה עם ראש המכון, הגאון רבי אברהם משה הלפרין שליט"א,

כשעמו משתתפים בפגישה גם רבני המכון, הרבנים הגאונים רבי יעקב לוריא ורבי יוסף הילדסהיימר, והר"ר דוד אברהמס, ממהנדסי המכון.

במהלך הפגישה הממושכת הוצגו כל הנתונים והתוצאות ונידונו כל משמעויותיהם ההלכתיות והשלכותיהם למעשה, כאשר בסופו של דבר סוכם על ביצוע בדיקות נוספות, שחלקן יבוצעו לאחר החגים במפעל המזגנים בפ"ת יחד עם מר מוטי ג'רבי המנהל הטכני של תהליך לפתרונות המושלמים והמהודרים ביותר, כמיטב המסורת של פתרונות המכון.

בפגישה בחדרו של ראש המכון הגרא"מ הלפרין שליט"א, משתתפים רבני המכון הרבנים הגאונים רבי יעקב לוריא ורבי יוסף הילדסהיימר יחד עם מר משה ברמן, ממנה תקינה ואנרגיה ב'תדיראן' מזגנים, ומר מוטי ג'רבי, מנהל טכני

מהנדס המכון הר"ר דוד אברהמס במהלך בדיקות המזגנים החדשים במפעל המזגנים של 'תדיראן' בפ"ת יחד עם מר מוטי ג'רבי המנהל הטכני

מקולות מים רבים

הרה"ג ר' יוסף הילדסהיימר מרבני המכון יחד עם הר"ר ישראל מוסקוביץ ממהנדסי המכון בבדיקה יסודית של מיכלי הקירור והחימום

לקראת הימים הנוראים וימי חג הסוכות ושמחת-תורה שלאחריהם, הזמינו במרכז העולמי של חסידי באיאן ברח' מלכי-ישראל בירושלים, שם שוכן בית-המדרש הגדול של כ"ק מרן האדמו"ר מבאיאן שליט"א, מיכלי ענק לקירור וחימום מים, מיכל אחד ענק לחימום המשמש כמיחם לצריכת מים חמים, ושני מיכלים ענקיים לקירור המשמשים כמתקני קירור לצריכת מים קרים.

המיכלים האמורים נבנו במיוחד עבורם בצורה פרטנית, בהתאם לדרישות ולצרכים הספציפיים במקום, במטרה לספק מים חמים וקרים לטובתם ולרווחתם של אלפי החסידים והמתפללים השוהים במקום בימים הנוראים ובחגים.

בהפנייתו של הגאון רבי יחזקאל דרברמדיגר שליט"א, רב ביהמ"ד הגדול ורבה של חסידי באיאן באה"ק, פנו האחראים על המקום, במוצאי השבת האחרונה של שנת תשפ"ה, בשיחה טלפונית אל ראש המכון המדעי טכנולוגי להלכה, הגאון רבי

אברהם משה הלפרין שליט"א, להתייעצות בדבר דרכי השימוש במיכלי החימום והקירור במהלך שני ימי ראש-השנה, כאשר במהלך השיחה העלו על הקו לשיחת ועידה גם את רב ביהמ"ד הגר"י דרברמדיקר.

ראש המכון הגרא"מ הלפרין שליט"א שאל מספר שאלות ונתן הנחיות ראשוניות באשר לשימוש במיכלי החימום והקירור והאפשרויות למילוי מים בהם במהלך ימי החג.

לבקשתו של ראש המכון שליט"א הגיעו למקום למחרת היום, בערבו של ערב ראש-השנה, הרה"ג ר' יוסף הילדסהיימר שליט"א, מרבני המכון, יחד עם הר"ר ישראל מוסקוביץ, ממהנדסי המכון, לבדיקה יסודית של המיכלים, הן לחימום והן לקירור.

במהלך הבדיקה

הם דיווחו לראש המכון הגרא"מ הלפרין על תוצאותיה המדויקות של הבדיקה, כשבמקביל העלה המהנדס הר"ר ישראל מוסקוביץ על הכתב דו"ח מפורט על התוצאות ועל ההמלצות המיידיות ולטווח ארוך. בעקבות כך כתב ראש המכון שליט"א, בליל סליחות 'זכור ברית' של ערב ראש-השנה, מכתב עם הנחיות מפורטות (המתפרסם בגיליון זה, בסוף מדור 'בראי ההלכה'), שתאפשרנה הן את השימוש במים החמים והקרים והן את מילוי המיכלים ללא כל חשש ופקפוק, כאשר לבקשת האחראים גם הוציא אישור על כך אישור הלכתי חתום על ידו.

מעשה איש ופקודתו

בכולל לאברכים מצויינים בירושלים, ליוצאי מדינות חבר העמים,

שעל יד מוסדות 'תולדות ישרון', עסקו תקופה ממושכת בלימוד מעמיק של גדרי מעשה וגרמא בשבת ובשאר דיני התורה, החל ממקורות סוגיות הש"ס והראשונים, עד

ראש המכון הגרא"מ הלפרין שליט"א בשיעורו המקיף בפני אברכי הכולל שע"י 'תולדות ישרון'

במהלך השיעור

להלכה למעשה בשולחן-ערוך ונושאי כליו וכל יתר הפוסקים לדורותיהם.

לקראת סיום זמן 'אלול' הוזמן ראש המכון המדעי טכנולוגי להלכה, הגאון רבי אברהם משה הלפרין שליט"א, להשמיע בפני עשרות אברכי הכולל שיעור מקיף לסיכום הנושא, כאשר השיעור נשמע על-ידם בדריכות ובקשב רב, תוך השתתפות ערה ביותר בשקלא וטריא כדרכה של תורה.

אספקלריה

בראי ההלכה

שאלות נבחרות משולחן רבני המכון

מטבע הדברים, משמש המכון כתל תלפיות וכתובת מרכזית לכל השאלות ההלכתיות המתעוררות חדשים לבקרים.

על שולחן רבני המכון, מצטברות מדי יום ביומו עשרות פניות, משואלים מרחבי הארץ והעולם. כמה מן האקטואליות והמעניינות שבהן, מהחודש האחרון, מוגשות לפניכם:

הוספת מים למיחם חשמלי ביום-טוב

בס"ד

אחדשה"ט:

האם מותר להוסיף מים במיחם ביו"ט? - שאלה למעשה.

בברכת גמר חתימה טובה!

בנימין ראובן ש.

בני-ברק

תשובת רבני המכון:

שלום וברכה

מדובר בתשובה קצת מורכבת, שכן יש הבדל אם מדובר במיחם רגיל או במיחם מוסדי גדול, וכן אם מדובר במיחם עם מצב 'שבת' באישור הלכתי מוסמך ומהודר או לא, כאשר החשש האפשרי הוא שבמצב בו גוף החימום הלוהט להרתחת המים במצב 'חול' רגיל פעיל, במידה כזו או אחרת, ואינו מנוטרל לחלוטין, עלולה הוספת המים לגרום להפעלתו המחודשת במידה ואינו פועל בדיוק באותה שעה.

באופן כללי ישנן שתי אפשרויות להוספת מים למיחם ביו"ט ללא כל חשש: (1) כאשר המיחם נמצא במצב 'שבת' באישור הלכתי מוסמך ומהודר, שבו התרמוסטט להפעלת גוף החימום להרתחת המים מנוטרל לחלוטין בכל סיטואציה. (2) להוסיף מים רותחים מתוך כלי שבו הורתחו בחג עצמו על הכיריים, כך שבמקרה זה, גם אם גוף החימום פעיל אך אינו פועל באותו רגע בדיוק, הסיכוי שהוא יופעל בעקבות הוספת המים הוא אפסי ממש.

מצו"ב:

1. הבטאון החודשי של המכון לחודש סיון תשפ"ב, שם בעמודים 22-24 התפרסמה תשובה הלכתית על כך

בנוגע למיחם מוסדי.

2. הבטאון החודשי של המכון לחודש תמוז תשפ"ב, שם בעמודים 16-17 התפרסמה תשובה הלכתית על כך בנוגע למיחם רגיל.

אנו מקווים מאד שהתשובות הנ"ל יהיו לכם לתועלת.

בברכת גמר חתימה טובה

ענידת צמיד רפואי בשבת

שלום וברכה

רצינו לברר האם ניתן לענוד את הצמיד הנ"ל בשבת קודש? כמובן כאשר הטלפון מכובה והזנת הנתונים תתעדכן רק במוצ"ש.

בברכה עצומה

נתן מ.

ראש העין

תשובת רבני המכון:

שלום וברכה

מדובר בצמיד הקולט מדדים שונים של הגוף, כמו נשימה, קצב לב וכדו', ומשדר אותם למכשיר 'חכם', שם הם מנותחים על-ידי בינה מלאכותית, כאשר העונד את הצמיד מקבל מידע והמלצות באשר לבריאותו ומצבו הרפואי.

בתהליך הקליטה נסגרים מיקרו מעגלים חשמליים, גם אם הם לא משודרים בשבת עצמה. לפיכך באופן עקרוני, דעתנו היא תמיד שיש להימנע מענידת צמידים או 'שעונים חכמים' כאלה בשבת, במיוחד כאשר יש לעונד השעון עניין ותועלת מן הנתונים המשודרים ממנו.

גם כאשר מדובר באדם עם מצב רפואי מורכב, המוגדר כחולה שאין בו סכנה, ניתן בדרך-כלל לוותר על השימוש בצמיד הנ"ל בשבת, ולא עשוי להיגרם כל נזק רפואי מאי ענידתו יום אחד בשבוע, במיוחד כאשר הנתונים ממילא אינם מוזנים ומשודרים רק במוצ"ש.

לאחר מכן מאחורי הדלת, אך משום הא גרידא לא היה צורך כ"כ להחמיר בדבר.

אולם יש להביא בחשבון שבעקבות הרכבת המצלמה כל אדם, הן מבני הבית והן מן החוץ, שמתקרב לדלת הבית מכניס את עצמו לטווח המצלמה, לצלם אותו ולהקריין את דמותו על המסך, על כל השאלות ההלכתיות הכרוכות בכך. מרביתן של המצלמות הללו גם אוגרות את התמונות בזכרון, כלומר שכאשר חיישן התנועה 'חש' בתנועה מסוימת בטווח פעילותו, ובמקרה הנוגע לנו כאשר אדם מתקרב לדלת, הוא מפעיל את מניעת מחיקת התמונות ושמירתן בזכרון, עד לעזיבתו את המקום.

מסתבר כי ישנן מצלמות זולות מאוד מסוג זה, שאינן אוגרות את התמונות בזכרון, למרות שהן מצלמות ומקרינות את התמונה.

בעקרון, השאלות הללו קיימות בכל מעבר ליד מצלמות אבטחה בשבת. אך בעוד שבמעבר

סתמי ליד מצלמות אבטחה, שאין למי שעובר לידן כל ענין ותועלת לא מהפעולות שמתרחשות בעקבות כך ולא מתוצאות הצילום, כך שזה בוודאי נחשב כ'פסיק-רישא דלא ניחא-ליה', הרי שבמקרה זה יש להחשיב זאת לכאורה כ'ניחא-ליה', שכן המצלמות הללו מותקנות על-מנת לזהות את הנכנס טרם פתיחת הדלת, וללא הצילום וההקרנה מן הסתם לא יפתחו לו את הדלת.

לפיכך נראה שבמקום שאין צורך בטחוני או בטיחותי מיוחד במצלמה כגון זו יש להימנע משימוש בה בשבת.

כאשר משתמשים בה במשך כל ימות השבוע, יש לנתקה ולכבותה בערב-שבת באמצעות מתג ייעודי, במידה והוא קיים. כאשר לא ניתן לכבותה באמצעות מתג או באמצעות האפליקציה, ניתן פשוט להוציא ממנה את הבטריות, או למצער לכסות את חלונת המצלמה ואת החיישן בשבת.

במקום שאכן יש בכך צורך בטחוני או בטיחותי מיוחד, מן הראוי לקבל תחילה אישור הלכתי על כך, יחד עם הנחיות מיוחדות, שיאפשרו את השימוש בה באופן המותר.

מצו"ב הבטאון החודשי של המכון לחודש תשרי תשפ"א, שם התפרסם מאמר מקיף על השימוש במצלמות אבטחה בשבת, לצד ההצעות וההנחיות ההלכתיות שלנו.

בברכת כתיבה וחתימה טובה

יחד עם זאת, במקרים בהם יש בכך צורך רפואי גדול, למי שמוגדר בהלכה לכה"פ כחולה שאין בו סכנה, וכאשר דעת הרופא המטפל כי יש חשיבות

רפואית ברורה גם לנתונים המתקבלים במהלך השבת, ניתן להתיר זאת, באופן שאותו כתבת. ובמידה וניתן להשתמש בו גם כשעון יד, רצוי, באם אפשר, שהמשתמש יענוד אותו וישתמש בו כשעון לכל דבר, וכן אם אפשר לצמצם את קבלת הנתונים רק למידע הנדרש עבורו באמת ולא לכל מידע מיותר אחר.

מצו"ב:

1. הבטאון החודשי של המכון לחודש תמוז תשע"ט, שם בעמ' 14 התפרסמה תשובה הלכתית על שאלה דומה.
2. הבטאון החודשי של המכון לחודש חשון תשפ"א, שם בעמ' 12 התפרסמה תשובה הלכתית נוספת על שאלה דומה.

בברכת בריאות שלמה וכתיבה וחתימה טובה

מצלמה בעינית הדלת בשבת

שלום,

רציתי לשאול האם יש בעיה להתקין מצלמה לדלת (קוקר) שמחוברת לעינית מבחינת שבת בסגנון של התמונה המצורפת?

והאם יש הבדל בין סוגי המצלמות?

תודה.

יצחק ש.

ירושלים

תשובת רבני המכון:

שלום וברכה

מצלמה שכזו היא למעשה מצלמה לכל דבר המורכבת על העינית שבדלת, אשר מצלמת את העומד מאחורי הדלת ומקרינה את תמונתו על המסך הקטן שעל הדלת.

מבחינת הדייר/ים שבתוך הבית אין כל בעיה בשבת, שכן אינם פועלים ואינם משפיעים מאומה על המצלמה, להוציא בסגירת

הדלת, כאשר היא פתוחה פנימה, שכתוצאה מכך הם מציבים את המצלמה במקומה ומכניסים אותה לצלם את מי שיעמוד

אוטומציה עסקית בשבתות ובחגים

שלום,

אני מתחילה לעבוד בתחום של אוטומציות עסקיות, (מה שכולל בתוכו יצירת תהליכים אוטומטיים במחשב שמחברים בין מערכות לדו העברת מידע ממערכת ניהול לקוחות לגוגל שיטס ושליחת מייל ללקוח בהתאם וכדו'). בתחום הזה הרבה פעמים מתזמנים תהליך לתקופות זמן מסוימות לדו פעם בשבוע וכדו' או תאריך מסוים בחודש, לכן עלה לי

שאלה אם אני מתזמנת תהליך לתאריך מסוים בחודש ייתכן שלעיתים תאריך זה יפול בשבת או לחילופין אם לפי ימי שבוע לפעמים זה עלול ליפול

על חג, האם יכול להיות בזה בעיה?

(אפשר אולי גם לחלק בין מקרה שנשלחים מיילים לאנשים או תזכורות אוטומטיות וכדו', שאז יותר מובהק שזה קרה בשבת, לבין מקרה שרק קורה תהליך אוטומטי כמו עדכון רשומות באקסל או תמלול הקלטות וכדו', שאז גם זה לא ניכר בכלל מתי קרה התהליך)

עקרונית אפשר למצוא פתרון אולי איך לסדר את העניין ולדאוג שלא יצא בשום אופן בשבת. אבל זה יותר מסובך וגם יכול להיות יותר יקר...

לכן אשמח לדעת מה הדין לגבי דברים אלו באופן עקרוני.

תודה רבה

שירה ק.

ירושלים

תשובת רבני המכון:

שבוע טוב ומבורך

ככל שמדובר בפעולה אוטומטית - הן של משלוח והעברת מידע והן בכל תהליך אחר - המתבצעת מעצמה בתזמון מראש, ללא כל התערבות יד אדם, אין בכך כל בעיה בעצם הפעולה, גם אם היא מתבצעת לעיתים בשבתות או בחגים.

כאשר מדובר בתהליכים אוטומטיים המתבצעים אך ורק למטרות של אגירה ו/או עדכונים, כמו הדוגמאות שנתת של עדכון רשומות באקסל או תמלול קלטות וכיוצא בזה, שאינם מיועדים לשימוש

ולקריאה מידיים של המקבלים, אין כל צורך לחוש כלל ולחפש פתרונות וסידורים מיוחדים.

אבל כאשר מדובר במשלוח והעברת מידע לאנשים וללקוחות, באמצעות שליחת מיילים או תזכורות אוטומטיות וכיוצא בזה, שהמטרה היא שהמקבל יפתח זאת ויקרא את המידע והתזכורות שנשלחו אליו, יש קצת בעיה בכך שגורמים בכך להכשלת לקוחות יהודים, שלצערנו אינם שומרים שבת, בפעולות נוספות הכרוכות בחילול שבת. למרות שלא ניתן לאסור זאת מכמה וכמה סיבות הלכתיות, במיוחד אם הדבר הוא מסובך מאוד וגם יקר, בכל זאת במקרים כגון אלו ראוי ככל שניתן לחתור למצוא פתרונות ודרכים לצמצם זאת עד למינימום האפשרי.

אנו מקווים כי אכן הבנו כיאות את פרטי השאלה והשבנו עליה בהתאם.

בכל מקרה, אם תהיינה לך שאלות נוספות או צורך בהסברים והבהרות, תוכלי תמיד לפנות אלינו שוב ונשתדל בעז"ה להשיב.

בברכת הצלחה וגמר חתימה טובה

איפור לשבת

בס"ד

שלום רב,

יש לי שאלה בנוגע לשימוש באיפור של שבת. הבנתי שרוב המוצרים שכביכול מתאימים לשימוש בשבת, לא עברו את "המבחן" שלכם. יצאו מוצרים לפני כמה חודשים של חברה בשם... ש... נתנו לזה תעודה, והשאלה שלי האם הם נבדקו על ידכם? או האם נמצאו מוצרים כלשהם שנבדקו על ידכם והם כן ראויים לשימוש בשבת?

תודה רבה,

תהילה ב.

טבריה

שאלה: האם יש בכלל כזה דבר איפור שמותר לשים בשבת-מייקאפ ואודם?

קניתי אתמול בחנות... בביתר והם אמרו שיש על זה הכשר של... ושל... ושל...

בעלי אמר לי לשאול אתכם אם להחזיר את זה.

אני חייבת את זה לראש השנה בגלל סיבה מיוחדת לשים על הפנים....

האם אפשרי ומותר להשתמש בזה???

הצורך במינימום האפשרי. אלא שאיננו רוצים להכריע בזאת מרחוק, ואנו ממליצים לכם לפנות לרב שאיתו אתם

נוהגים להתייעץ בקביעות בשאלות הלכה, ולשאל לדעתו, תוך הצגת כל הנתונים שהעלינו בפניכם.

מצו"ב:

1. הבטאון החודשי של המכון לחודש

תמוז תשע"ט, שם בעמ' 13 התפרסמה תשובה הלכתית על שאלה דומה.

2. הבטאון החודשי של המכון לחודש ניסן תשפ"ב, שם בעמ' 16 התפרסמה תשובה הלכתית נוספת בנושא זה.

בברכת כוח"ט

עליה וירידה במעלון מדרגות בשבת ויו"ט

ע"י נכרי

כשמוע קול שופר יוחק לחיים טובים בספר האי גברא רבה מרביץ תורה מורה הוראה ומזכה הרבים רומע"ת הגאון המפורסם לשו"ת מוהר"ר אברהם משה הלפרין שליט"א ראש המכון לטכנולוגיה בהלכה ירושת"ו

אבינו מורנו שליט"א לאויוש"ט הוא בן 66 אך סובל ל"ע מכמה מחלות מורכבות, וכתוצאה מכך בין היתר אינו מסוגל כלל ללכת בכוחות עצמו, רק בכסא גלגלים, ויש לו מטפל גוי צמוד עמו בביתו.

עלי לציין, כי הוא ב"ה בדיעה צלולה לגמרי.

לקראת תקופת הימים הקדושים הממשמשים ובאים והחגים הבעל"ט רצינו מאד להביא אותו יחד עם אמנו מורתנו תחי' אלינו לב"ב להתארח אצלנו ואצל עוד שנים מאחי לסירוגין.

הוא ישהה בחגים ובסעודות עם הילדים והנכדים הרבים בלע"ה וגם נוכל להובילו עם הגוי לתפילות בביהמ"ד של קהילתנו. אין לנו ספק שזה גם

יסייע למצבו הרפואי והנפשי.

דא עקא, שגם אנו גם אחי האחרים גרים בקומה שלישית או רביעית. בימות החול אנו

מעלים ומורידים אותו עם כסא מעלון חשמלי למדרגות שמטפס את המדרגות. אבל איננו יודעים אם בשבת ויו"ט אפשר להשתמש בזה ע"י המטפל הגוי כמובן שיעלה ויוריד אותו בזה לפי הצורך.

הרב שלנו שליט"א הורה לנו לשאול את כת"ר שליט"א ולהתייעץ עמכם. הוא ביקש גם שנפרט את 2 השאלות הבאות:

אשמח מאוד מאוד לתשובה כדי לדעת האם להחזיר את זה לחנות!!!

ברור שאני לא ארצה לעשות משהו נגד ההלכה אפילו במילימטר, בפרט ביום הדין.

הענין שלי, זה לא משום שלא מוכנה לוותר על איפור בשבת... בכלל לא,

נראה לכם שיש היתר במקרה...

אבל ברור שאם זו הלכה אז אין שום מקום להיתר. לא?

ישר כח ותודה רבה מאוד.

לאה ב.

ביתר-עילית

תשובת רבני המכון:

שלום וברכה

לא זכור לנו אם מוצר זה בדיוק אכן נבדק על-ידינו באופן ספציפי.

מה שברור הוא שכל המוצרים, גם עם חותמות כשרות למיניהם, שנבדקו על-ידינו במהלך השנים, לא עמדו בקריטריונים ההלכתיים הנדרשים לדעתנו, וקשה לנו קצת להאמין כי ייצרו מוצר שעומד בקריטריונים הנ"ל.

הדרישה ההלכתית המינימלית שלנו היא שהאיפור יוסר לגמרי מהפנים מעצמו או שיהיה ניתן להסיר את כולו ללא כל שאריות בניגוב רגיל ובידיים יבשות לחלוטין, ולא יצמד לפנים באופן שלא יהיה ניתן להסירו לגמרי מבלי להשתמש לצורך כך במים או במגבונים לחים וכיוצא באלו, כאשר באופן זה העלה ראש המכון המנוח, הגאון האדיר רבי לוי יצחק הלפרין זצוק"ל, בספרו שו"ת 'מעשה-חושב' (ח"ט, סי' ו) היה ניתן להתיר, במקרה הצורך, לנשים אשר אינן מוכנות לוותר בשום פנים ואופן על איפור בשבת, להשתמש באבקות פודרה מסוג זה. (ובהמשך מסקנותיו ההלכתיות הוסיף כי "נשים צדקניות המחמירות על עצמן באיסורי שבת ראוי להן להחמיר גם בזאת, ולהימנע משימוש גם באבקות איפור כגון אלו").

בכל אופן, למיטב ידיעתנו, ולאור בדיקות שערכנו ואנו עורכים לא

פעם בסוגים שונים של איפור דומים לאלה, לא קיים שום תכשיר איפור שעומד בדרישה אלמנטרית זו במאת האחוזים. ובאשר לשאלה הספציפית אודות שימוש באיפור זה בר"ה, קשה לנו מאוד להשיב על שאלה זו בשל רגישותה הרבה. אך אם מדובר בליל שני של ר"ה ניתן היה אולי להקל במידת

שימוש במזגן גלאקסי בשבת

שלום רב

אני בשבת במקום שיש מזגן תדיראן דגם גלאקסי, האם יש לזה איזה אישור.

בחוברת מוזכר שיש חיישן תנועה. האם זה בעיה? כי בחוברת לא מוזכר שיש הכשר. רק אמר לי בעל הבית שיש בשלט איזה מצב שבת.

תודה רבה

חזקיה א.

מיצד

תשובת רבני המכון:

שלום וברכה

לא ידוע לנו כלל על מצב 'שבת' בדגם זה והוא בוודאי לא באישורנו ההלכתי.

מצב 'שבת' בשלט, עליו דיבר בעל המקום, יכול גם בהחלט להיות משהו שהוא כתחליף לשעון שבת, לכיבוי והדלקה של

המזגן בשבת לפי תזמון של זמנים קבועים מראש מערב-שבת, אבל ללא כל קשר למצב 'שבת'

שאמור לנטרל את השפעת האנשים על המזגן כאשר הוא פועל ולאפשר את השימוש בו ללא כל חשש.

מנגד, ככל הנראה יש בו אכן, כפי שכתבת, חיישנים/עיניות, האחד לגילוי הימצאות ונוכחות של אדם במקום, והשני למעקב אחריו בכיוון התריסים והקור, על כל ההשלכות הכרוכות בכך, כאשר המזגן 'מגיב' לכך בפעילותו בדרכים שונות, כך שבכל מקרה במצב זה לא ניתן להיכנס לשם בשבת אא"כ כיסו כיאות מערב-שבת את החיישנים/העיניות או שנטרלו אותם בדרך

אחרת.

מצו"ב הבטאון החודשי של המכון לחודש אייר תשפ"א, שם התפרסם מאמר מקיף ונרחב על מכלול הבעיות שבשימוש במזגנים בשבת, לסוגיהם השונים, מידת חומרתן, והדרכים המהודרות לפתרונן, כאשר בעמודים 17-18 ישנה התייחסות ברורה לאותם חיישנים/עיניות לזיהוי ולמעקב.

בברכת כוח"ט

א. האם יהיה מותר גם לאחד מבני המשפחה לעזור לגוי להעלות ולהוריד אותו, בלי ללחוץ כמובן על כפתור ההפעלה ובלי להתעסק כלל במעלון עצמו?

ב. עקב מצבו הרפואי של אבינו שליט"א משקלו הוא כבד במיוחד. אם נטרח מאד יתכן שנצליח לגייס 4 אנשים הנדרשים כדי להעלות ולהוריד אותו בכסא. אבל זה כמובן יהיה כרוך בטרחה מרובה ובכאב ראש לא קטן - האם עדיף או צריך לטרוח בצורה כזו או שאין צורך?

נודה מראש לכת"ר שליט"א על תשובותיו לפני ר"ה הבעל"ט. וזכות כל מעשיו הכבירים לתורה ולתעודה יעמדו לו ולכל הנלוים אליו להתברך בשנה טובה ומתוקה וימלא ה' כל משאלות לבו הטהור לטובה ולברכה ברוחניות ובגשמיות אכי"ר.

משה אשר הלוי מ.

בני-ברק

תשובת ראש המכון:

שלום וברכה

עקב הזמן הדחוק ועומס הפניות והשאלות אשיב בקצרה ממש.

מאחר שלפי המתואר דינו של אביכם שליט"א לרפו"ש בקרוב כדין חולה שאין בו סכנה לכה"פ, ומאחר שסידור זה של העלתו והורדתו במעלון החשמלי המיוחד למדרגות יסייע כדבריכם למצבו הרפואי, הרי שבוודאי מותר להעלותו ולהורידו בדרך זו

ע"י נכרי, ואצ"ל כאשר מדובר גם לצורך מצווה של תפילה בציבור בביהכ"נ או סעודות שבת ויו"ט.

ובאשר לשתי השאלות שהזכרתם:

א. ככל שבן המשפחה מסייע רק בשמירה על האבא שיחי באחיזתו ובייצובו וכיו"ב, מבלי להשתתף כלל בהפעלות החשמליות של המעלון, אין כל חשש בזה ואין כל מניעה שיעשה כן.

ב. לאור האמור לעיל אין כל צורך לטרוח באופן זה.

בברכת כתיבה וחתימה טובה

וברכת רפואה שלמה ואריכות ימים שנים לאביכם בתוך כל ישראל

הרב אברהם משה הלפרין

ראש המכון

מאפים מקמח נטול גלוטן

שלום,

אני צליאקית

הבנתי שיש מחלוקת לגבי הברכה על לחמניות מקמח מולינו (קמח חיטה שהוציאו ממנו את הגלוטן וחוז' מזה הוא לא 100% קמח חיטה, אלא 53% חיטה והשאר עמילנים וקמחים אחרים).

אני אשמח לדעת מה מברכים על לחמניות כאלה?

אם יוצאים בהן ידי חובת סעודות שבת?

והאם כדאי לצאת ידי חובת ברכת המוציא וברכת המזון ממשהו אחר שאוכל חלה רגילה?

(אני ספרדייה שהולכת לפי פסקי הרב עובדיה יוסף).

תודה רבה

גמר חתימה טובה

הודיה ל.

נתיבות

תשובת רבני המכון:

שלום וברכה

כפי שכתבת בצדק רב נחלקו הדיעות בין פוסקי ורבני הדור האחרון בנושא הברכה על קמח נטול גלוטן, מה גם שהדבר תלוי אם מדובר בקמח חיטה נטול גלוטן או בקמחים אחרים שחלקם מקורם בכלל בקטניות, והמציאות משתנה מפעם לפעם מסוג קמח אחד למשנהו. אך הדיעה המקובלת היא שבמקרה זה של קמח מולינו, שמרביתו של הקמח היא מקמח חיטה נטול גלוטן, על בעלי רגישות לגלוטן האוכלים מאפים של לחם ולחמניות שנאפו מקמח

זה ליטול את ידיהם קודם האכילה ולברך עליהם ברכת המוציא.

עם זאת, ראוי להשתדל לאכול ממאפים אלו כשיעור כזית של קמח החיטה בלבד, בהתאם לחלקו היחסי בכמות הכללית, כדי לברך אחר האכילה ברכת-המזון. והרוצים לצאת גם מכל ספק של ברכת הנטילה עליהם להשתדל לאכול מקמח החיטה כמות שיש בה כשיעור כביצה.

הרגישים לגלוטן רשאים גם לצאת במאפי לחם ולחמניות אלו ידי חובת סעודות שבת.

העצה לצאת בברכת המוציא וברכת-המזון משמיעה מאחר שאוכל פת רגילה אינה מושלמת, והיא עלולה ליצור שאלות

הלכתיות אחרות, ולכן הלכה למעשה ניתן בהחלט לסמוך על הדיעה המקובלת על רוב מנין ורוב בנין של הפוסקים שעסקו בעניין שהכריעו כאמור לעיל.

בברכת גמר חתימה טובה

פאנל סולארי בשבת

לכבוד הרבנים הגאונים שליט"א

ברצוני לשאול על עצם השימוש בפאנל סולארי בשבת.

וכמו"כ מה הדין כשישנו חיישן המדליק את המנורה כשחשוק ליד הפאנל הסולארי.

כתיבה וחתימה טובה

מנחם ק.

ירושלים

תשובת רבני המכון:

שלום וברכה

המושג 'פאנל סולארי' יכול לשמש כשם וככותרת להרבה סוגים ואופנים של שימוש באנרגיית השמש, אם כקולטים לחימום דודי שמש או סתם ליצירת חשמל, אם לבישול בתנור סולארי (או בשמו האחר: תנור שמש), אם לטעינת שעוני יד או להפעלת צעצועי ילדים ומכשירים אחרים כמו מאווררים וכדומה באמצעות אנרגיה סולארית, ועוד ועוד, כאשר חלקם מתבצע אוטומטית ללא מגע יד אדם וללא כל התערבות והשפעה שלו על פעילותם, כך שאין כל בעייה כשהם פועלים

בשבת, ואילו ככל שמדובר במכשירים שיש להציב ולהעמיד אותם בשבת עצמה בשמש כדי לקלוט ולרכז את אנרגיית השמש לשם הזנתם והפעלתם הדבר אסור.

אם תמקד את שאלתך אודות פאנל סולארי ספציפי למטרה מסוימת נוכל להשיב לך בצורה יותר פרטנית.

באשר לחיישן - אם כוונתך לחיישן תנועה שבמעבר לידו נדלקת תאורה הרי שלכאורה השאלה אינה ייחודית ואינה קשורה כלל לפאנל סולארי דווקא, והיא שאלה כללית אודות מעבר בשבת דרך חיישני תאורה.

מצו"ב:

1. הבטאון החודשי של המכון לחודש כסלו תשפ"ד, שם בעמ' 18 התפרסמה תשובה הלכתית אודות שימוש

במערכת סולארית בשבת.

2. הבטאון החודשי של המכון לחודש תמוז תשפ"ג, שם

עדות המזרח ההולכים לאורו של מרן המחבר, שפסק בשו"ע (או"ח, סי' תנא סו): "כל כלי הולכין בו אחר רוב תשמישו" וכו', ועי' במ"ב (שם, סקמ"ז) ובשעה"צ (שם, סק"נ) שדעת רוב הפוסקים, שבדיעבד (ועכ"פ כשאינו בן-יומו) יכולים גם בני אשכנז, ההולכים לאורו של הרמ"א שמחמיר בזה, לסמוך על דיעה זו, מ"מ אין זה אלא לגבי צורת השימוש בכלי, דקיי"ל דכבולעו כך פולטו וכפי דרך תשמישן של הכלים כך דרך הכשרן, שאם רוב תשמישו בדרך של עירוי מכלי ראשון לתוכו די לו בהכשרה בדרך זו של עירוי מכלי ראשון אע"פ שלפעמים משתמשים בו בכלי ראשון על-גבי האש, וכן בכל כיוצא בזה, אבל לגבי המאכלים עצמם שהשתמשו בהם בכלי לא אמרינן הכי, כמש"כ החזו"א (או"ח, סי' קיט סקט"ו, סוד"ה ולהאמור), והוא פשוט וברור, ולכן אפילו כלי שמשתמשים בו תמיד במאכלים כשרים ופעם אחת השתמשו בו באוכל לא כשר הוא צריך הכשרה בשביל פעם זו כדרך שהשתמשו בכלי באותה פעם, כמבואר בשו"ת מנחת-שלמה (ח"ב, סי' צז, אות ד) ובשו"ת שבט-הלוי (ח"ו, סי' קטז, אות ג).

ג. לדעתנו, מי שחשוד על אכילת בשרים לא כשרים רח"ל אינו נאמן לומר שלא השתמש במכשיר זה במאכלים חלביים, ובפרט שיתכן שהשתמש באופן חמור הרבה יותר במאכלי בשר בתערובת חלב רח"ל, ואינו זוכר או שאינו מודע שגם זה נקרא שימוש חלבי וגרוע מכך.

ד. לאור האמור, גם אם החששות הנ"ל אינם ודאיים הרי כאשר יש רק חשש לכך מומלץ וראוי שלא לנסות להכשירו בכל דרך שהיא ולא להשתמש בו כלל, מה גם שדרך הכשרת המכשיר באופן כללי היא די בעייתית ולא ברורה כ"כ, כדלהלן.

ה. באשר לעצם הכשרת המכשיר, באופן שאינו צריך ליבון חמור, יש הרבה סוגים של מכשירי ניג'ה, ויש לדון בכל מכשיר לגופו אם ניתן אכן להכשירו וכיצד לבצע זאת. בברכת שבת שלום ומבורך וכוח"ט

מעבר דרך תאורה אוטומטית ביום-הכיפורים

שאלה: האם יש בעיה להשתמש בבניין שבו האורות פועלים על ידי חיישני תנועה ליום כיפור?

גוי ייכנס קודם כדי להפעיל את החיישנים, אבל הבנתי שכדי לשמור על האורות דולקים החיישן צריך תנועה מתמדת

בעמודים 22-3 התפרסמה תשובה הלכתית אודות שימוש בשבת במאוורר קמפינג עם הטענה סולארית.

3. הבטאון החודשי של המכון לחודש טבת תשפ"ד, שם במדור 'באספקלריית העתיד' התפרסם מאמר אודות 'חלונות סולאריים', שאולי יהיה לכם לתועלת.

4. הבטאון החודשי של המכון לחודש סיון תשפ"א שם במדור 'על משמר השבת' התפרסם מאמר מקיף ונרחב אודות תאורה אוטומטית בשבת.

בברכת שבת שלום ומבורך וכוח"ט

הכשרת מכשיר ניג'ה

שאלה: קיבלתי מקרובי משפחה חילוניים מכשיר ניג'ה משומש, אשר לטענתם מעולם לא השתמשו בו בחלבי, רק בבשרי, ומסתבר לסמוך עליהם בזה מהיכרותי איתם, ומ"מ יתכן לחוש שהשתמשו בו בבשר שאינו כשר [כלומר, אפילו לא בכשרות רבנות רגילה].

שאלתי אם כן, כיצד ניתן להכשירו להשתמש בו אנו בבשרי ופרווה [כמובן, אחר שכבר קירצפנו אותו היטב כמה פעמים במסיר שומנים וכיו"ב].

ונניח שאברר באיזה שהוא אופן, ויתברר לי שהשתמשו בו רק בבשר רבנות רגילה או כיו"ב, האם יש אפשרות להכשירו?

כמו"כ, זה משנה אם השתמשו בו למשל בבשר לא כשר רק מיעוט פעמים?

[אני מקבל את גליונכם הנפלא למייל מדי חודש, וזכור לי שכתבתם בענין כמה פעמים, אך לא נתתי אז דעתי ע"ז, דמילתא דלא רמיא עליה דאיניש לאו אדעתיה... וכעת רמיא עלי...]

ישר כח גדול!

א. אברהם הכהן ס.

אופקים

תשובת רבני המכון:

שלום וברכה

א. אם השתמשו במכשיר גם בבשר לא כשר רח"ל הרי שהוא צריך ליבון חמור, ומן הסתם לא ניתן להכשירו כלל.

ב. מספר הפעמים שבהם השתמשו כך אינו מעלה ואינו מוריד, שכן אפילו אם ידוע על פעם אחת שהשתמשו בו בבשר לא כשר הוא צריך ליבון חמור, וגם לבני

אני נצרך להיות זמין בטלפון בשבתות וחגים למקרים של תקלות על מנת לתת מענה.

לפעמים יוצא שאני מפספס שיחות כאלה, האם יש לכם פתרון מתאים?

יש לי אפשרות להשתמש בשעון חכם שאוכל לראות שמתקשרים אלי, האם זה עדיף מבחינה הלכתית?
תודה רבה

יעקב פ.
מודיעין

תשובת רבני המכון:

שלום וברכה

למרות שבדרך-כלל אנו ממליצים שלא להשתמש ב'שעון חכם' בשבתות ובחגים שלא לצורך רפואי מיוחד, הרי שבתפקיד כמו שלך זה אכן יכול להוות פתרון מצוין למעקב אחר השיחות שהגיעו אליך, במיוחד כאשר המידע יופיע לך על הצג מבלי צורך בכל פעולה או לחיצה מיוחדת לקבלת האינפורמציה, כשכמובן מומלץ להגדיר כל כניסת וקבלת מידע זה בהשמעת 'ביפ' ו/או רטט, על-מנת להסב את תשומת לבך לזה.

עם זאת חשוב להקפיד ככל האפשר על התנאים הבאים:

1. המכשיר ישמש לך גם כשעון אמיתי לכל דבר, אם כשעון מחוגים ואם כשעון ספרות, כאשר בזמן קבלת שיחה/הודעה/התראה היא תופיע על צג השעון.

2. יש להשתדל ככל שניתן לעקר או לנטרל כל פונקציה מיותרת ב'שעון החכם' שאין לך צורך בה, כמו למשל 'ספירת צעדים' וכדומה.

3. יש להגדיר מראש את ה'שעון החכם' באופן שיחסוך ממך ככל היותר

פעולות של לחיצות וכיו"ב בשבתות ובחגים. במידה ומסיבה כל שהיא קיים צורך דחוף ואמיתי לברר ולבדוק מידע מסויים באופן הדורש לחיצה או פעולה אחרת במכשיר יש לעשותה בשינוי, באמצעות כיפוף האצבע ולחיצה בפרק האצבע ולא בכרית האצבע כמו בשגרה.

אם תהיינה לך עדיין שאלות נוספות נשמח להשיב עליהן בעז"ה.

בברכת גמר חתימה טובה

של אנשים בחדר, אחרת הוא יכבה לאחר זמן קצר.

אני במעלבורן אוסטרליה.

תודה רבה

מנחם מענדל ז.

מעלבורן

תשובת רבני המכון:

שלום וברכה

אנו מבינים כי מדובר בתאורה אוטומטית המופעלת באמצעות חיישני תאורה בכניסה למקום או במעבר במסדרונות ובחדרי המדרגות ולא במקומות השהות, כאשר בתנאים העומדים לרשותכם כרגע זו לכאורה העצה הטובה ביותר.

אם יש במקום גוי ייעודי שמוכן לעשות זאת עבור המתפללים, הרי מן הסתם ניתן גם לסכם עמו ולבקש ממנו מראש להמשיך לשהות שם עד שהמתפללים יעברו.

אולם גם אם עצה זאת אינה מעשית משום מה, מכל סיבה שהיא, אין צורך לחוש, שכן התנועה הנוספת של המתפללים היהודים אינה גורמת לפעולה של המשכת הדלקת האור או 'החזקתו' דולק, אלא רק מונעת ממנו להיכבות, וממילא הוא ממשיך לדלוק מאיליו, כך שאין בזה כל סרך איסור.

מצו"ב:

1. הבטאון החודשי של המכון לחודש סיון תשפ"א, שם התפרסם מאמר מקיף ונרחב אודות תאורה אוטומטית, הבעיות לצד הצעות הפתרון למעשה, יחד עם פירוט הפתרונות וכיצד בדיוק יש לנהוג בהם, כולל בהצעה האמורה לעיל.

2. הבטאון החודשי של המכון לחודש מנ"א תשפ"ב, שם התפרסם המאמר 'נופש כהלכה', עם הנחיות הלכתיות ליוצאים לנופש, כאשר בעמ' 29 ישנה התייחסות לחיישני תאורה.

3. הבטאון החודשי האחרון של המכון.

בברכת גמח"ט

**שימוש ב'שעון חכם' בשבתות וחגים
למעקב אחר שיחות טלפון בתפקיד חיוני**

שלום וברכה,

אני איש מערכת הבריאות אשר תומך במערכות טכנולוגיות מצילות חיים.

המזגנים הותקנו לפני כשנתיים. (לפני כן היה מזגנים ישנים 30-40 שנה).

יש 4 תעלות מיזוג בתקרה שלכאורה מחוברות ל-2 מנועים. כיום בשבת מבטלים את חיישני הטמפרטורה וזה גורם לו לקרר בקור עצום את החלל.

האם יש לכם התקן שבת שיתאים למזגנים שלנו שגם יהיה רגיש לפחות ברמה מסוימת לטמפרטורה? האם חייבים בכזה גודל של חלל התקן שבת?

תודה רבה

משה ר.

תשובת רבני המכון:

שלום וברכה

באופן עקרוני אנחנו לא מתעסקים כלל בהתקנים חיצוניים למכשירי חשמל לשבת, לא למקררים, לא למקפיאים, וגם לא למזגנים.

כל התקני ופיקודי השבת שלנו למכשירים חשמליים הם אך ורק התקנים מובנים מראש על-ידי היצרן המקורי, בהתאם להוראותינו והנחיותינו ההלכתיות.

ובאשר לשאלתך הנוספת, הכלל הברור הוא כי ככל שחלל

המרחב הממוזג גדול יותר, ומטבע הדברים יש לו גם פתחים, דלתות וחלונות רבים וגדולים יותר, והוא משמש לכמות רבה יותר של אנשים, שיוצאים ונכנסים לשם כל הזמן, הרי במקביל השאלות ההלכתיות הכרוכות בהשפעה על פעילות מדחס הקירור/ חימום, בעקבות פתיחת וסגירת דלתות

או חלונות, כניסת ויציאת אנשים ועצם הימצאותם במקום, הולכות וקטנות, שכן במקרים אלו כל השפעה היא מזערית וזניחה ביותר, וגם מצטרפת תמיד לעוד עשרות נתוני השפעה אחרים במרחב הממוזג, וממילא כאשר לא קיימת מערכת מיזוג מותאמת לשבת יש מקום גדול יותר להקל בזה.

מצו"ב הבטאון החודשי של המכון לחודש אייר תשפ"א, שם התפרסם מאמר מקיף ונרחב על מכלול הבעיות שבשימוש במזגנים בשבת, לסוגיהם השונים, מידת חומרתן, והדרכים המהודרות לפתרונן.

בברכת כוח"ט

החלפת סוללות בשתל שבלול בשבת ובחג

שאלה: שתל קוכליארי שנגמרות הסוללות בשבת או בחג,

אפשר להחליף סוללות בשינוי?

אשמח למענה.

גמר חתימה טובה

שנה טובה ומתוקה

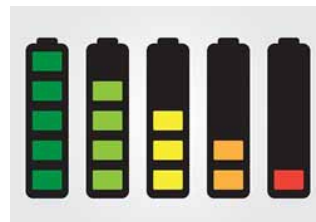
ברוך ו.

קרית מלאכי

תשובת רבני המכון:

שלום וברכה

יש להשתדל כמובן להכין תמיד בערבי שבת וחג סוללות מלאות במכשיר, באופן שלא תידרש החלפתן במהלך ימי השבת או החג.

במקרה שהן התרוקנו ניתן

להחליף אותן על-ידי נכרי.

במידה ואין נכרי זמין, ומדובר

בצורך גדול וחשוב עד מאוד,

כמו לילד קטן וכדו', ניתן

בשעת-הדחק ממש להקל בזה בדרך של שינוי, כאשר ככל שהשינוי גדול יותר עדיף.

מצו"ב:

1. הבטאון החודשי של המכון לחודש אייר תש"פ, שם התפרסם מאמר מקיף בנושא מכשירי שמיעה בשבת.
2. הבטאון החודשי של המכון לחודש סיון תש"פ, שם התפרסם מאמר מקיף בנושא שתלי שבלול בשבת.
3. הבטאון החודשי לחודש חשון אשתקד, שם במדור 'על משמר ההלכה' התפרסם מקבץ של שאלות ותשובות הלכתיות בנוגע למכשירי שמיעה ולשתלי שבלול, שאולי יהיו לכם לתועלת.

בברכת גמר חתימה טובה

שנשמע כולנו ונתבשר בשורות טובות ישועות ונחמות

מערכת מזגני אינוורטר בביהמ"ד בשבת

שלום וברכה

אני מברר עבור ישיבת מרכז התורה לבני חו"ל בשכונת ארנונה, ירושלים.

יש לנו מזגנים גדולים בבית מדרש, מערכת אינוורטר למזגנים גדולים.

החלל הוא בית-מדרש של כ-180 איש, בגובה כ-6 מטרים, והמזגנים מותקנים למעלה בגובה של התקרה.

בו את הכיור או למלא ממנו מים בקלות - האם מותר לשלוף אותו ולהחזירו למקומו בשבת?

תודה

אילה ג.

גני-איילון, לוד

תשובת רבני המכון:

שלום וברכה

בשני המקרים, עליהם שאלת, מדובר בפעולה מכנית לחלוטין, שהיא פעולת 'שימוש' בברז ולא

פעולת בניין או תיקון וכיו"ב, ומשכך הדבר מותר לכתחילה ללא כל חשש.

בברכת שבת שלום וכוח"ט

'שעון חכם' בשבת

השאלה: האם שעון חכם שנמצא בכיס ומיועד אך ורק בכדי לספור צעדים ואיננו מסתכל בו בכלל בשבת, האם זה מותר?

חיים ט.

אשדוד

תשובת רבני המכון:

שלום וברכה

באופן עקרוני, דעתנו היא תמיד שיש להימנע מענידת שעונים כאלה בשבת, במיוחד

כאשר יש לעונד השעון עניין ותועלת מן הנתונים הנאגרים בו, כפי שתוכלו לקרוא בבטאונים המצו"ב

יחד עם זאת, במקרים בהם יש בכך צורך רפואי גדול, למי שמוגדר בהלכה לכה"פ כחולה שאין בו סכנה, ניתן להתיר זאת, אך רצוי, באם אפשר, שהמשתמש יעונד אותו כשעון לכל דבר, ולא יהיה מודע לאפשרויות אגירת הנתונים והמעקב הגלומים בו, ולצמצם את קבלת הנתונים רק למידע נצרך באמת.

מצו"ב:

1. הבטאון החודשי של המכון לחודש תמוז תשע"ט, שם בעמ' 14 התפרסמה תשובה הלכתית בנושא זה.
2. הבטאון החודשי של המכון לחודש חשוון תשפ"א, שם בעמ' 12 התפרסמה תשובה הלכתית בנושא זה.
3. הבטאון החודשי של המכון לחודש חשוון תשפ"ד, שם בעמ' 7 התפרסמה תשובה נוספת על כך.

בברכת כוח"ט

שימוש בשבת בשעון שבת לניתוק והפעלת מטען המצברים

שלום וברכה.

יש לי מצברים לשבת, ובכל ערב שבת אני מכבה את המטען המחובר לחשמל רגיל לפני שאני מעביר את הבית למצברים, ובמוצ"ש אני מחבר את המטען שוב לחשמל רגיל כדי להטעין את המצברים. אני מעוניין לעשות את זה על ידי כעין שעון שבת דיגיטלי, כדי למעט בדברים שאני צריך לזכור כל ערב שבת.

השאלה היא, שככה השעון עצמו עדיין יקבל חשמל מן הרשת הכללית במשך

השבת, ואולי עדיף לא לעשות כן. אני לא נהנה מן החשמל שהוא מקבל, שיש סוללה בשעון כדי שיכול לדעת מה השעה גם אם הוא מנותק. לכן גם אילו היתה הפסקת חשמל לכל משך השבת, במוצ"ש כשהחשמל היה חוזר, השעון היה מפעיל את המטען בדיוק כמו אם היה חשמל. אבל למעשה הוא כן צורך קצת חשמל, ואולי עדיף למצוא איך לסדר אחרת.

תודה על תשומת ליבכם.

אריה יהודה פ.

ירושלים

תשובת רבני המכון:

שלום וברכה

לדעתנו הסברה שהעלית היא נכונה וצודקת, ואין כל צורך לחוש ולהחמיר מעבר לכך.

בברכת כוח"ט

שליפת ברז והעברת מצבי זרימה בשבת

שלום וברכה

...אשמח לתגובתכם.

כמו כן, שאלות נוספות:

1. בברז המטבח שלי יש אפשרות על ידי לחיצת כפתור להעביר אותו למצב של זרימה חזקה בקילוחים (בדומה

לראש מקלחת) - האם מותר להעביר מצבים בשבת?

2. הברז גם ניתן לשליפה באמצעות צינור גמיש ארוך, כדי שיהיה ניתן לשטוף

אפליקציה של מכשירים ניידים אז הלקוח מוריד אותה פעם אחת והיא כביכול שלו, רק בקשות נוספות לשרתים למידע יכולים לפעול בשבת. האם יכול להיות הסכם כלשהו עם הספקים שיהיה יותר נכון?

עצם רכישת המנוי או הופעת הפרסומות ניתן להשבית בשבת, אך עצם השימוש באפליקציה נחוץ ללקוחות מסויימים גם בשבתות.

כמו כן מה קורה כאשר זה מופנה לציבור הכללי, וחלקו יהודי שעוד לא שומר שבת, האם יש הבדל בין זה לבין אתר שמופנה לישראלים בלבד? יש לי שאלה נוספת על המאמר על פרשת בהעלותך, העסיק אותי לאחרונה הנושא של הורשת א"י ע"י לימוד תורה בעיון, האם יש ת"ח שעוסקים בזה? בברכת שנה טובה.

ערן נ.
אשקלון

תשובת רבני המכון:

שלום וברכה

לאמיתו של דבר לא כל-כך הצלחנו להבין כראוי את השאלות ואת ההבדלים ביניהן. לכן אנו מעדיפים להשיב רק בצורה של מתן כללים הלכתיים, כאשר לדעתנו כללים אלו יעשו קצת 'סדר' בנושא, ויתכן כי יספקו לך את התשובות לכל, או למרבית, שאלותיך. מובן מאליו, שאם עדיין תהיינה לך שאלות ספציפיות נוספות או צורך בהבהרות נשמח תמיד להשיב בעז"ה.

א. כל הפעלת אתר מכירות ועסקים, מכל סוג שהוא, בשבתות ובחגים, מעוררת שאלות הלכתיות, ככל שהאתר מיועד ופונה גם ללקוחות יהודים, הן בשל עצם המכשול הנגרם ליהודים הגולשים ומשוטטים בו, תוך ביצוע פעולות האסורות בשבת, דבר שקיים גם במקרה שאתה מגדיר אותו במילים 'כאשר תוכן האתר עצמו הוא המוצר כביכול', והן כאשר מתבצעות דרכו עסקאות שונות, שכרוכות בדרך-כלל גם בשאלות של הנאה מרווחי השבתות והחגים.

ב. משכך, גם כאשר הפעילות המוצעת היא אפשרות להורדת אפליקציה היא בעייתית בשבתות ובחגים, שכן עצם ההורדה כרוכה בביצוע פעולות האסורות בשבת.

ג. במקרים שבהם לא ניתן להשבית את האתר לפעילות בשבת, מסיבות שונות, אנו מציעים סדרת הצעות, כפי שכתבנו על כך במאמר על 'סחר מקוון' שהתפרסם

עדיפות לנסיעה בשבת ברכב חשמלי לצורך הצלה ופקו"נ

ב"ה

גמר חתימה טובה והצלחה בהרבצת תורה והוראה לכל העולם מציון תצא תורה וגו'.

נשאלתי מי שצריך לנסוע בשבת לפיקוח נפש האם יש להעדיף לנסוע עם מכונית שעובד בחשמל ולא בדלק. הרבה הצלחה.

הרב נתן ג.

מו"ץ ב... ומו"ץ דחסידי...

ירושלים

תשובת רבני המכון:

שלום וברכה למעכ"ת שליט"א.

בוודאי וללא כל ספק שיש להעדיף נסיעה ברכב חשמלי, וזאת כאשר שתי הברירות שוות בידו ולא ייגרם כמובן כל דיחוי ושיהוי בהצלה ופקו"נ.

אמנם הסתפקנו זה מכבר אם עדיף לנסוע ברכב רגיל הנהוג ע"י נכרי או ברכב חשמלי שינהג בו היהודי עצמו, והדעת נוטה כהצד הראשון.

מצו"ב:

1. הבטאון החודשי של המכון לחודש אייר האחרון, שם בעמודים 29-32 התפרסמו מספר תשובות הלכתיות בנוגע לנסיעה בשבת ליולדת ולצורך פקו"נ, אשר בחלקן ישנה התייחסות גם לשאלה ששאלתם אודות רכב חשמלי.

2. הבטאון החודשי של המכון לחודש סיון האחרון, שם בעמודים 29-31 התפרסמו תשובות נוספות בנושאים הנ"ל.

בברכת גמח"ט לנו ולכל ישראל

אתרים וסחר מקוון בשבת

תודה על הבטאון גיליון ע"ח ששלחתם לי.

הייתי רוצה לברר קצת יותר לעומק את הנושא של 'עסקים באינטרנט'.

מה קורה כאשר תוכן האתר עצמו הוא המוצר כביכול, ישנן הרבה אפליקציות כשירות שרוכשים מנוי חודשי ומקבלים גישה לאפליקציה, או לחילופין הרווחים מפרסומות.

אתן קצת רקע, להעלאת אתר לרשת אתה פונה לספק שיעלה את התוכן, כאשר הלקוח באתר מבצע פעולות מסויימות, נשלחות בקשות לשרתים שונים לקבלת המידע. אם זה

לפנות אלינו ונשתדל בעז"ה להשיב לך בשמחה.

בברכת שבת שלום ומבורך

וכתיבה וחתימה טובה בתוך כל אחינו בית ישראל

מיכלי קירור וחימום מים בימי ר"ה

תשובת ראש המכון:

בס"ד, ליל 'זכור ברית' ער"ה תשפ"ו

שלום וברכה

לאחר שיחתי הטלפונית אמש עם האחראים על כך במרכז העולמי וביהמ"ד הגדול של חסידי באיאן, בשיחת ועידה יחד עם רב הקהילה הגר"י דרברמדיגר שליט"א, בנוגע למיכלי הקירור והחימום שהותקנו שם לקראת הימים הנוראים לטובת כל הקהל הקדוש, ולאחר שביקרו שם היום מטעמנו הרה"ג ר' יוסף הילדסהיימר מרבני המכון ביחד עם הרה"ר ישראל מוסקוביץ ממהנדסי המכון ובדקו הכל ביסודיות, הנני להמליץ על הנחיות השימוש כדלהלן:

א. הבדיקה העלתה שבנסיבות הקיימות מדחסי הקירור של מיכלי הקירור יעבדו באופן רצוף כמעט ללא הפסקה, כך שאין כל חשש לא במזיגת וצריכת מים מן המיכלים, לא בהשארת ברזי כניסת המים מהרשת פתוחים ולא בפתיחתם מחדש במידה והיו סגורים, מאחר שבכל מקרה המדחס ממשיך לפעול ואין כל השפעה עליו.

ב. עם זאת, אנו ממליצים מבחינה פרקטית להשאיר את ברזי כניסת המים מן הרשת למיכלי המים הקרים פתוחים במשך מרבית שעות שני ימי החג הבעל"ט, ע"מ שכנגד כל צריכת כוס יכנסו מים אחרים במקומו שיתקררו, לבל יחסר המזג.

אמנם בשעות שבהם צפוי עומס רב של משתמשים במים הקרים, כמו למשל בשעת ההפסקה שקודם התקיעות וכיו"ב, כדאי מבחינה פרקטית לסגור את ברזי כניסת המים מן הרשת, ע"מ שלא להכניס בפעם אחת הרבה מים מן הרשת שיחממו את המים במיכלים, ולאפשר לציבור לקבל מים קרים מן המיכלים, ולכן מומלץ כחצי שעה בערך קודם זמן ההפסקה (או זמני לחץ

אחרים) לסגור את ברזי כניסת המים מן הרשת למיכלי הקירור ולפתוח אותם שוב מיד עם תום זמן ההפסקה (או זמני לחץ אחרים).

ג. גופי החימום במיחמים פועלים באמצעות תרמוסטט, ולכן ראוי להחמיר להשאיר את ברזי כניסת המים מן הרשת סגורים כל ימי החג, ע"מ שלא להשפיע באמצעות

בבטאון 'אספקלריה' לחודש סיון האחרון שנשלח אליך בשבוע שעבר לאור שאלותיך.

ד. במידה ומדובר באתר הפועל בימות החול ומציע אפליקציות שאותן ניתן להוריד ולבצע בהן פעולות שונות גם בשבתות ובחגים לא אמורה להיות בעייה בשיווקן, למרות שיתכן שיש יהודים שאינם שומרי שבת שיבצעו פעולות דרכן בשבתות ובחגים, כשם שאין כל מניעה למכור ליהודים שאינם שומרי שבת מכשירים ניידים, או כל מכשיר אחר, שהם עלולים ח"ו להשתמש בהם בשבתות ובחגים.

באשר לשאלתך הנוספת אודות המאמר על פרשת בהעלותך, שהתפרסם בגיליון 'אספקלריה' האמור שאותו שלחנו לך, שם התבאר בהרחבה רבה היסוד התורני כי ככל שמוסיפים לעסוק בתורה ביגיעה, בפלפול

ובעומקה של הלכה, כך זוכים לחזק יותר את אחיזתנו בא"י, וכן להיפך ח"ו, כאשר לא עוסקים בתורה כראוי, בפלפול התורה ובעיון ההלכה, מתוך

עמל ויגיעה, נענשים על כך באיבוד כח האחיזה והקניין בא"י - גם כאן לא כ"כ הצלחנו משום מה להבין את שאלתך. האם כוונתך לשאול אם אכן יש תלמידי חכמים שעוסקים בתורה באופן זה של פלפול ועיון הלכה מעמיק, מתוך עמל ויגיעה, במגמה לחזק ולהעמיק יותר את אחיזתנו בא"י? ואם זו כוונתך, הרי שתשובתנו היא כי אנחנו לא יודעים על כך.

אמנם האמת הברורה היא, כי הזיקה הישירה בין הרחבה ותוספת בתורה הקדושה לבין הרחבת וחזוק האחיזה בא"י היא מציאות של ממש מכח רצון הבורא ית"ש נותן תורתנו הקדושה ומנחיל ארצנו הקדושה, ואין כל צורך לעסוק בתורה באופן זה, מתוך כוונה מפורשת דווקא לחיזוק והעמקת אחיזתנו בא"י, אלא כל שיש עמלי תורה ותלמידי-

חכמים, ולשמחתנו הרבה יש כיום הרבה כאלה, שעוסקים בתורה בצורה זו, של העמקה וחידוש, המביאה לתוספת והרחבה במרחבי התורה הקדושה, דבר שבא לידי ביטוי בין היתר בעשרות ספרי חידוש תורניים היוצאים לאור בכל שבוע ושבוע, אנו זוכים בזכותם להעמקת הקשר והקניין שלנו בארץ הקודש וחזוק

אחיזתנו בה. ולוואי שמקבלי ההחלטות בארץ והאחראים על בטחונה ושלום תושביה היו מודעים גם הם לאמת ברורה זו. אנו חוזרים שוב על מה שכתבנו בתחילת הדברים, כי אם עדיין תהיינה לך שאלות וצורך בהבהרות תוכל להמשיך

לצורך רבים, ע"י נכרי, באמצעות פתיחת ברזי כניסת המים מן הרשת (או בכל דרך אחרת), גם כאשר המיחמים מחוברים לזרם החשמל, בהסתמך על דעת המג"א בכ"מ שאמירה לעכו"ם לא נאסרה בפס"ר, ובפרט שבנדו"ד הר"ז ספק פס"ר, שכן יתכן שגופי החימום פועלים כבר באותו זמן בלא"ה וההשפעה תהיה רק שלא יתנתקו וימשיכו לפעול למשך זמן ממושך יותר, ואם יעשו זאת בליל שני של ר"ה הרי יש כאן כמובן קולא נוספת מחמת היום.

גם באשר לשינוי מד המעלות כלפי מעלה, כדי להביא לרתיחת המים באמצעות הפעלת גופי החימום לפרק זמן ממושך יותר (והנמכתם אח"כ לשמירת החום, כאמור לעיל בסעיף ה), נראה שיש מקום להתיר בנדו"ד ע"י נכרי, בפרט בליל שני של ר"ה, למרות שבמקרה זה יתכן שפעולה זו של שינוי בבורר הטמפ' כלפי מעלה תגרום להפעלה מידית של גופי החימום במידה שאינם פועלים בדיוק באותה שעה, אך אני משאיר זאת להכרעת מע"כ רב הקהילה שליט"א.

בברכת כוח"ט לשנה טובה ומבורכת

הרב אברהם משה הלפרין

ראש המכון

ג.ב. לאחר קבלת הדו"ח המפורט של מהנדס המכון הר"ר ישראל מושקוביץ הי"ו על בדיקת המיחמים, לאחר חצות ליל 'זכור ברית', התברר כי ניתן למלא את המיחמים בדרך פשוטה ומהודרת, ללא כל חשש, ולכן הוספתי אח"כ גם את הסעיף דלהלן:

ז. לאור הדו"ח שהתקבל ממהנדס המכון על פעילות המיחמים, נראה שהדרך הפשוטה, הקלה והמהודרת ביותר, היא להמתין שתידלק הנורה הירוקה במיחם, המורה על כך שגופי החימום בפעולה, ובאותה שעה מותר גם לישראל לפתוח את ברזי המים לכניסת מים מן הרשת, וכן לשנות את בורר הטמפ' כלפי מעלה להרתחת המים, שכן שתי הפעולות הללו רק יגרמו לאי הפסקת פעילותם של גופי החימום שימשיכו לפעול זמן ממושך יותר.

אמנם את פעולת הנמכת המעלות לאחר רתיחת המים, באמצעות שינוי בורר הטמפ' כלפי מטה, לשם שמירה על חום המים ללא רתיחה, ראוי מאוד שפעולה זו תיעשה לכתחילה ע"י נכרי, כדי לא להיכנס לחשש של השפעה עקיפה על ניתוק מוקדם של גופי החימום, כאמור לעיל בסעיף ה'.

צריכת ומזיגת מים חמים מן המיחמים על הפעלת גופי החימום הלוהטים (במידה ואינם פועלים בלא"ה באותו זמן) בעקבות כניסת מים קרים מן הרשת.

ד. אך באשר לעצם מזיגת וצריכת מים חמים מן המיחמים (כאשר ברזי כניסת המים מן הרשת סגורים) אין צורך לחוש, שכן לפי הנתונים של גודל המיחמים ביחס לגופי החימום ההשפעה האפשרית של כל מזיגת כוס מים על הפעלת גופי החימום (במידה ואינם פועלים בלא"ה באותו זמן) וכניסת אוויר מהחוץ היא אפסית ממש ולמטה מכך.

ה. באשר למילוי המיחמים בליל שני של ר"ה לצורך יום המחרת, היה ניתן להציע להתקין שעוני שבת שינתקו את המיחמים מזרם החשמל למשך שעותיים-שלוש בשעות הלילה המאוחרות של ליל יו"ט שני, כאשר בזמן זה יפתחו את ברז כניסת המים מן הרשת למילוי המיחמים, ובאותה שעה אין לחוש להפעלת גופי החימום, שכן הכל מנותק מהזרם, ואח"כ יסגרו את הברזים, לפני שהשעון יפעיל שוב את זרם החשמל, שאז במקרה זה ממילא יופעלו מיד גופי החימום לאחר החיבור (גם אם לא היו ממלאים את המיחמים), כך שלמילוי המים לא תהיה כל השפעה על הפעלת גופי החימום, אלא לכל היותר אולי על משך הפעלתם לזמן ממושך יותר.

דרך זו של המילוי בזמן שהמיחמים מנותקים היא הטובה והמושלמת ביותר, ואפשרית גם ע"י ישראל, כאשר בזמן זה רשאי ישראל גם לשנות את בורר הטמפ' לכיוון מעלה, באופן שכשיחזור הזרם ויפעיל את גופי החימום (אשר יפעלו כאמור בכל מקרה גם אילולא פעולת האדם), אזי הם יפעלו זמן ממושך יותר עד להרתחת המים.

אלא שמכיון ונדרש אח"כ להנמיך את רמת הטמפ' לאחר הרתיחה, ע"מ לשמור על חום המים ללא שיתאדו, ראוי מאוד שפעולה זו תיעשה לכתחילה ע"י נכרי, כדי לא להיכנס לחשש של השפעה עקיפה על ניתוק מוקדם של גופי החימום.

מהנתונים שקיבלתי אנו מבינים כי אפשרות התקנת שעוני שבת למיחמים בתנאים הקיימים אינה פשוטה כ"כ, אך בכל זאת כדאי לבדוק ולבחון זאת מבעוד מועד.

ו. במידה וההצעה הקודמת תתברר כבלתי מעשית, נראה שיש להתיר בשופי למלא את המיחמים במקרי הצורך,

אספקלריה

על משמר השבת

מכשור למוגבלי תנועה

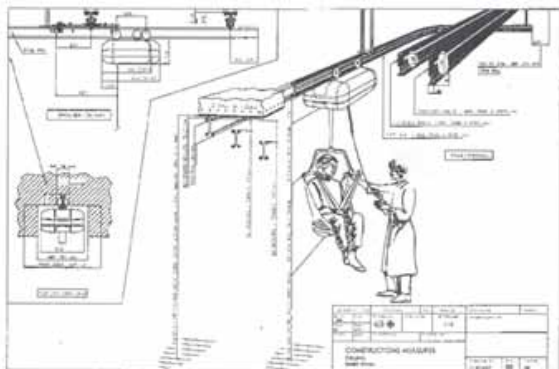
מנופי הרמה, כורסאות מיטות ומזרונים חשמליים

בגיליון הקודם עסקנו בקלנועיות וכסאות גלגלים המאפשרים התניידות למוגבלי תנועה. כהמשך וכהשלמה לנושא זה נדון הפעם במספר מכשירים נוספים הנצרכים לבעלי מוגבלויות אלו.

הבאנו בגיליון הקודם את זעקתם ומצוקתם של מוגבלי התנועה, ואת הניסיונות המרובים שנעשו, ועדיין נעשים על-ידי המכון, למציאת הפתרונות הטובים, היעילים והמהודרים ביותר, עבור מוגבלי התנועה, בכל הנוגע ליכולת התניידותם בשבת וביום-טוב ולסייע בעדם ככל האפשר.

מנוף הרמה

מוגבלי תנועה שאינם יכולים לעבור בכוחות עצמם ממיטתם לכסא הגלגלים, או ממקום ישיבתם למקום אחר, נאלצים לקבל סיוע ותמיכה מאדם אחר כדי לבצע את הפעולה.

אולם לא תמיד ניתן למצוא אדם מתאים, שיהיה בכוחו לבצע פעולה זו הכרוכה לעיתים בהרמת משקל רב, לכן מסתייעים במנוף הרמה המקל מאוד על הרמת נכי הגפיים או הקשישים.

מנוף חשמלי

המנוף הנפוץ, כמובן, הוא מנוף חשמלי. אך המתגים המפעילים את ההרמה או ההורדה, הינם מתגי הפעלה וניתוק לכל דבר, כלומר, לחיצה על מתגי ההרמה או ההורדה כמוה לחיצה על כל כפתור ומתג של הפעלה חשמלית וסגירת מעגל,

בעוד שהרפיית הלחיצה היא פעולת ניתוק ההפעלה ופתיחת המעגל. כך שהשימוש במתגי ההרמה וההורדה אינו פועל רק שינוי ברמת צריכת הזרם, אלא הלחיצה עליהם כמוה ככל הפעלה חשמלית אחרת וההרפיה כניתוק ההפעלה.

כפי שכבר כתבנו מספר פעמים בעבר, הפתרונות השונים כביכול המצויים בשוק אינם עונים על הדרישות ההלכתיות, ומאחר שהם דורשים פעולה אקטיבית של לחיצה רציפה להמשך הפעילות, השימוש בהם מוגדר כעשיית פעולה לכל דבר, גם אם הפעולה החלה קודם לכן מעצמה.

משכך, לא ניתן להשתמש במנוף חשמלי בשבת.

חברות שונות פנו במשך השנים אל המכון, בניסיון לבצע את ההתאמות הנדרשות, אך בשל הצורך בלחיצה רציפה טרם הצלחנו להגיע לפתרון מהודר ומאובטח כאחד.

מנוף פנאומטי

מצוקתם של מוגבלי התנועה נגעה לליבו של הר"ר יהודה נגר הי"ו, והוא נרתם למצוא לכך פתרון.

ר' יהודה הגה את בניית האב-טיפוס הראשוני של מנוף לחולים ונכים, מוגבלים וסיעודיים, אותו פיתח על-פי הנחיות רבני המכון המדעי טכנולוגי להלכה, ואשר פועל בצורה מכנית לחלוטין, באמצעות מדחס פנאומטי של לחץ אוויר דחוס, ללא כל אלמנט חשמלי.

ראש המכון הגר"מ הלפרין שליט"א יחד עם הרה"ג ר' יוסף הילדסהיימר בבדיקת המנוף הפנאומטי לנכים שפותח ע"י הרב יהודה נגר בהתאם להנחיות המכון

האישור ההלכתי העקרוני שהוענק בשעתו למנוף הפנאומטי

על-מנת לשבר את האוזן בהידורים ההלכתיים המושלמים המוטמעים בו, נקדים כי כאשר יושלם פיתוחו הסופי של מנוף זה, ניתן יהיה להשתמש בו לא כל חשש גם לצורך בריאים, ולא דווקא לחולים או נכים. על כן המכון העניק בעבר אישור הלכתי עקרוני למכשיר, שלצערנו עדיין לא מיוצר בצורה מסחרית, אך למעשה התוכנית הבסיסית של המנוף מהווה אכן פתרון מהודר לשבת. למעשה, מספרם הנמוך של מוגבלי התנועה הדורשים מנוף שכזה הוא מועט, ועל כן ללא מימון של גורם ממשלתי או פילנתרופי אין לכאורה היתכנות כלכלית לייצר את המנוף.

מנוף מכני

למרבה הצער, הפיתוח של המנוף הפנאומטי נעצר מחוסר תקציב, אולם ר' יהודה נגר לא אמר נואש, והוא החל בפיתוח של מנוף מכני מסוג אחר.

המנוף מורכב ממסילה, בתוך המסילה נעה גלגלת וכנגד ידנית שמאפשרת הורדה והעלאה של המטופל בקלות. הכנגד שתלוייה על המסילה מצויידת במנגנון נעילה מכני, שרק כאשר מושכים את השרשרת להורדה או הרמה, המנגנון נפתח ומבצע את המשיכה או ההורדה של המטופל.

אך שימוש במכשיר כזה תלוי במשקלו של המוגבל, שכן היא עדיין מצריכה הפעלת כח של מפעיל כנגד המנוף.

למעשה, גם המנוף הזה עדיין לא הבשיל לכדי ייצור תעשייתי, אך הוא ניתן להשגה בהזמנה אישית.

מנוף הידרואלי

קיים גם מנוף הידרואלי מכני, הפועל באמצעות לחץ שמן, אשר לפי בירור שנעשה על-ידי רבני המכון הוא פועל בצורה מכנית לחלוטין, ללא כל אלמנט חשמלי, כאשר גם אין בו כל חששות הלכתיים אחרים של תיקון מנא וכיו"ב, כך שניתן להשתמש בו בשבת ללא כל חשש.

הנזקים לכך יכולים לפנות למכון ולקבל פרטים והדרכה על מוצר מתאים.

למעשה:

במידה ואי אפשר מכל סיבה שהיא, להשיג את אחד מסוגי המנופים דלהלן, הרי שבינתיים ניתן להתיר בשעת-הדחק - כאשר אין כמובן עובד זר שיעשה זאת - להשתמש במנוף הרגיל בשבת, בשני תנאים:

1. השימוש בו ייעשה לצורך מוגבל התנועה בצורה מינימלית ביתר, ככל שדרוש לו מבחינה רפואית, אם זה לצרכיו האישיים ו/או הרפואיים, ולא מעבר לכך או לצרכים אחרים.
2. כל לחיצה והפעלה חשמלית תיעשה בשינוי, כלומר בלחיצה באמצעות פרק האצבע כאשר היא כפופה, ולא בצורה שגרית באמצעות כרית האצבע, ואם ניתן לעשות זאת בדרך של שינוי גדול יותר - עדיף.

מיטה / כורסא חשמלית

מיטות וכורסאות חשמליות מצויידות במנגנוני הרמה והורדה וכיווןן מצבי השכיבה.

חלק מהמיטות אינן חשמליות לחלוטין, ומנגנון ההרמה וההורדה הוא מכני. נציין כי חברת 'דובר', ספקית המיטות של המרכז הרפואי שערי-צדק, פנתה בעבר למכון, בכדי להתאים את המנגנון החשמלי של כיווןן מצב השכיבה, לשימוש באופן המותר בשבת.

כמובן שככל ועובר הזמן השימוש במיטות הללו פוחת והולך והן הופכות לחשמליות לחלוטין. בנוסף משלבים בהן גם שלל חיישנים רפואיים שונים, ולעיתים עצם השימוש בהם בשבת גורם להפעלת מערכות שונות, ועל כן כאשר אין בכך צורך רפואי מיוחד לא ניתן להשתמש בהם כלל בשבת בלי לנתק אותם מהחשמל קודם השבת.

מהנדס המכון מר דב ציוני
בבדיקת מנוף חשמלי
לנכים

כיוון

כמו במנוף חשמלי, המתגים המפעילים את שינויי המצב, הינם מתגי הפעלה וניתוק לכל דבר, כך שהשימוש במתגי ההרמה וההורדה אינו שינוי רק ברמת צריכת הזרם, אלא הלחיצה עליהם כמוה ככל הפעלה חשמלית אחרת.

אחת הפניות למכון בבקשה להתאמת כורסאות ומיטות חשמליות

מהנדסי המכון ערכו ניסיונות רבים לייצר מערכת מותאמת לשבת. כל מחקר שכזה אורך חודשים רבים ומצריך תיאומים, פגישות ונסיעות לרוב, וגם דורש כמובן שיתוף פעולה מלא של הטכנאים והמהנדסים של כל חברה בארץ ובחו"ל.

לדוגמא, תוספת לחצני גרמא, בשיטת 'מניעת המניעה', מחייבת תוספת של מקור מתח נמוך וחיצוני ומספר לחצני שבת נפרדים לכל תנועה, ולפחות לתנועות של עליה וירידה. בנוסף לכך יש צורך במערכת חיבורים מהירה, להחלפה בין השלט של יום חול לשלט של לחצני שבת. פרויקט כזה של בדיקות ובניית השלט השבתי עם מספר לחצני שבת לכל סוג של כורסא והשלטים השונים הללו באופן פרטני, מחייבים נסיעות ושעות עבודה רבות להתאמת המערכות השונות באמינות ובטיחות מקסימלית של כל כורסא וכורסא מכל חברה וחברה.

ובכלל, יצרנים רבים אינם ששים כלל לשתף פעולה עם שינויים שכאלה.

בכל זאת, בעת הצורך, ניתן לנסות לערוך התאמה אישית על-ידי מהנדסי המכון.

למעשה:

כיון שאין כרגע מיטה או כורסא מותאמת לשימוש בשבת, הרי שבינתיים ניתן להתיר בשעת-הדחק - כאשר אין כמובן עובד זר שיעשה זאת - להשתמש במיטה או הכורסא בשבת, בשני התנאים המוזכרים לעיל:

1. השימוש בו ייעשה לצורך מוגבל התנועה בצורה מינימלית ביותר, ככל שדרוש לו מבחינה רפואית, אם זה לצרכיו האישיים ו/או הרפואיים, ולא מעבר לכך או לצרכים אחרים.

2. כל לחיצה והפעלה חשמלית תיעשה בשינוי, כלומר בלחיצה באמצעות פרק האצבע כאשר היא כפופה, ולא בצורה שגרתית באמצעות כרית האצבע, ואם ניתן לעשות זאת בדרך של שינוי גדול יותר - עדיף.

מזרן חשמלי

פצעי לחץ הינם בעיה בריאותית נפוצה אצל אנשים מוגבלים המרותקים למיטה, בעיקר קשישים.

אצל אדם בריא המסוגל לנוע, כאשר נוצר לחץ על אזור מסוים בגופו והוא מרגיש תחושת אי נוחות, באופן טבעי הוא משנה תנוחה ובכך מעביר את הלחץ אל אזור אחר בגוף. אצל אנשים סיעודיים, לעומת זאת, הלחץ על אותו אזור מתמשך, עדי כדי מניעת אספקת דם סדירה, אשר כתוצאה מכך התאים שבאזור מתים ונוצר נמק.

בהרבה מן המקרים הפצעים לא ניתנים לריפוי. הם מסבים סבל רב, ובהרבה מקרים מביאים לסיבוכים, קטיעת איברים, עד חלילה מוות.

הצורה הנכונה ביותר להתמודד עם פצעי לחץ היא במניעתם, באמצעות שימוש במזרן מיוחד.

סוגים שונים של מזרנים

מזרני אוויר ריאקטיביים

מזרנים המתאימים עצמם כל פעם מחדש לגוף המטופל, בפיזור לחצים יעיל, ובכך משפרים את הנוחות של המטופל ומפחיתים כאב. מדובר במזרנים המתאימים בדרך כלל למניעת פצעי לחץ, או למטופלים עם דרגת פצע נמוכה.

מזרני ספוג מתקדם ויסקו אלסטי

מזרנים עשויים ספוג מתקדם, המאפשר שקיעה נכונה של הגוף ופיזור לחצים מיטבי. מזרנים אלה מתאימים לרוב למטופלים בסיכון בינוני עד גבוה להיווצרות פצעי לחץ או עם דרגת פצע נמוכה.

מזרני אוויר אקטיביים-דינמיים

מזרנים הבנויים תאים גלילים גדולים לרוחב המזרן, ואשר מתנפחים באוויר ומתרוקנים ממנו כל הזמן לסירוגין. בצורה זו, מחצית הגוף נמצא כל הזמן באוויר בצורה המדמה שינוי תנוחה, אשר משפיעה לטובה על זרימת הדם לכל חלקי הגוף. מזרנים אלה מתאימים לרוב למטופלים הנמצאים בסיכון גבוה להתפתחות פצעי לחץ או מטופלים עם פצע לחץ קיים. את לחץ האוויר ניתן לווסת ולהתאימו לצורכי המשתמש.

כדי לדעת כיצד להתייחס לעניין השימוש בשבת, בדקו מהנדסי המכון בשעתו האם הזאת החולה השוכב על המזרן משפיעה על זרם החשמל.

המסמך שהוכן אז התייחס למערכת אוויר זורם למניעת פצעי לחץ בשם ACUCAIR-CONTINUOUS AIRFLW SYSTEM.

מערכת יחידת אספקת האוויר תוכננה לספק באופן קבוע זרימת אוויר לתוך התאים, עם בקרת לחצים הדדיים בין החולה למערך מזרן הכריות. היא מצוידת בחיישנים - מעגלים אלקטרוניים העשויים לחוש לחצים על מערך מזרן כריות האוויר, ולפקד על רמת מהירות המפוח, על-ידי הגברה או הפחתה של המתח האפקטיבי המגיע למנוע המפוח.

המערכת מתוכננת בצורה כזו שהאוויר זורם בה באופן קבוע, כלומר שכל הזמן נכנס אוויר למזרן ויוצא ממנו. חיישני הלחץ נועדו לכך, שכאשר החולה זז וכתוצאה מכך הוא מפעיל לחץ על אחד האזורים וגורם ליציאת אוויר, לא יחדור מיד אוויר למערכת. כך שכאשר החולה

זז, האוויר שיוצא באזור מפעיל לחץ לשפר את תנוחתו, אבל אינו גורם בהכרח להכנסת אוויר מוגברת ולשינוי מהירות המנוע.

בקר הלחצים של יחידת האוויר מתריע בעת לחצים נמוכים במערך מזרן כריות האוויר, ומפעיל אזעקה קולית וויזואלית בו זמנית.

חברת 'מדיסקאן', המספקת מכשור רפואי מדעי, פנתה למכון בבקשה להתאמת המוצר שהם מייבאים לשימוש עבור שומרי שבת.

פעמים שיש השפעות צדדיות מן השימוש. מזרן המסופק על-ידי ארגון 'יד שרה', מדגם ALPHABED PLUS Huntleigh healthcare, נבדק בשעתו על-ידי מהנדס המכון, אשר ציין בדו"ח שכתב, כי למרות שהוא מצא שאין השפעה של המשתמש על המדחס, קיים שם חישן מכני הגורם להדלקת נורת לד במקרה שצינור הכניסה למזרן מתנתק. אמנם איך בכך בכדי לאסור את השימוש עצמו, אך תמיד צריך לשים לב לכלל המערכות הנלוות כבדוגמא הבאה.

מערכת משוכללת יותר, שתמונתה נשלחה אל המכון, נקראת CLINIAR - CONTINUOUS AIRFLOW UNIT. מהנדס המכון שיער שמערכת זו כוללת גם פיקוד טמפרטורה הכוללת תרמוסטט וגוף חימום חשמלי, ויתכן שגם כוללת ויסות אוטומטי של לחץ האוויר, כך שהשכיבה על המזרון מפעילה חיישנים שונים.

למעשה

יש לסדר לפני שבת את החיבור לחשמל באמצעות שעון שבת, ובמקום הצורך יבקש מנכרי שיחבר את המכשיר למערכת החשמל בשבת עצמה.

כאשר מדובר במזרן שפועל כבר מערב-שבת, או שמופעל בשבת עצמה באמצעות שעון-שבת המכוון מערב-שבת, ולא מפעילים אותו בשבת עצמה, אין לאסור כלל את השימוש בו למי שזקוק לכך מבחינה רפואית, וזאת בצירוף של כמה סיבות הלכתיות, המשקללות את הצורך הרפואי הגדול והחשוב, לצד צורת ההשפעה, דרך התגובה העקיפה, יחד עם המשמעות ההלכתית של התוצאות הסופיות.

ורפואה קרובה לבוא (14)

פרקי תיעוד מדגמיים של עשרות שנות פעילות בכל תחומי שמירת ההלכה במרכזים רפואיים ובתי-חולים

כדרכו של מדור זה, לא יתוארו בו תהליכים בהם מעורב המכון בהווה, אלא רק כאלו שהיו בעבר, תוך השתדלות להביא את החלקים המעניינים יותר, שבהם גם היו מעורבות דמויות ידועות וכדומה.

בגיליון הקודם סקרנו את תחילת פעילותו של המכון המדעי טכנולוגי להלכה בבית-החולים 'אסף הרופא', שהחלה בעקבות פעילותם של רבה של באר-יעקב הג"ר רבי משה יעקבזון זצ"ל שבית-החולים - ששמו הנוכחי הוא 'המרכז הרפואי שמיר' - נמצא בשטחה המוניציפלי, והרב מ. וירניק הממונה על הכשרות במוסדות מטעם משרד הדתות, אשר עוררו על הצורך במציאת פתרונות הלכתיים ניאותים לבעיות שונות • בית-החולים מצידו לא מיהר לשתף פעולה, כך שמשנת תשל"ה עד בואכה שנת תשל"ט כמעט ולא נעשה דבר למעט כמה פתרונות נקודתיים • הרב מ. וירניק פונה בתחילת חודש שבט תשל"ט לבית-החולים, ומבקש לדעת מה נעשה בעקבות ההצעות של המכון המדעי טכנולוגי להלכה • המפנה חל בסביבות חודשי ניסן ואייר של שנת תשל"ט, כאשר נציגי המכון עורכים שני ביקורים מקיפים בכל מתקני בית-החולים • במטבח נבדק מצב הכשרות והשימוש בשבת, הובלת המזון בשבת ומכונות שטיפת הכלים • כמו-כן נבדק נושא התאורה במחלקות, בידוד טומאת כהנים והצורך בעגלות מיוחדות להובלת נפטרים ועוד • בחודש אלול של אותה שנה נשלח להנהלת בית-החולים מסמך מסכם של כל הדברים הדורשים תיקון שעלו בעקבות שני הביקורים שנערכו כמה חודשים קודם לכן • מר א. שביט, המנהל האדמיניסטרטיבי של בית-החולים באותם ימים, מאשר את קבלת הסיכום ומוסר שאגף התכנון מטפל בנושאים הקשורים לשמירת ההלכה • ראש המכון המנוח הגרל"י הלפרין זצ"ל משגר תשובה הלכתית לאחראי הכשרות והדת בבית-החולים הרב צבי שפיגלמן על שאלתו האם ניתן להשתמש בדיעבד במערכת אחידה לבשר וחלב עד שהענין יוסדר על הצד היותר טוב • בית-החולים מקבל ממשרד הבריאות טיימר גרמא, והרב צבי שפיגלמן, הממונה לענייני כשרות ודת מטעם בית-החולים, פונה למכון לקבלת מידע טכני לצורך התקנת הטיימרים על-ידי חשמלאי בית-החולים • הגר"מ יעקבזון קיבל תרומה ראשונית מחוג ידידי בית-החולים עבור התאמת אחד מביתני בית-החולים לכל דרישות ההלכה, על-מנת להפוך אותו ל'ביתן לדוגמא על פי ההלכה' כדי שיהווה מודל לחיקוי לשמירת שבת והלכה לכל ביתני בית-החולים וכן לבתי-חולים נוספים • הוצע לבחור בביתן מחלקת יולדות • תואם מועד לעריכת ביקור בבית-החולים, בו ייבחן ביתן היולדות האם הוא תואם למטרה זו • בכ"ג תמוז תש"ם נערך ביקור בכמה מחלקות, ונבחנו מערכות שונות של חימום מים, חימום האוכל והובלתו בשבת • נקבעה פגישה לשבוע לאחר מכן, שבה יציג הרב יעקבזון הצעה מעשית להקמת ביתן לדוגמא • לפגישה הגיעו מר ש. כוכבי אמרל בית-החולים, מר ש. גוטפרב ראש חוג ידידי בית-החולים, מאלי רוזנטל ומר חיים פרידברג מהנדסי המכון, אך הרב יעקבזון עצמו נעדר מסיבה בלתי ידועה • מר גוטפרב מסר כי אין אפשרות לחוג ידידי בית-החולים לממן פרויקט כזה, בעוד שמר כוכבי

טען שלבית-החולים אין משאבים כספיים אפילו כדי לבצע עבודות קטנות • עקב העדרו של הרב יעקבזון לא היה ניתן לדעת מה הם מקורות המימון שעליהם הסתמך • מנהל המכון דאז הרב שניאור הופמן זצ"ל מזמין את ראש חוג ידידי בית-החולים להשתתף בועידה בין לאומית למדע, טכנולוגיה והלכה, שערך המכון באותם ימים • הושגה הסכמה על חלוקה בהשתתפות המימון בין הרבנות המקומית, חוג ידידי בית-החולים, המכון המדעי טכנולוגי להלכה, הנהלת בית-החולים ומשרד הבריאות • הביתן שנבחר לשמש כדוגמא הוא ביתן המחלקה האורולוגית • מהנדס המכון מר אלי רוזנטל פונה לאמרכל בית-החולים לתיאום ביקור כדי להתחיל בהתאמת מתקני בית החולים ולמסור את המיחים והרכיבים שנרכשו לצורך כך • פניה נוספת נערכה לאגף המשרד לתכנון הבריאות ובינוי מוסדות רפואה, לשם התאמת מערכת הקיטור שבאחריותם • מהנדס המכון מר אלי רוזנטל נפגש בי"א טבת תשמ"א עם מהנדס בית החולים מר פיטר הנדל וסוכם על השינויים המתוכננים בביתן האורולוגי • בכ"ט טבת תשפ"א פנו שוב מטעם המכון לאגף בינוי מוסדות רפואה, בבקשה לכלול בתוכנית האב להתאמת בית החולים לדרישות ההלכה נקודות חשובות נוספות • רכזת הפרויקטים של המכון שולחת העתק לאמרכל בית-החולים על ההתקדמות בהתאמת ה'ביתן לדוגמא ע"פ ההלכה' •

משרד הדתות

ב"ח, י"א כסלו תשל"ט
7 בסבדואר 1979

איזור תליאביב והמרכז
ת-ד: 622752 טל-
רחוב החשמל 33, תליאביב

לכבוד
מר צ. שביש
אמרכל בית"ח הממשלתי
"אסף הרופא"
י ר י פ י
א.נ.א.

שנדון: הצעות "המכון מדעי טכנולוגי לבעיות הלכה"

אודה לכב' באס יואיל לחודיעני על הצעדים שנקשו כדי לבצע הצעות המכון הנוגעים לבעיות כשרות ושבת בהתאם למיכוס בנדרון.

בכבוד רב,
הרב מ. וירניק
ממונה על הכשרות במוסדות

העמק: הרב מ. יעקבזון שליט"א, באר-יעקב.
שרותי אשפוז משיד הבריאות ירושלים.
מכון מדעי טכנולוגי לבעיות הלכה ירושלים

ה' כסיו 1979

שבט תשל"ט, פנייתו המחודשת של הרב מ. וירניק לאמרכל בית-החולים להודיעו מה הם הצעדים שנעשו על-ידי בית-החולים ליישום הצעות המכון

[illegible][illegible]

33

אספקלריה

באספקלריית העבר

המשך מעמוד קודם

מדעי טכנולוגי לבעיות הלכה • institute for science and halacha

1-01-002
2624

בספר טוב לחודש שבט תש"ס

בכור הרב צבי שמעון שלישי

שלום וברכה,

את יקרת מכתבו נתקבל בזמנו ובו הנך מתייחס לענייני בעיות השימוש במערכת
בסיסית יהודית לביטול בשר הבל ולבעיות השימוש בחומר אדם לביטול בשר זל.

הנה בשאלה הראשונה בנוגע לביטול במערכת אחידה לכשר וחלב לדעת השאלה השניה
ביותר וכו' שבאחריתו בארוכה בספר כשרות ושבת כמטבת המודרנית ובדאי יש לעשות
כל מאמץ למחור את הבעיה בזמן הקרוב ביותר ופי שיתן את מרצו לכך יהיה משובח
הרבים ושכרו גדול מן השמים.

כפי שמעתי אצלינו בחכ"ן נעשו כבר התכניות להגדרת של המערכת באופן
שייהיה מותר להשתמש בהם אמנם הדבר מתאחר בגלל הרוצח או הצורך לשלם גם הכניות
המים המליים והמקובל הוא כפי שהבנתי שחם שלחן ביהמ"ש שניוניים במערכת המים
התמים, ובדאי שרובו מאד שכ"י יקח את הריבוי לרוב את הדבר עד כדי שנוכל
לברך על המומצא ושנבנה מן הדברים והמחשבות שזכות הרבים מלוי בהם.

ובאשר לעצם השאלה האם יש למצוא איזו שהוא היתר בזה עד למחזור הבעיה נראה לי
כבדור שיש יתכן כיום אפשרות אלטרנטיבית ואפילו קשה שיש לעשותו ואולי גם אם נראה
עניינה הוראה לחולים ולבריות שיש כן בעיה ועי"י כך תהיה היתר לחן על התנהגות כלכלה
למרות אחרת האלטרנטיבית נראה שיש לעשותו אמנם בנוגע לחולים להיות זהירים שלא
יגיעו הדיקה לחולים שיש בהם חשש סכנה אשכנז באם אין דרך אלטרנטיבית כרגע היה
נראה לי שיש להפריד כאן בין החולים ובין הצוות שבנוגע לחולים יש להחיר בדיוק
מקרה זה ובמבטא להכנסת חומר פוגם בחיך מקובלד שישנו הולך עם הקיטור וכי לפי
מה שמעתי המערכת שלם ברוגמא קיטור חי לתקנות מסוימים ולכן אין אפשרות
להכניס בחומר חומר פוגם שחורף עם הקיטור זהו היה מותר את הבעיה כולה חומר
לדבר להחליט בכמות שיוכל למנוע את המים במקובלד ובדוד ולהוסיף לו כל יום כמות
המספיק למנוע את המים מהחיים הכנסתם לרוד משא המסיר מים וקיטור עיי' שמישהו
היה זה דבר קטן שיש לו שאלה ולחשוב מה צריך לעשות להחליט על זה
מערכת זו ויש לבדוק אם אין בזהו היתר מותר אשכנז כאלה שניתן אובל יפגע בטיפולם
המותר על החולים שאם יש לרוב בזה כבדור חולים.

המכרות להקל בדיוק רב לחולים הוא כי כפי מה שבארנו בספר האסור הרי שיש בשימוש
המכרות פגום כמה חששות מזה כי מקובלד שיש מגיעים והמקרים חים כשרים וחלבים
ובאשר שם ועודדים לרוד מים שנוכלו במעט וחלד וזה אפשר למחור עיי' פגום מי
הקובלד שחמים הכנסתם שם כמגמים מיד ואפילו לפני שחל עליהם שם איסור ועי"ן
במסרינו האסור עמוד צ"א שהרבה לברר בזה שיש בשר או חלב כמגם לפני שנתערב
בהיתר אין בזה חומראל של כליים עיי"ש וגם אם באשר שהמקרים חים חיה כבר כבדור
לפני כניסתם לקובלד הרי שבדיוק אחר: כניסתם לקובלד וכמגמים שם מותרים ובמסר אם

החלטת דוד המכרות
החלטת דוד המכרות
החלטת דוד המכרות

- 2 -

במסגרו עד כדי פסול מאכילה כלב עי"ן ספר הנ"ל כשרות חלק א' מ"ס וגם שאחר
כניסתם לרוד ונהפכים לקיטור והפגם יוצא מהם יש לרוב במקרה שלנו לקולא נראה
שאלו בזה חשש איסור כי לא מאכילו שדבר שפגם בטעמו ונמאזה שיחזור לאיסורו ועי"ן
השיב בזה שם עמוד צ"ו ובמסר לפי שהתכנונו בלכר במקום אחר שלא כיש לפי השיב החוז"ח
ביאורים סימן צ"ב שם דבר שלא נפסל אלא מאכילה אדם וחדר להכשירו שמוחר אלא שאם
נפסל מאכילה כלב וחורר להכשירו שלכ"י מותר (ועי"ן בזה בחשבה שכתבנו לענין
עשיית גלוקזה לפסול).

אלא שעיי"ה מה שכתבנו בספר האסור שיש גם לחשוב לניקוז הקיטור שחמים אחר: שמתאדים
מודקקים מתפגם שם ואז נפגשים טעם הבשר והחלב וחוזרים ואוסרים את התבשיל אמנם
המכרות שם שיש מחלוקת הפוסקים אם העברת הטעם מהתבשיל לקיטור דינו כני"ל אחד או
כשיי' נפסל דהתיארא שישנם הדנים בזה כשיי' נפסל להתיארא ואם שהזכרתי שלפי דברי
בעל התרומות: הובאו דבריו בשי"ח ושי"ח יור"ד סימן צ"ה עיי"ה ג' גם להשיג הסוברת
שידור כשיי' נפסל דהתיארא אמנם במקרה שלנו שחמים נפגשים במים או בקיטור עצמו
דינו רק כני"ל אחד דהתיארא ואסור אמנם לפי מה שהבאר בהתחבר שם שמעם שלא ס"ל
דברי בעל התרומות ונצרך בזה דעת המיי"ק שהוא שם בפרק א' שטעם אש שמעם בדופן
הכלי הוא ספק ועיי"ש שכתבנו שיש דעת בפוסקים שספק זה הוא כדין ספק אחר עיי"ש אם שיש
חלוקים בזה עיי"ש אמנם הואיל ובחולים אנו דנים ויחכן שאם נודיע על חששות איסור
ולא נדע להבחין בזה בין חולה שאיננו ובין חול שיי"ש ויבואו לידי סכנה עם ציורף
הדברים שנאמרו וגם במסגרו מי מקובלד שיי"ש שאל תעשה עדיף אמנם האל תעשה הזה
הוא רק בנוגע להורדע לחולים ולא לבריאים שבוה יש מחוה של אפרויה מאיסורא ובדאי
שצריך להיות קום ועשה ליריד ולמחור את הבעיה צעהי"ש וכמהאור.

ובאשר לשאלה השניה בענין תנורי אפייה ובאכילתה הוא האם יש מקום להחיר ביטול או אפיה
בדאית"ל לא שיהיה יש יום ביניהם ועיי"ה התבאר במסרינו וכן הבר שואל להם לא נוכל
להחיר אותו שיהיה מה שהבאר בשו"ע יור"ד סימן ק"ח בתנור גדול שחמים ייי"ש עשרונים
שמוחר ובבד"י ישנו שלשה אגפים בתנור ובכל אגף יש אפשרות לאפות יותר מ- 30 קילו
שם יומר מיי"ב שיעורי חלה ובדאי הוא שיש חבניות מיוחדות לכל מין ומין.

והנה עצם חישוב ח"י"ב עשרונים מאכילו בזה שיטות שונות אם מחשבים בחלה או ברצפת
התנור ולכן נבין מה שפיר זה אנו מחשבים ועי"ן בדר"ח סימן צ"ו אות כ"א שכתב
בזה כמה דעות שכתב שם וז"ל ולענין דינא עיי"ן במיי"ב בק"א שכתב דכל שקרעוק התנור
החזיק ייי"ש עשרונים של חוה שכל אחד עשה חוה חסות חסות עיי"ש ועי"ן מה
לשניה גם בתמים מרטיים אינו רצוי להחמיר כמו שבארנו שם ולא כיי"ש
תנור שחלה רוח ה' שחמים ושליש אצב ואורח חלה כ"ל אצבעות הרי התנור הזה מחזיק
יי"ש עשרונים ויותר עיי"ה שחבנו שכתב הרמ"א שיעור חלה שהוא עשרון אחד ולפי"ן
התנורים שלנו רובם ככולם מחזיקים ייי"ש עשרונים עכ"ל. אמנם עיי"ן בבית אדם שער א"ח

הח/חפ

- 3 -

סימן מ"א עמוד ג"כ על חשבון בזה דכתב דצריך שיהיה התנור מחזיק ב' אמות (באמת
בה' וטעמיה' ונח"י טעם על קמחור ונח"י טעם ונבדוק יהיה שיש טעמים אז יש בו כשיעור
לאפות בו ייי"ש עשרונים מנה של מה מחזיק עוביט טעם אכ"ן למשי' המרי"ח בדענין ייי"ש
עשרונים כשעם, קרעוקה המכור צריך שיהיה התנור גדול כשיעור ח' אמות ורבע בקירוב
על ח' אמות ורבע עיי"ש. ועי"ן בשי"ח כח שור סימן ב' שהאריך טובא בענין זה והתפאר
מאד עיי"ה המרי"ח וז"ל אלוהי בזה ועי"ן במה שהאריך בזה ובצ"ר החשבון עיי"ה חכמה
המוריד והעלה שד"ן זה חלו"י מ"י ויי"ה בתנור של מקדש כמה מחזיק דלמר הוי תנור
המחזיק ייי"ש עשרונים מנה הרוחב י' טעמים והאורך ל' טעמים ולמה הרוחב ט"ר טעמים
ובאורך כ' טעמים ומטעם המחיל בדב"ח"י נפל התיארא דתנור גדול בבירה כי אין לנו
בדמיו"ן על מונח אורך ורוחב כזה ומח"ש כתב הבי"ח במס' מורא"י דתנורים שלנו
גדולים שחמים ייי"ש עשרונים מנה אינו מצוי לנו עיי"ש ע"כ.

מבאר שלפי דעות שונות צריכים תנור של עשרות מטרם ובדאי אצליכם אין תנורים
כאלו.

ולעצם הדבר הרי שנוסף לכך נתבאר בשו"ע שחבור גדול מותר לאפות בו הוא בתנור
שסמוך למעלה ועיי"ש ט"ז ס"ח"ה מה שכתב בזה בשם הדי"ם והבי"ח אמנם דעתו ברורה
שניהם צריך ועי"ן ש"ך שם ס"ק"ה שהלרשי"ה צריך למחם גדול כמו הכירות שלהם.

אלא שעדיין יי"ל שלא אסרו שם רק באפייה בבת אחת ולא באפייה בדאית"ל וגם בבת אחת אם
אמר בדיעבד מותר וכמהאור בשו"ע שם.

והעיקר הוא שהם מיידי לענין ריחא אם מילתא לא ולא לענין זינע שדורא מילתא היא
וכמהאור בארוכה במסרינו וזה גם בדאית"ל וגם בדיעבד אין להחיר ועיי"ש ברמ"א
שכתב אם אפר או צלו איסור והיתר חמת חמת אחת מולין אסור אפילו בדיעבד והיה
אם אפר בה"ק מה עם בשר אסור לאוכלו אבל בזה אחר זה אין לחוש אלא אם כן חזיקה
המחבת מניחים דאז אסור אפילו בזה אחר זה אם היו שניהם מוגרין דהוי כביסוי של
קדירה בדלעיל סימן צ"ה עיי"ב ובביאור הגרי"א שם סי"ק ייי"ה א"כ, כני"ל מנה משה' משה' משה'
ועי"ן במסרינו חלק א' פרק ב' בארוכה בזה ועי"ן בדר"ח שם אות כ' דהוי ככסוי של
קדירה עמב"י שם סי"ק כ"א שהקשה דאם הוא כביסוי מקדור מדוע לא יאסר אף אם לא
ארינו שהד"ע כמ"ש או"ח סימן תנ"א גבי כיסור חררת דצריך ליבצר אף אם לא ארינו שהד"ע
וכי' ועי"ן ביד יתרוה שם שכתב דהחילוק בזה הוא שטעם דהכיסוי של חררה הוי הכיסוי
על הכלי עצמה שהחירה נאמח בו והוא ספור להחירה עיי"ב גם שטעם דיע מגיע להכיסוי
מאכ"י חמת טאופין חמתיו שהוא גבוה מהמשיי"ה דהמקט דיע שיזנא מהמשיי"ה אינו
מגיע להמחבת עצמו עיי"ב אינו באסר עד שראינו שהד"ע היינו שהיה חרבה דיע זיע' לעלה
למעלה על המחבת והתחילה להד"ע עיי"ש ולפי"ן שטעם הוא דאם היה ספור משה' להמחבת
ולא היה מרורח בינו ובין המחבת אם שטעמא חיישינן שהד"ע ואסור אפילו בדאית"ל ושטעם ע"כ.

שבט תש"ס, תשובתו ההלכתית של הגר"י הלפרין זצ"ל לרב בית-החולים הרב צבי שפיגלמן אודות שימוש במערכת קיטור

משותפת ובתנורים משותפים לבשר ולחלב

אספקלריה

באספקלריית העבר

המשך מעמוד קודם

2 -

7. מערכת חולה אחת.

8. יש לבקש מביה"ח שנהג הטרקטור להוביל המזון מהמטבח המרכזי לביה"חנים יהיה לא-יהודי. הרב יעקבזון יספד בנושא זה.

9. מפקדי גרמא + שקעים.

לטיפול:

1. הזמנת מיחס ע"י אסתר

הענק אל:

הרב יעקבזון, מנחם הרשמן, אלי רוזנבל, הרב חושן.

הימנת ממלא דו"ת: חיים פרידברג תאריך הדו"ת: 26/6/80

ח/חל: 26.1.81

ח"ק במכון: 5-73-050/4953

24/6/1980
שעה 15.30

דו"ח פגישת

הגוף: ביה"ח אסף הרופא

המשתתפים והפקידים:

מטעם הגוף:

הרב משה יעקבזון, רב באר יעקב

מטעם המכון:

מנחם הרשמן, אלי רוזנבל, חיים פרידברג.

הנושאים שהועלו לדיון:

1. ביתן לדוגמא

מהלך הפגישה

מבצע ביתן לדוגמא

א. הרב יעקבזון קיבל את המכתב ראש חוג ידידי ביה"ח לתבנית זאת.

ב. המטרה: להתאים את כל שרומי ביתן אחד לזריזות ההלכה, מוצע לבחור בביתן מחלקת יולדות, בנוסף להישג של פתרון הבעיות בביתן עצמו, ישמש הביתן דוגמא לאפשרויות יישום פתרונות דומים בביה"חנים אחרים ובבתי חולים אחרים.

ג. הרב משה הממלא בסך 100,000 ₪ על חשבון מבצע זה.

ד. הוחלט להזמין מיד מיחס אוטומטי לשבת לביתן.

ה. נבדקה פגישה בבית החולים ביום שני 30/6/80, בשעה 08.30, באותו יום נבדקו את הנושאים השונים ליישום, זאת הביתן הממלא, ונחלים על דרכים לביצועם.

ו. הנושאים הנראים כאפשריים, מהם יש לבחור הם:

1. הכנית האורה

א) שעות שבת

ב) מנורות עם כיסוי

2. הסבת עגלת היחסים אוכל - שימוש בגופי היחסים מגומי סיליקון

3. מיחס מים אוטומטי לשבת

רצוי להעביר את המיחס מנוכחי כתוספת כמות לחלקת אחרת, בבדי שלא יהיה צורך במילוי מים שם תוך כדי השבת.

4. המרת קיטור חלבי ובשרי במטבח המרכזי ע"י מפריד טיפוח.

5. תוספת שעות שבת וברז חשמלי ליחסים אוכל במטבח המרכזי.

6. סידור מערכת מים חמים לעריכת לטפורטורה של ס"כ 42

י' תמוז תש"ם, סיכום פגישה ראשונית של מבצע 'ביתן לדוגמא'

מכון מדעין טכנולוגי להלכה

30/6/1980
1-01-002/3525

דו"ח: בקור

הנושא: נציגות ביתן מתאים למרוקס "ביתן לדוגמא" מקום המפגש: ביה"ח אסף-הרופא

המשתתפים:

1. שרגא אלכין 2. יצחק בר 3. חיים פרידברג 4. אלי רוזנבל 5. מרדכי - מנחם המטבח

הנושאים שהועלו לדיון:

1. מצב המיחסים 2. מערכות חיים לצריכה 3. עצלות היחסים מצבם 4. היחסים אוכל

מהלך הפגישה:

1. בבדיקה שערנו בסכס מחלקות ועל סמך דברי שרגא - מנחם החלוקה התברר שרשימת המיחסים בבית החולים הם עגולים כנפחים שונים.

2. בכדי לרעם מהו הביתן הפעיל מבחינתו לעשות בו את השינויים הדרושים על-פנח להוסיף לביתן לדוגמא, ביידינו כל נקודות חום להיכן חיה מנסקת מים חמים וזאת על מנת שניתן עביר כל ביתן מהי הדרושה שהמים לצריכה יהיו רגוריים לשימוש בשבת וכמה זה עלול לעלות.

3. בבדיקה התברר שכל הביה"חנים המוסמכים על-דבר הרב יעקבזון מקבלים אספקת מים חמים מסדרת החום שבאזור הביה"חנים 99, 31, 32 ושאר נקודות זה יש להוסיף מיכל אגירה ביול נוסף ולעשות שינויים בצנרת המינסיה.

4. ביום אין שימוש בעגלות כעגלות היחסים אלא כעגלות חובלה. בבדיקה ששנינו אצל שרגא התברר שבחלק מהמקומות קיפות שני כעיות, האחת, שאין מסיק זרם בביתן שיאפשר העלאת גופי היחסים של העגלות, השניה שנופי היחסים והמערכת החשמלית ניווקים תוך כדי נסיעה בכבישים ובכבישים המסובכים.

5. בבדיקה עם מנחם המטבח הוסבר לנו שיקבות בעיות רציניות בכל הנוגע ליחסים אוכל בשבת, ושחוק עקרונית עשויין מאוד לעדור לשמור את הבעיות.

הימנת ממלא דו"ח: אלי רוזנבל תאריך: 3.7.80

כ"ב תמוז תש"ם
7.7.1980

המכון הטכנולוגי להלכה
ד"ר יעקבזון
ש"ס ודבר

העניין מכלול סימני איתור ולשבת

היחסים אוכל הועברו אל בני החולים כולו

לרבות מלך המכשירי הם 6 יחידות שימור

באמצעות מים חמים מלשבת הביה"ח אוכל האם

לשם מתאמת המכשירי פורת השואמלי אין

המתאמת לא יתנה שום מלשבת יקורת יאולין

המתאמת אין יתן נקודת השואמלי ההואולין

מיד המתאמת יתן יתפזל וכן בהצטרף

לעניין דבר יתפזל הביה"ח

בבדיקה

י"ב יאולין

המתאמת יתפזל כמות זרם

היחסים אוכל הועברו אל בני החולים

3627

22 מאי 1980

1	היחסים אוכל	2	היחסים אוכל
3	היחסים אוכל	4	היחסים אוכל
5	היחסים אוכל	6	היחסים אוכל
7	היחסים אוכל	8	היחסים אוכל
9	היחסים אוכל	10	היחסים אוכל

ט"ז תמוז תש"ם, סיכום ביקור בבית-החולים למציאת ביתן מתאים למבצע 'ביתן לדוגמא'

ר"ח סיון תש"ם, פנייתו של הרב צבי שפיגלמן הממונה לענייני כשרות ודת בבית-החולים למכון בעניין התקנת טיימר גרמא

אספקלריה

באספקלריית העבר

המשך מעמוד קודם

בטי"ד, מ"י מנחם אב תשי"ח
18.7.80
1-01-002/3647
6-06-053

לכבוד
מר שמעון גוטפרב
רתי ארניה 10
רמת גן.

שלום רב,

שמחתי לשמוע מחבר יעקבזון ומאנשינו על חלקך ביוזמה להקמת ביתן לדוגמא
בבית אסף הרופא, אשר בו תהיה שמירה מלאה של ההלכה.

דוגמא זו ללא ספק תהווה גורם חשוב להתקנת סידורי הלכה מתאימים הן בבתי
נוספים באסף הרופא והן במוסדות רפואה נוספים, ותאפשר לחולה שומר המצוות לקבל
את שירותי החינוך אשר כיום במיוחד בשבת נמנע ממנו.

בימים אלו נערך ע"י המכון שלנו ועידה בין לאומית למדע טכנולוגיה והלכה. נשמח
להשתתפותך, הן כמחיה והן כדיונים אשר יעסקו בנושאים אתגריים ובעיות אשר תחייב
המודרניזם מציבים בפני הציבור בפרט, ובשני שומרי ההלכה בפרט. תוכנית מפורטת
כוללת דוגמנה למחיה במסגרת.

בכבוד רב,
הרב ש. הורשמן
מנהל המכון

שח/יא

דיווח בקור/פגישה (מחק את המיותר)
בתאריך: 13/7/80 חש: שעה: 11/00

המפעל/הגוף: בית אסף הרופא מקום המפגש:
המשתתפים ותפקידיהם:
מטעם המכון: אלי רזנסל, חיים רזנסל, חיים רזנסל

מטעם המפעל/הגוף: חיים רזנסל, חיים רזנסל, חיים רזנסל

הנושאים שהועלו לדיון:
1. בית אסף הרופא
2. בית אסף הרופא
3. בית אסף הרופא

החל המכון/הפגישה:
1. הרב יעקבזון, חיים רזנסל, חיים רזנסל, חיים רזנסל
2. הרב יעקבזון, חיים רזנסל, חיים רזנסל, חיים רזנסל
3. הרב יעקבזון, חיים רזנסל, חיים רזנסל, חיים רזנסל
4. הרב יעקבזון, חיים רזנסל, חיים רזנסל, חיים רזנסל
5. הרב יעקבזון, חיים רזנסל, חיים רזנסל, חיים רזנסל
6. הרב יעקבזון, חיים רזנסל, חיים רזנסל, חיים רזנסל

לסיכום:
1. עיי' חיים
2. עיי' חיים
3. עיי' חיים

ה' מנחם אב תש"ס, מנהל המכון מזמין את מר שמואל
גוטפרב ראש חוג ידידי בית-החולים להשתתף בוועידה בין
לאומית למדע, טכנולוגיה והלכה, שעורך המכון

כ"ט תמוז תש"ס, סיכום פגישה בהשתתפות נציגי המכון,
נציגי בית החולים, חוג ידידי בית-החולים, בהעדרו של הרב
יעקבזון

מכון מדעי טכנולוגי לבית החל
תיק במכון: 1-01-002/4316

בתאריך: 28/10/1980

מקום המפגש: בית אסף הרופא

דיווח/פגישה:
הגוף: בית אסף הרופא
המשתתפים ותפקידיהם:
מטעם המכון: המדעי טכנולוגי: אלי רזנסל
מטעם הרבנות: הרב יעקבזון, הרב פריד
מטעם הגוף: הרב כוכבי - מנהל אדמיניסטרטיבי, מר בן ציון - ס. מנהל אדמיניסטרטיבי, הרב שניגלסון

הנושאים שהועלו לדיון:
1. בית לדוגמה עקרונית
2. סכום צרכי עבודה

החל המפגש:
1. חידון בבית החולים היה על סמך סיכום בין המכון הרבנות המקומית, ואגודת הידידים
שגשה מכון לביתו שיחפד לפי דרישות ההלכה, בשיטת סוכס שביתן יתיה ביתן 39
(מחלקה אורולוגיה), הרב כוכבי ידבר עם מנהלים בדבר בפור בית-חולים.
2. לשכונ הדבר:
1. אנהנו דבר עם אלכס וננסה להכניס את העבודה למ.צ.צ. שנמצאים כבר בשטח.
2. הרב יעקבזון ידבר עם גולדסברג כדי לטגור את הנושא הבטחי.
3. חוסב עגלת אחת לפי העקרונות של גופים שאינם לוחמים וננסה לעשות זאת עם גוף
חימום מחומי.
4. יש לבדוק את נושא הדלתות האוטומטיות שחובנסו לכל מחלקה בבית-חולים.

הערה: בית החולים מתכנן להכניס מערכת חולה - אחות בכל מחלקה ומחלקה וכדאי לשים
לב כל הנושא, המחנכן - של נושא זה הוא מר קינן יועץ האגף לעניני השקורה.

לסיכום:
1. לטוח עם אלכס
2. לבדוק נושא עגלות
3. לשמור על שם עם הרב יעקבזון

תחיתת מלא הדו"ח: אלי רזנסל
תאריך: 29/10/80

כ"ז תשנן תשס"א
6.11.80

אח/חל

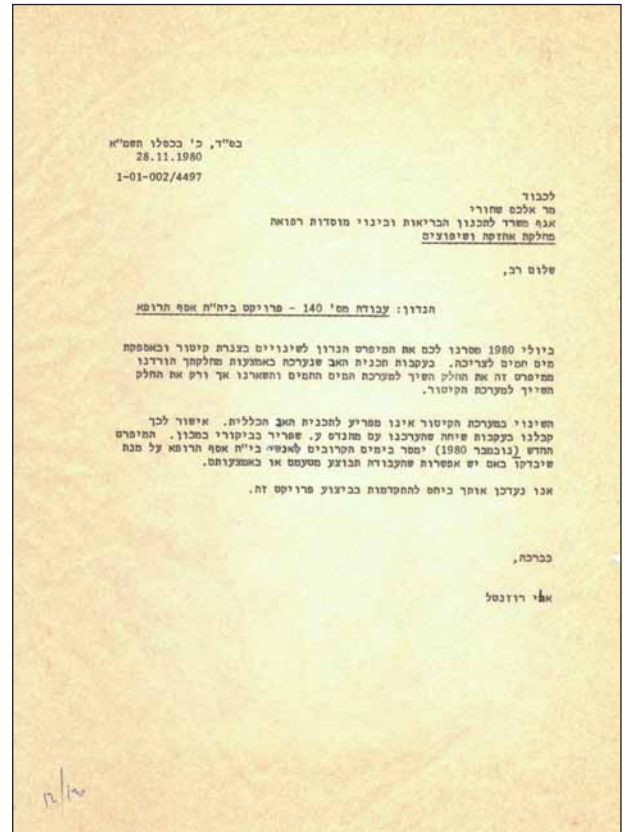
ט"ו כסלו תשמ"א, מהנדס המכון מבקש לתאם פגישה
להדרכה בנושא התקנת האביזרים והתאמת מערכות

י"ח חשוון תשמ"א, סיכום פגישה, בהשתתפות מהנדס
המכון, הרבנות המקומית, מנהלי בית החולים ורב בית
החולים, להתחלת ביצוע 'ביתן לדוגמא'

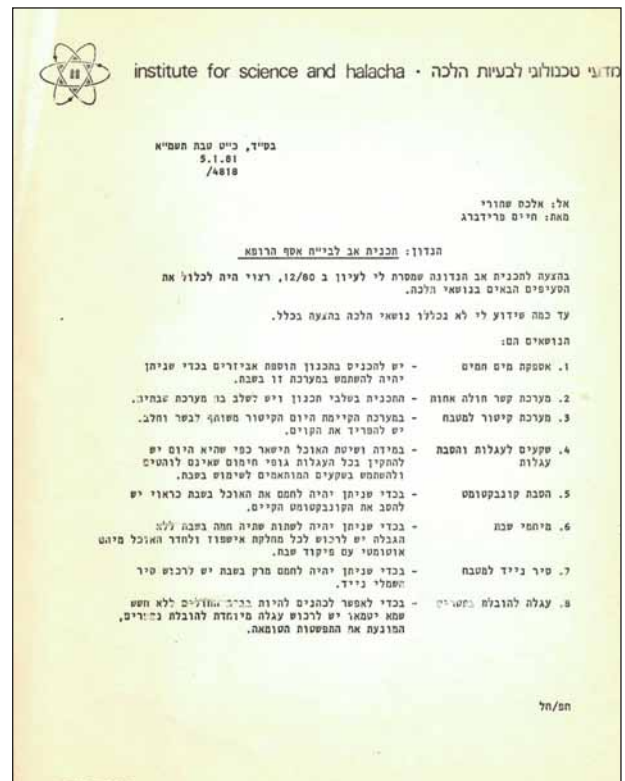
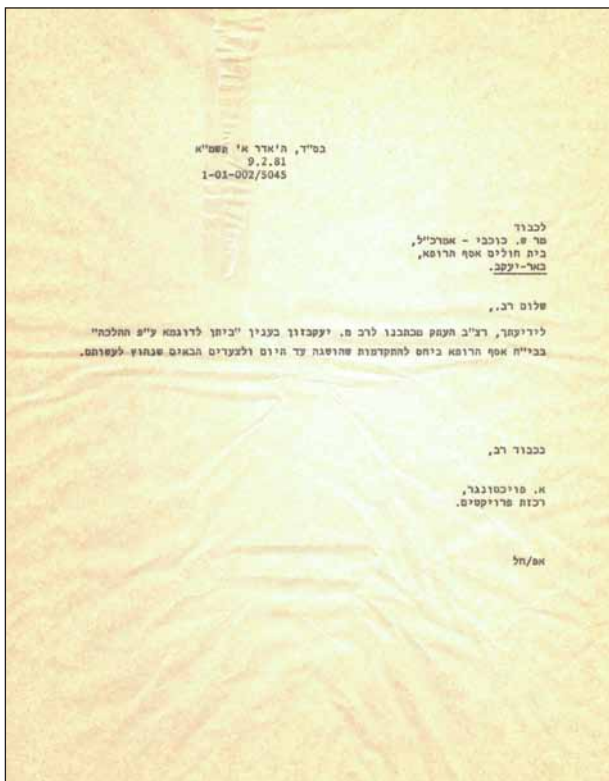
אספקלריה

באספקלריית העבר
המשך מעמוד קודם

סיכום פגישת מהנדס המכון ומהנדס בית-החולים לשם
תחילת העבודות להתאמת ה'ביתן לדוגמא'

פניית מהנדס המכון לאגף בינוי מוסדות רפואה להתאמת
מערכת הקיטור

עדכון אמרכל בית-החולים בהתקדמות יישום 'ביתן לדוגמא'

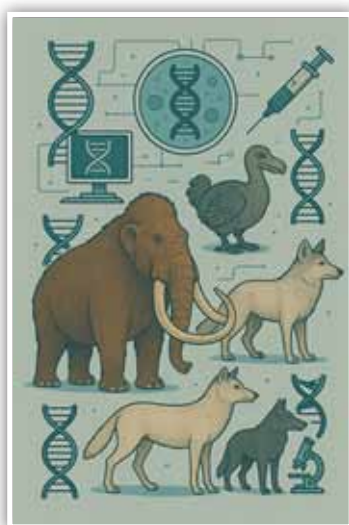
כ"ט טבת תשמ"א, פניה מטעם מהנדס המכון לאגף בינוי
מוסדות רפואה להכללת נושאים חשובים נוספים בתוכנית
אב להתאמת בית-החולים לדרישות ההלכה

דרכו של המכון המדעי טכנולוגי להלכה, על-פי מה שהתווה הגאון האדיר רבי לוי יצחק הלפרין זצוק"ל, היא לפקוח עין על כל תחומי התקדמות המדע והטכנולוגיה, ולתת את הדעת מראש לשאלות ההלכתיות הנראות כעתידניות, אולם ברוח סיכוי סביר להפוך ביום מן הימים למציאות. זאת, על-מנת שבבוא היום, כאשר יצוצו השאלות, יהיו כבר בידינו התשובות המתאימות והכלים להתמודד עמן, ולא נמצא את עצמנו עומדים מול שוקת שבורה.

על-פי תפיסה זו נציג אי"ה מפעם לפעם במדור זה נידונים הלכתיים שונים אודות רעיונות, מחקרים, פיתוחים והמצאות, הנמצאים עדיין בשלבי מחקר כאלה או אחרים, אולם כבר הגיעו לשלב הניסויים, כך שכבר יצאו מכלל 'מדע בדיוני' גרידא. בשונה מיתר המדורים העוסקים בנושאי הלכה למעשה, גישתנו במדור זה תהיה להציג את הדברים 'הלכה ולא למעשה', בהצגת ההיבטים ההלכתיים השונים, מבלי לקבוע מסמרות ולהסיק מסקנות מוחלטות.

על-מנת להגדיל תורה ולהאדירה ולהרחיב את היריעה התורנית, נשמח גם לקבל תגובות מציבור הקוראים, בהבעת דעה על הנכתב במדור זה, הבאת מקורות נוספים לנידונים ההלכתיים וכדומה. את המכתבים אשר יהיה בהם מן החידוש, נפרסם אי"ה בגיליונות הבאים.

שחזור בעלי חיים

מה לדעתכם יותר מסעיר את דמיונם של האנשים, לחזור אחורה בזמן ולפגוש יצורים שכבר אינם קיימים היום, או אולי דווקא לדעת מה צופן לנו העתיד?

ניסיונות המדע לשחזר מינים שהיו קיימים בעבר, יגרמו לכך שבעתיד אולי נוכל לחוות כיצד היה נראה העבר.

תחום חדשני בביולוגיה הנדסה, הוא 'דה-הכחדה' (De-extinction), שאיפה ליצור מחדש גרסאות של מינים שנכחדו. מטרת העל של מאמצים אלו, כפי שמגדירים אותה התומכים, היא לשקם תהליכים אקולוגיים דינמיים, להגביר את המגוון הביולוגי ולהשיב את האיזון הנכון של העולם על-ידי מערכות טבעיות שאבדו.

שתי הגישות המרכזיות בתחום הן: שחזור DNA מבוסס טכנולוגיות ביו-הנדסיות, והכלאה לאחר (back-breeding).

חשוב להדגיש שלא מדובר כאן על ניסיונות להחיות יצורי ענק שבתחום המדע הבדיוני, אלא על בעלי חיים שחיו לפני שנים רבות ונכחדו, ועדיין ניתן לשחזר את קיומם. נציג איפה כמה דוגמאות לניסיונות שחזור שכאלה.

זאב טסמני

הזאב (או הטייגר) הטסמני נכחד מאוסטרליה לפני זמן רב, אולם בטסמניה [-אי מול חופה של מדינת ויקטוריה, בדרום-מזרח אוסטרליה] הוא שרד עד שנות ה-30 של המאה ה-20 למינים, בזמן ההתיישבות הראשונה של הלבנים באזור. באופן רשמי הוא סווג כחיה נכחדת בשנת 1986 למינים, רק כעבור 50 שנה לאחר מותו של הפרט האחרון הידוע.

המוזיאון האוסטרלי שבסידיני פתח ב-1999 למינים בפרויקט שמטרתו לשבט זאב טסמני. יעדו של הפרויקט היה להשתמש בחומר גנטי מפרטים ששומרו

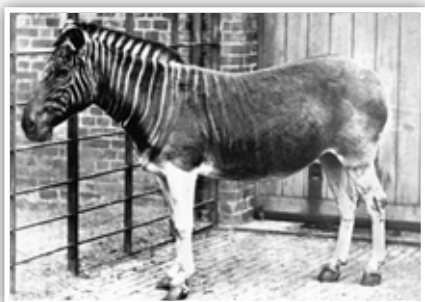
מתחילת המאה ה-20, על-מנת לשבט פרטים חדשים ולהשיב את המין מהמתים אל החיים.

בסוף שנת 2002 למינינים נחלו החוקרים הצלחה חלקית, לאחר שהצליחו לחלץ DNA של הזאב הטסמני שניתן להעתיקו, אך כעבור שלש שנים הודיע המוזיאון על עצירת הפרויקט, לאחר שבדיקות הראו כי ה-DNA שחולץ היה באיכות נמוכה מדי.

קואגה

בעל חיים אחר שנעשה ניסיון לשחזרו היא הקואגה. הקואגה היא תת-מין נכחד של זברה מצויה [פירוש השם קואגה, הוא 'זברה' בשפת הקויקוי], אשר הייתה מצויה בעבר במספרים גדולים במושבת הכף של דרום אפריקה ובחלק הדרומי של מדינת אורנג' החופשית.

עקב הציד האינטנסיבי של הקואגה, היא נכחדה מן העולם. קואגת הבר האחרונה נורתה למוות כנראה בשנות ה-70 המאוחרות של המאה ה-19 למינינים, והפרט האחרון שנותר בחיים בשבי, מתה ב-12 באוגוסט 1883 למינינים, בגן החיות 'נטורה ארטיס מגיסטרה' - המכונה בקיצור ארטיס - שבאמסטרדם.

הקואגה היא היצור הנכחד הראשון שנחקר גנטית. מחקרים גנטיים שבוצעו על-ידי מוסד הסמית'סוניאן הראו שהקואגה לא הייתה מין בפני עצמו, אלא מין שנפרד מאחת הווריאציות הרבות של הזברה המצויה.

בשנת 2016 למינינים, הכריזו מדעני 'פרויקט קואגה' כי הצליחו להחיות מחדש את הקואגה על-ידי הכלאה סלקטיבית. לטענתם, לאחר 5 דורות של צאצאי הזברה המצויה בעלי גנים של קואגה, הצליחו להחיות כמה פרטי קואגה מחדש.

הידיעה עוררה גם כעס בקרב מדענים, וכדי להבדיל אותן מאבותיהן, נקראו הקואגות החדשות 'ראו-קואגה' על שם ריינהולד ראו, יוזם הפרויקט. בניגוד לבני כלאיים אחרים, כמו הפרד למשל, הקואגות החדשות יכולות אף להתרבות, מכיוון שאינן תוצר של הכלאה רגילה אלא הכלאה לאחר.

ממותה צמרית

אבל המדענים לא עוצרים במינים שנכחדו בעשרות השנים האחרונות, אלא הם מנסים ללכת לעבר הרחוק. לפני 4,000 שנה בערך נכחדו ה'ממותות' לחלוטין. מאובנים שנמצאו בכמה מערות מוכיחים שאנשים צדו אותם וכפי הנראה הביאו אותם להכחדה מוחלטת.

קבוצת מדענים ממכון וויס שבאוניברסיטת הרווארד, מנסים 'להקים לתחייה' בעל חיים זה בעזרת פיל אסייתי וחלקי DNA היסטוריים שנמצאו.

במקביל, חברת הסטארט-אפ קולוסאל ביוסינסס (Colossal Biosciences) שפועלת בשיתוף פעולה עם מכון וויס, גייסה 200 מיליון דולר, כדי לקדם את המחקר בשחזור כמה בעלי חיים, הממותה הצמרית, הזאב הטסמני והדודו.

צריך לזכור, שבמקרה הזה, זו לא בדיוק הממותה הצמרירית, אלא פיל אסייתי שעבר עריכה גנטית כדי להעניק לו את השיער הפרוותי ושכבת השומן שאפשרו לקרוב משפחתו לשגשג בסביבת מחיה שמתחת לאפס.

ניתן להיווכח בקלות שאכן יש כאן ניסיונות להרכיב גנים קיימים בחיה בעלת מאפיינים דומים, שכן במהלך המחקר החברה עצמה ערכה ניסויים בעכברים ויצרה עכברים צמרניים, כך שאכן

במידה ונוטלים את הגן הנכון, ניתן לשנות בעלי חיים קיימים.

זאב בלהות

נזכיר גם את שלושת זאבי הבלהות שהוצגו לציבור לפי כחצי שנה על-ידי אותה חברה. שלושה בעלי חיים אלו, שנראים כזאבים עם פרווה לבנה ועבה, מתיימרים להציג בעל חיים שחי לפי התיארוך הכפרני של מדעני החברה לפני זמן בריאת העולם לפי אמונתנו הקדושה.

החוקרים נטלו DNA מגולגולת עתיקה ושן, והם מצאו כי הם הכי קרובות לזאב אפור. הם בחרו עשרים שינויים גנטיים שאובחנו כחשובים למראה והמבנה של זאב הבלהות - בין השאר לגודל שלו, ולצבע הפרווה והעובי.

ביקורת רבה הוטחה בחברה, כאשר השאלה המרכזית העומדת במרכז של הביקורת: האם באמת המשחק בגנים הוביל לשחזור מין כלשהו, או שזהו בעצם יצירת מין חדש? ובכלל, תהליך של שינוי רצפי גנים, ניתן לעשות בכל בעל חיים שהוא וליצור ממנו מוטציה חדשה.

שחזור DNA

שיטה אחת של שחזור נעשית באמצעות שיבוט גנטי, כאשר DNA שנשמר מתאי בעל החיים שנכחד, מושתל בביצית מופרית של קרוב משפחה חי. לחילופין, ניתן לשחזר את רצף ה-DNA המקורי של הבעל חי, ולשתול אותו בביצית.

שיטה נוספת היא בטכנולוגיות עריכת גנים כמו קריספר (CRISPR), באמצעותה ניתן לערוך את DNA של קרוב משפחה חי, ולהוסיף לו גנים ספציפיים מבעל החיים שנכחד. כך יוצרים יצור בעל תכונות פיזיות והתנהגותיות דומות, אך הוא אינו זהה לחלוטין.

הכלאה לאחור

בשיטה זו, מכליאים באופן מבוקר מינים קיימים, כדי להדגיש תכונות שהיו קיימות בבעל החיים שנכחד. כדי להגיע לתוצאה הרצויה, צריך להכליא - במספר שלבים - מינים שונים זה עם זה.

ההבדלים בין שיטות השחזור

שחזור DNA נעשה באמצעות תהליך מתקדם של עריכת גנים, והתוצאה היא, השבת המין עצמו או גרסה קרובה ככל הניתן. לעומת זאת, הכלאה לאחור היא תהליך הכולל הכלאה מכוונת של זני בעלי חיים מבויתים, במטרה לשחזר תכונות דומות למין שנכחד, כך שהתוצאה שתתקבל היא חיקוי חיצוני שאינו זהה גנטית למין המקורי ואינו משקם את מגוון הגנים המקורי שלו.

מנגד, הכלאה לאחור נעשית באמצעים טבעיים, בעוד ששחזור DNA מצריך מציאת פונדקאית מתאימה, כאשר אי ההתאמה הגנטית בין האם לעובר, הוא גורם הכשל העיקרי במרבית הניסיונות שנעשו. פיתוח רחם מלאכותי שנמצא בפיתוח מתקדם, יאפשר גידול עוברים ללא תלות באם ביולוגית.

נשים לב, כי בעוד שאת הזאב הטסמני והממותה מנסים לשחזר באמצעות שחזור DNA, את הקואגה שיחזרו באמצעות הכלאה לאחור.

אתיקה

בעוד תומכי השחזור רואים בכך השבה של הטבע למתכונתו הראשונית, המתנגדים טוענים כי שחזור מינים הוא התערבות מלאכותית יתר על המידה בטבע, וכי לטבע יש קצב וחוקים משלו, וקיים חשש שמינים שיוחזרו לחיים לא יתאימו לסביבה המודרנית, ואף יגרמו נזק למערכות האקולוגיות.

בהמשך נביא את דבריו של הגרל"י הלפרין זצ"ל, שכבר לפני שנים רבות עסק בשאלות שכאלה, מנקודת מבט תורנית כמובן, אך נקדים את דבריו שכתב בהקשר הזה:

"מן הראוי לציין, כי לא פעם פונים אלינו גם משאינם בני ברית המתחבטים רבות בבעיות מוסריות ואתיות, ומבקשים לשמוע את דבר ה' זו הלכה מפי נושאי דגלה של היהדות המקורית והנאמנה, ואנו נוכחים לראות כי הם עומדים משתאים ומשתוממים נוכח התשובות הבהירות והמאירות הגנוזות וצפונות בתורתנו הקדושה".

מכחיש מעשה בראשית

כבר לפני כ-30 שנה בעקבות דיון דחוף ב'כנסת' אודות שיבוט יצורים, התבקש ראש המכון המנוח, הגאון האדיר רבי לוי יצחק הלפרין זצוק"ל, על-ידי פרופ' מרדכי בשארי מנכ"ל משרד המדע דאז, לחוות את דעתו בנוגע ל'שיבוט' בראי ההלכה ובהשקפת התורה.

את תשובתו פתח בהקדמה כללית:

"הנה בספרי שו"ת מעשה חושב (ח"ג, במבוא) כתבתי בזה בהרחבה, שאין לאדם להתערב ולשנות את מהות הבריאה בשינויים יסודיים בהרכבם ובתכונתם שהוטבעו בהם בששת ימי בראשית, וזה על-פי הכתוב בספר ויקרא (יט, יט) "את חוקותי תשמורו בהמתן לא תרביע

כלאים שדך לא תזרע כלאים" וגו'.

ובש"ס (סנהדרין דף ס"א): "אמר שמואל דאמר קרא את חוקותי תשמורו - חוקים שחקקתי לך כבר" ... ויעזיין בפירוש רש"י ובדברי התוס' שהכוונה היא לשינוי סדר הבריאה וליצירות חדשות שלא היו בעת הבריאה עד אז.

והרמב"ן בפירושו על התורה (ויקרא שם) כתב: "והמרכיב שני מינין משנה ומכחיש במעשה בראשית, כאלו יחשוב שלא השלים הקב"ה בעולמו כל הצורך ויחפוף הוא לעזור בבריאתו של עולם להוסיף בו בריות".

בהמשך התייחס לכל שאלה שהועלתה, וכך כתב על שיבוט בעלי חיים:

"באופן עקרוני הרי שאין לעשותו על פי האמור לעיל, שזה שינוי סדרי היצירה והתערבות במעשיו של הקב"ה".

כדי לעמוד על מכלול הדברים, נציין שבהקדמה האמורה לספר מעשה חושב, הרחיב עוד וכתב:

"לגבי הברואים הללו [-בע"ח], הקפידה התורה אך ורק על עצם קיום המין, ובשל כך אסרה הרכבות והרבעות מינים חדשים שיש בהם משום שינויים יסודיים ומהותיים בהרכבם מששת ימי בראשית ומהחוקים שנחקקו באותה שעה, אבל לא אסרה כלל להתעסק בשיפור והשבחת המינים הקיימים באופן שאינו מחולל בהם שינויים מהותיים".

"העיסוק בבירור וליבון שאלות רפואיות לאור ההלכה, כמוה כהליכה על גבי חבל דק שכל סטיה ונטיה קלה לכאן או לכאן עלולה להפיל לתהומות. שכן בנושאים אלו הגבול שבין האסור בתכלית האיסור ובין החיוב והמצווה הוא לעיתים קרוב עד מאד, ודרושה לפיכך הבחנה דקה מן הדקה להצבת הגבולות האמיתיים".

משכך, יש להסתפק במקרים בהם אנו עוסקים של שחזור בעלי חיים שנכחדו מן העולם, כי מצד אחד כאשר המדע חושף את הקוד הגנטי שנשתמר בגזעים קיימים ומרכיב מחדש את הצורה הקדומה, אין זו בריאה חדשה, אלא החזרת הדברים למקומם הטבעי, ואינו דומה לשיבוט, שהוא הרכבת צורה של בהמה שלא היתה נוצרת לולא מעשינו.

מאידך, ניתן לטעון, כי מינים נכחדים הם חלק מהתוכנית הכללית של הבורא בעולמו, כך גם החזרת מינים אלו לעולם הן לכאורה נגד רצונו. לגבי הכלאה לאחר, ניתן לומר שאולי זה חלק מדרכי הטבע שהטביע הבורא בעולמו, שהרי הטבע עצמו יוצר מינים חדשים על ידי הכלאה של זנים זה בזה, כמובן באופן שאין בו משום איסור כלאים.

שור הבר

דוגמא נוספת ל'הכלאה לאחר', הוא המאמץ המדעי להשיב את שור הבר (המכונה אורוקס (Aurochs)) לחיים לאחר כמעט ארבע מאות שנים של היעלמות.

גרמניה הנאצית התייפפה בשעתו מחד בחוקקה חוקים למען שימור הטבע והחי, אך בפועל שימשו בעלי החיים לשדרוג אכזריות החיילים, כשהם נדרשים לבצע כל מיני התעללויות בבעלי חיים שאין הנייר סובלן.

לבכיר המשטר הנאצי, הרמן גרינג ימ"ש, היה חזון להקים לתחייה מינים שנכחדו. למשימה זו נבחר יער ביאלוביז'ה (Białowieża) - יער קדום ועצום שהיה המקום האחרון שבו נמצאו אחדות מהחיות שנכחדו באירופה.

באכזריות רבה גירשו הנאצים את כל בני הכפרים שישבו ביער העצום וניקו אותו מבני אדם, תוך שהם הורגים את כל מי שהתנגד.

אחד מבעלי החיים ששוחזר שם היה 'בקר הק', אשר דמה במידה מסוימת לשור הבר הפראי, בעיקר בצבעו ובמבנה הקרניים שלו. בקר זה הוא פרי עבודתם של האחים היינץ ולוף הק (Heck) אשר הכליאו בקר מזנים מרכז אירופאים עם זני בקר מדרום אירופה.

החל משנת 1996 למניינם, נעשו ניסיונות להכלאה של 'בקר הק' עם זנים פרימיטיביים מחצי האי האיברי, שוורי קרב וזן איטלקי גדול ממדים, במטרה להגדיל את הדמיון החיצוני. התוצאה הייתה יצירת זן בשם 'בקר טאורוס', אשר התקרב עוד יותר במראהו החיצוני למראה שור הבר הקדום.

ניסיון נוסף היה להכלאה וגידול בשמורות טבע של זנים פרימיטיביים מדרום אירופה, עם בקר מאזור ההיילנדס בסקוטלנד. לאחרונה שוחררו 30 ראשי 'בקר טאורוס' באי לולנד שבדרום מזרח דנמרק. אזור השחרור משתרע על פני כ-800 דונם, ומטרתו לשקם את המרעה הטבעי בקנה מידה משמעותי.

מעמדו ההלכתי של האורקוס

הפרי מגדים (י"ד, ס"פ, שפתי דעת סק"א) ופוסקים נוספים סבורים, שטהרת בהמה נקבעת לפי סימניה בלבד ואין צורך במסורת עליה, כך שאם האורקוס נושא סימני טהרה כשאר שוורים, הרי שהוא טהור.

אמנם כתב החזון-איש באגרותיו (ח"א מכתב צט; ח"ב מכתב פג; ח"ג מכתב קיג) על פי הבנת החכמת-אדם (כלל לו ס"א) בדעת הש"ך (י"ד, ס"פ פ סק"א) לגבי מה שהוא מכנה ה'שור ההודי':

"האמת שמימות הש"ך ואילך, יש לנו מנהג קבוע שלא לקבל שום מין חדש להביאו על שלחן ישראל, מפני גדר למאכלות אסורות אשר פרצה טהרה בישראל, ואין לנו לפרוץ גדר בזה. ואין לי ח"ו שום נטיה לאסור את המותר, רק לבי כואב בהיתר זה, מפני שכל פרצה גוררת פרצות אחרת".

ועוד הוסיף:

"אין שום ערך מה שהמדעיים קובעים, שקביעותם הוא ע"פ ההסכמה על בחינות ובידיקות ידועות אבל לא ע"פ תבנית הקרניים, ולענין כיסוי הדם, תבנית הקרניים קובעת, וכל זמן שלא בדקו הקרניים אין כאן בירור, אלא אומד הדעת ואין זה מספיק".

גם בספרו (חיו"ד, ס"י יא סק"ד) התייחס החזון-איש לבירור דעת הש"ך לגבי אכילת בהמה עם סימני טהרה ללא מסורת עליה.

לא כאן המקום להרחיב אודות הפולמוס ההלכתי הרחב שהיה על כך בשעתו, והתחדש שוב לפני כ-20 שנה בנוגע לשחיטת בהמות ממין בקר הנקרא 'ז'בו'.

אך בענין האורקוס נראה שיש מקום לדון בשתי פנים:

א. לו תהיה בידינו מסורת שאכן הוא היה נאכל בעבר, האם בעקבות השחזור הוא יהיה מותר באכילה לכל הדעות, שכן יש לנו מסורת על המין, או שכמו שנתבאר ההכלאה לאחור היא רק חיקוי אך אין זה המין עצמו.

ב. במידה וכל ההכלאות נעשות ממינים שיש עליהם מסורת, האם במקרים כאלו הדבר מותר לכל הדעות?

מין בהמה או מין חיה

אם אכן השוורים מהם נעשים ההכלאות מוחזקים כבהמה, יש לדון האם אכן זהו בעל החיים שאנו מכנים 'שור הבר', מאחר שבמשנה בכלאים (פ"ח מ"ו) מובאת מחלוקת: "שור בר מין בהמה, ורבי יוסי אומר מין חיה".

השולחן-ערוך (י"ד, ס"פ פ ס"ג) פסק ששור הבר הוא מין בהמה, וממילא אין בו חובת כיסוי הדם. אך מאידך כבר ציין הש"ך לדברי הרמ"א (שם, ס"י כח ס"ד) שכתב: "ויש מסתפקים בבו"פלו שהוא שור הבר, שמא חיה הוא, על כן טוב לכסותו בלא ברכה".

פר של יום הכיפורים

במידה ונניח כשיטת הפוסקים שזו בהמה טהורה על פי סימניה, יש לדון לגבי קרבן הבא מן הפר - כפרו של כהן גדול ביום הכיפורים - האם ניתן להביא את שור הבר מחמת שעבר הכלאות שונות, ועל אחת כמה וכמה אם עבר שינויים גנטיים, האם הוא נחשב לפר האמור בתורה הכשר להקרבה?

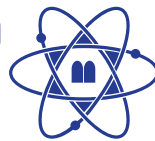
שנזכה במהרה לביאת משיח צדקנו ולבניין בית הבחירה, ויבוא תשבי ויתיר כל ספק ותמיהה.

בנה ביתך בבתחילה וכוון מקדשך על מבונו, והראנו בבנינו ושמחנו בתיקונו.
והשב בהנים לעבודתם ולויים לשירם ולזמרם והשב ישראל לגוייהם.

מכון מדעי טכנולוגי להלכה

רחוב הפסגה 1, בית וגן, ירושלים | טל': 02-6423230, 02-6424880, 02-6420949
machon.halacha@gmail.com | www.machonhalacha.co.il

אלול תשפ"ה

לשאלת רבים

לרגל הימים הנוראים ותקופת החגים הבעל"ט, כאשר רבים מהארץ ומחו"ל שוכרים דירות או באים להתארח בפרייזינגים החדשים רבי הקומות שבסמוך למרכזי התורה והחסידות, בעיה"ק ירושלים ת"ן, באזור רוממה, רחובות ירמיהו, שרי ישראל, מלכי ישראל והסביבה, ובעקבות שמועות בלתי נכונות ומידע לא בדוק אודות מעליות השבת ואודות המשאבות להגברת לחץ המים שבפרייזינגים אלו. הננו לפרסם את רשימת הבניינים המדויקת והמעודכנת, באזורים אלו, אשר בהם פועלות מעליות שבת מהודרות באישורנו ההלכתי, ולציידם יצוינו אותם הבניינים אשר בהם הותקן גם התקן שבת מהודר למשאבות המים באישורנו ההלכתי, ומכלל הן אתה שומע לאו.

חשוב לציין, כי מנסיונו רב השנים למדנו כי במעליות שלא נבדקו בדקה תקופתית מקיפה עלולים בהחלט להתעורר תקלות וליקויים שונים ו/או שינויים בפקוד השבת ע"י טכנאי המעליות, ולכן אנו עומדים על כך כי המעלית תיבדק על ידינו אחת לשנה בצורה יסודית ויחודש תוקף האישור ההלכתי. לעומת זאת, מעלית שבת שפג תוקף האישור שלה, גם אם נבנתה בשעתו לפי הוראותינו וזכתה לאישורנו, אין לנו כל אחריות עליה, ומבחינתנו אין כל היתר להשתמש בה.

על-מנת למנוע תקלות ומכשולות, וגם טענות בהמשך, ראוי כי הדיירים ידרשו בצורה חד-משמעית מועד הבית/חברת הניהול להקפיד על תליית מדבקת האישור החתומה על-ידינו, עם תאריך תוקף האישור, בתוך תא המעלית.

גני רוממה	מתחם 'חפצדי'	אחווה
רח' מהר"ם מרוטנבורג 1 (ימנית, 133112)	רח' תובל 13 (שמאלית, 234179)	רח' אור אלחנן 12, 14, 16, 18
רח' מהר"ם מרוטנבורג 3 (שמאלית, 133109)	רח' תובל 15 / ירמיהו 29 (ימנית, 234177)	(התקן שבת למשאבות בלבד - המעליות אינן מאושרות)
רח' מהר"ם מרוטנבורג 5 (ימנית, 133108)		
רח' מהר"ם מרוטנבורג 7 (ימנית, 133106)		
+ התקן שבת למשאבות		
פסגות ירושלים (מתחם כדורי)	פנינת חמד	רח' אור אלחנן
רח' ירמיהו 9 (ימנית, 220814)	רח' תכלת מרדכי 21 (מס' 2, 64779)	רח' אור אלחנן 19 (91703)
רח' לואי ברנדייס 3 (ימנית, 220808 / שמאלית, 220809)	רח' תכלת מרדכי 21 (מס' 3, 64780)	
רח' לואי ברנדייס 5 (שמאלית, 220811)	רח' תכלת מרדכי 21 (מס' 5, 64781)	
רח' שמגר 6 (אמצעית, 220818 / שמאלית, 220817)	רח' תכלת מרדכי 21 (מס' 6, 64782)	
רח' שמגר 8 (ימנית, 220816)		
+ התקן שבת למשאבות		
רח' שמגר	רב שפע	רח' עלי הכהן
רח' שמגר 5 (ימנית, 225817)	רח' שמגר 16 כניסה ראשית (203753)	רח' עלי הכהן 31 (63661)
	רח' שמגר 16 ב' (203676) לעליה בלבד (לא בתוקף)	
תנובת הארץ (מתחם תנובה)	מתחם 'בנית'	גבעת קומונה
רח' ירמיהו 24 (שמאלית, 133222)	רח' שמגר 23 (שמאלית, 225819)	רח' יעקבזון 1 א' (27008)
רח' ירמיהו 26 (ימנית, 133219)	רח' שמגר 25 (שמאלית, 225821)	רח' יעקבזון 1 ב' (27138)
רח' ירמיהו 28 (ימנית, 133217)	רח' אהל יהושע 8 (שמאלית, 225827)	
רח' שמגר 10 (ימנית, 133215 / שמאלית, 133214)	רח' אהל יהושע 10 (שמאלית, 225825)	
רח' שמגר 12 (שמאלית, 133211)	רח' אהל יהושע 12 (שמאלית, 225823)	
רח' שמגר 14 (שמאלית, 133209)		
רח' שמגר 14 א' (ימנית, 133208)		
רח' שמגר 14 ב' (שמאלית, 133205)		
רח' שמגר 14 ג' (שמאלית, 133203)		
+ התקן שבת למשאבות		
גני גאולה	קרית בעלזא	מרום ירושלים (מתחם שנלר)
רח' ירמיהו 40 (25297) לעליה בלבד	רח' דובר שלום 1 (61378)	רח' חנינא שיף 3 (שמאלית, 220330)
רח' ירמיהו 42 (ימנית, 22727) לעליה בלבד	רח' דובר שלום 12 (23453)	רח' חנינא שיף 5 (שמאלית, 220332)
רח' תכלת מרדכי 2 / ארגמן 4 (105540)	רח' דובר שלום 13 (100425)	רח' חנינא שיף 7 (שמאלית, 220334)
רח' תכלת מרדכי 4 (23012)	רח' דברי חיים 17 (12865)	רח' חנינא שיף 8 (שמאלית, 220337)
רח' תכלת מרדכי 8 (ימנית, 24993) לעליה בלבד (לא בתוקף)	רח' דברי חיים 19 (12864)	רח' חנינא שיף 10 (שמאלית, 220339)
	רח' דברי חיים 21 (77642)	
רח' תכלת מרדכי	נופי אליהו	ירושלים איסטייט (מתחם שנלר)
רח' תכלת מרדכי 7 (104043) (לא בתוקף)	רח' דברי חיים 24, 26, 28, 30, 32, 34, 36 (כולן לא בתוקף)	רח' המטבע היהודי 1 (ימנית, 11058 / שמאלית, 11057)
רח' תכלת מרדכי 14 (133315)		רח' המטבע היהודי 2 (ימנית, 11066 / שמאלית, 11065)
רח' תכלת מרדכי 16 (133316)		רח' המטבע היהודי 3 (ימנית, 11060 / שמאלית, 11059)
		רח' המטבע היהודי 4 (ימנית, 11064 / שמאלית, 11063)
		רח' המטבע היהודי 5 (ימנית, 11062 / שמאלית, 11061)
		רח' המטבע היהודי 6 (ימנית, 11093 / שמאלית, 11092)
		רח' המטבע היהודי 8 (ימנית, 11091 / שמאלית, 11090)
		רח' המטבע היהודי 10 (ימנית, 16089 / שמאלית, 16088)
		רח' המטבע היהודי 12 (ימנית, 16087 / שמאלית, 16086)
רמת הצפון	רח' אהליאב	שרי ישראל
רח' ירמיהו 60 א' (203238)	רח' אהליאב 15 (ימנית, 224732) + התקן שבת למשאבות	רח' שרי ישראל 6 ד' (8692)
רח' ירמיהו 60 ב' (203237)	רח' אהליאב 17 (שמאלית, 224733) + התקן שבת למשאבות	רח' שרי ישראל 7 א' (91819) (לא בתוקף)
+ התקן שבת למשאבות	רח' אהליאב 19 (שמאלית, 224735) + התקן שבת למשאבות	רח' שרי ישראל 7 ב' (91820) (לא בתוקף)
	רח' אהליאב 21 (ימנית, 224738) + התקן שבת למשאבות	רח' שרי ישראל 15, 9 (התקן שבת למשאבות בלבד - המעליות אינן מאושרות)
	רח' אהליאב 28 א' (203835)	רח' תורה מציין 12 א' (209715) (לא בתוקף)
	רח' אהליאב 28 ב' (203804)	רח' תורה מציין 14 ב' (לא בתוקף)
	רח' אהליאב 28 ג' (203803)	
	רח' אהליאב 30 (202982)	
	רח' אהליאב 32 (202983)	
רח' ארגמן		
רח' ארגמן 1 (ימנית, 220871)		
רח' ארגמן 1 (שמאלית, 220870) (לא בתוקף)		

אספקלריה

רשימת מקררים המאושרים ע"י המכון לשימוש בשבת מעודכן לחודש תשרי תשפ"ו

דגם				יצרן	יבואן
RB34J3200BC	RF70DB9125BK/WH	RR39C7650BK	RT53DG7A14S9/WW	סמסונג	ניופרו אפליינסס / אלקטרה קימעונאות
RB35C6225BK	RF72DG9620B1	RS68DG5453S9	RT58K7044SL		
RB60DS35ESA	RF82DG9621SR	RT43CG6424B1	RT62K7044BS/SL		
RF57C5100SL	RF87DG9817B1	RT47CG6006S9	RZ32C7600BK		
RF60C7012SL	RF88DB9623BK	RT48CB6626BK/WH			
RF62C7058SR	RM70F63REB/REW	RT53DG7A64B1			
מאושרים עד ניסן תשפ"ו (אפריל 2026)					
GM-U701 RSC	GR-728 S	GR-B374 BG	GR-M6781 WE	LG	ברימאג
GM-859 RSCE	GR-730 BDIS	GR-B618 SE	GR-M6781 WU		
GM-859 RWCE	GR-730 BINS	GR-B718 MB	GR-M6782 BE		
GR-344 SD	GR-929 B	GR-B718 XL	GR-M6981 SE		
GR-608 BEDID	GR-930 BDIS	GR-B919 S	GR-M6981 WE		
GR-608 WEDID	GR-930 BINS	GR-J720 XDID	GR-X720 INS		
GR-628 BINS	GR-B242RSA	GR-J920 SDID	GR-X920 INS		
GR-628 INS	GR-B265MM	GR-M6781 SE			
GR-728 B	GR-B278 SE	GR-M6781 SU			
מאושרים עד אדר תשפ"ו (מרץ 2026)					
RB 70	RD 67	RQ 72	RT 102	הייסנס	אלקטרוידן / סינודן
RD 63	RD 75				
מאושרים עד אדר תשפ"ו (מרץ 2026)					
KFN96AXEA	KFN96VPEA	KGP86AXB0N		בוש	בי אס אייץ
מאושרים עד שבט תשפ"ו (פברואר 2026)					
KF96NAXEA	KF96NVPEA			סימנס	
מאושרים עד שבט תשפ"ו (פברואר 2026)					
ETM4302SC	EBE5304AAS	EQE5600BA	EQE5609BA	אלקטרוילוקס	מיני-ליין
ETM5002BC	EBE5304ABS	EQE5600BB	EQE5609SA		
ETM5002SC	EBE5304AWW	EQE5600SA			
מאושרים עד מנחם-אב תשפ"ו (אוגוסט 2026)					

אספקלריה

דגם				יצרן	יבואן
CBNsdc 522i	CNbef 5203	CNsff 5703-B	CBNste 8872	ליבהר	אלקטרה
SNsdc 525i	CNd 5203	CBNbda 5723	RDsfe 5220		
SRsdc 525i	CNf 5203	CBNc 5723	SRbdd 5220		
SBNsdd 526i	CNsfd 5203	CBNd 5723	SRbde 5220		
SRBsdd 526i	CNsff 5203	CBNsfd 5723	SRd 5220		
SRBbsd 529i	CNsff 5203-B	CNbda 5723	SRe 5220		
CBNbda 572i	CBNbda 5223	CNbef 5723	SRsdd 5220		
CBNsda 572i	CBNc 5223	CNd 5723	SRsde 5220		
CBNsfc 572i	CBNd 5223	CNgbc 5723	SRsfd 5220		
CBNbdc 573i	CBNsfd 5223	CNgbd 5723	SRsde 5230		
CNbdc 573i	CBNsfc 5223	CNgwc 5723	SRsfd 5230		
CBNbsd 576i	CNbdc 5223	CNgwd 5723	SFNsfd 5237		
CBNbsd 578i	CNd 5223	CNsdb 5723	SRsdd 5250		
CBNstd 578i	CNdmy 5223	CNsdd 5723	SCNsdd 5253		
CBNstb 579i	CNsdb 5223	CNsfd 5723	XRCsd 5255		
CBNstc 579i	CNsdd 5223	CNbdd 5733	XRF 5220		
CBNstd 579i	CNsfd 5223	CNsfd 5743	XRFbd 5220		
CNsdd 775i	CNsdd 5253	CNsdd 5753	XRFsd 5220		
CNsdd 776i	CNd 5703	CNsdd 5763	XRFsfe 5220		
CBNbsd 778i	CNf 5703	CNsfd 7723	XRFsd 5230		
SIFNe 5108	CNsff 5703	CNd 7723			
מאושרים עד כסלו תשפ"ו (דצמבר 2025)					

רשימת מקורים משרדיים המאושרים ע"י המכון לשימוש בשבת

דגם				יצרן	יבואן
Rci 1620	Rdi 1620	URd 3600	URPd 365i	ליבהר	אלקטרה
Rdgd 1400					
מאושרים עד כסלו תשפ"ו (דצמבר 2025)					

רשימת מקורים אינטגרלים המאושרים ע"י המכון לשימוש בשבת

דגם				יצרן	יבואן
IRe 3900	ICBa 5123	ICNci 5173	ICBNc 5623	ליבהר	אלקטרה
IRe 5100	ICNd 5123	ICNh 5173	ICBNci 5623		
ICNe 5103	ICNd 5133	IRBci 5180	ICBNsd 5623		
ICNSe 5103	IRBci 5150	ICBNdi 5183	ICBNci 5663		
ICNSf 5103	SICNd 5153	IRBAd 5190			
IRBd 5120	SICNdi 5153	ICNSd 5603			
IRBSd 5120	IRBci 5170	ICNd 5603			
מאושרים עד כסלו תשפ"ו (דצמבר 2025)					

אספקלריה

דגם				יצרן	יבואן
KBN96SDD0				בוש	בי אס אייץ
מאושרים עד שבט תשפ"ו (פברואר 2026)					
KB96NADD0				סימנס	
מאושרים עד שבט תשפ"ו (פברואר 2026)					
BRB266030WW	BRR297235WW			סמסונג	ניופרו / אלקטרה
מאושרים עד ניסן תשפ"ו (אפריל 2026)					

רשימת מקפייאם המאושרים ע"י המכון לשימוש בשבת

מעודכן לחודש תשרי תשפ"ו

דגם				יצן	יבואן
4204 FNe	5006 FNf	5227 SFNe	7227 FNd	ליבהר	אלקטרה
4204 FNf	5207 FNe	5227 SFNsde	529i SFNbsd		
4605 FNe	5207 FNf	5237 SFNsde	529i SFNstd		
4605 FNf	5227 SFNbdd	5247 SFNsdd			
5006 FNe	5227 SFNbde	5247 SFNsfd			
מאושרים עד כסלו תשפ"ו (דצמבר 2025)					

רשימת מקפייאם משרדיים המאושרים ע"י המכון לשימוש בשבת

דגם				יצן	יבואן
1404 Fdgd	1404 Fe	1404 FNe	1404 Fsve	ליברה	אלקטרה
מאושרים עד כסלו תשפ"ו (דצמבר 2025)					

רשימת מקפייאם אינטגרלים המאושרים ע"י המכון לשימוש בשבת

דגם				יצרן	יבואן
דגם				יצרן	יבואן
5108 SIFNe	5128 SIFNSe	5178 SIFNe	5188 SIFNdi	ליברה	אלקטרה
5108 SIFNf	5128 SIFNSf	5188 SIFNAd	5188 SIFNe		
5128 SIFNf	5178 SIFNdi	5188 SIFNAe	365i SUFNd		
מאושרים עד כסלו תשפ"ו (דצמבר 2025)					
BRZ227205WW				סמסונג	ניופרו / אלקטרה
מאושרים עד ניסן תשפ"ו (אפריל 2026)					

אספקלריה

רשימת תנורים המאושרים ע"י המכון מדעי טכנולוגי להלכה מעודכן לחודש תשרי תשפ"ו

יבואן	יצרן	דגם	חד תאי	דו תאי	בילד אין	פירוליטי גם לפסח	שבתי	שימוש בו זמנית
אלקטרה	סאוטר SAUTER	4020 RUSTIC	✓		✓		✓	
		4780 ELEGANT	✓				✓	
		7100 CUISINE	✓		✓		✓	
		7220 CUISINE	✓		✓		✓	
		7510 CUISINE	✓		✓		✓	
		SFP7026	✓		✓		✓	
		מאושר עד כסלו תשפ"ו (דצמבר 2025)						
שאוליאן	SOL סול	828 TH		✓	✓			
		929 TH		✓	✓			
		888 TH		✓	✓			✓
		999 TH		✓	✓			✓
		1009 TH		✓	✓			✓
		2020 TH		✓	✓			✓
		מאושרים עד סבת תשפ"ו (ינואר 2026)						
	לופרה LOFRA	66 UD		✓			✓	✓
		76 UD		✓			✓	✓
		96 D		✓				✓
		מאושרים עד סבת תשפ"ו (ינואר 2026)						
בי אס אייץ B.S.H.	בוש BOSCH	CMG978NB1	✓		✓	✓		
		HBA571BB4	✓		✓			
		HBA572BB4	✓		✓			
		HBA574BB3	✓		✓			
		HBA574BS3	✓		✓			
		HBA574ES3	✓		✓			
		HQA574BB3	✓		✓			
		HBG578EB3	✓		✓			
		HBG578ES3	✓		✓			
		HBG578EW3	✓		✓			
		HBG579EB3Y	✓		✓			
		HBG974LB1	✓		✓			
		HBG974KB1	✓		✓			
		HBG976MB1	✓		✓			
		HBG978NB1	✓		✓			
		HNG978QB1	✓		✓			
		HBG7741B1	✓		✓			
		HBG7741W1	✓		✓			
		מאושרים עד שבט תשפ"ו (פברואר 2026)						

אספקלריה

יבואן	יצרן	דגם	חד תאי	דו תאי	בילד אין	פירוליטי גם לפסח	שבתי	שימוש בו זמנית	
בי אס אייץ B.S.H.	סימנס SIEMENS	HB278GEB7F	✓		✓	✓			
		HB278GFS3	✓		✓	✓			
		HB279GBB3	✓		✓	✓			
		HB279GEB7	✓		✓	✓			
		HB571ABS3	✓		✓	✓			
		HB572ABS4	✓		✓	✓			
		HB578GBS3	✓		✓	✓			
		HB774G1B1	✓		✓	✓			
		HB776G1B1	✓		✓	✓			
		HM776GKB1	✓		✓	✓			
מאושרים עד שבט תשפ"ו (פברואר 2026)									
מיני ליין	אי אי גי AEG	B/M/W 255636 BPE	✓		✓	✓			
		B/M/W 264232 BPE	✓		✓	✓			
		B/M/W BPK294733	✓		✓	✓			
		PT 94733 BPK	✓		✓	✓			
		M 233119 BEE	✓	✓	✓	✓			
		B/M 233639 BEE	✓	✓	✓	✓			
	מאושרים עד טבת תשפ"ו (ינואר 2026)								
	אלקטרוֹלוֹקס ELECTROLUX	K/V/X 5322 EOP	✓		✓	✓			
		K/V/X 6526 EOP	✓		✓	✓			
		H/X 7528 EOP	✓		✓	✓			
X 64219 EOH		✓	✓	✓	✓				
K/X 64239 EOH		✓	✓	✓	✓				
X 64259 EOH		✓	✓	✓	✓				
X/V 64279 EOH		✓	✓	✓	✓				
K/X/V 74279 EOH		✓	✓	✓	✓				
מאושרים עד טבת תשפ"ו (ינואר 2026)									
לתשומת לב! הכשרת תנורי הפירוליטי המאושרים על ידינו לפסח חייבת להתבצע אך ורק לפי ההוראות המצורפות לאישור הלכתי.									
חובה לוודא בבית הלקוח כי מדבקת האישור המקורית מוצמדת לתנור. ללא מדבקה אין תוקף לאישור המכון. יש לעיין היטב באישור ההלכתי המודבק לתנור ולוודא כי הוא תואם את הדגם, וכי הוא בר תוקף, וכן לעיין בהנחיות (אם קיימות).									

אספקלריה
 יו"ל ע"י המכון המדעי טכנולוגי להלכה
 רחוב הפסגה 1, בית וגן ירושלים 9646501 ת.ד. 3564
 טל: 02-6424880 | פקס: 02-6420949
machon.halacha@gmail.com | www.machonhalacha.co.il
 לתגובות, שאלות והערות ניתן לפנות באימייל: aspaklrya@gmail.com

